Serie nouă
septembrie 2015
9
(CLXX)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓SIMN 2015 (II)
✓Festivalul Internațional "George Enescu" (I)
✓Le Grand Prix de l'Opéra
✓"Trofeul tinereții" Amara
✓Festivalul de jazz de la Gărâna (II)
✓Portret componistic Eugen Doga

În imagine:
compozitorul Dan DEDIU

Între antumitate şi postumitate

Liviu DĂNCEANU

În general opusul muzical necesită un anumit interval temporal pentru a putea fi apreciat în afara oricărei vogi, conduite sau aspiraţie contemporane lui. Fiecare epocă lasă în urma ei compozitori fie majori, fie minori, pe care contemporanii lor nu i-au privit întotdeauna ca atare. Istoria muzicii este astfel doldora de exemple de autori celebri pe vremea antumităţii, care au căzut apoi în desuetudine în perioada posterităţii, şi invers, creatori care au fost desconsideraţi în timpul vieţii şi re-consideraţi la un oarecare răstimp după moarte. Din această perspectivă există trei categorii de compozitori: 1) cei ce se bucură de succes exclusiv în propria lor epocă; 2) cei care vor cunoaşte notorietatea într-o epocă viitoare şi 3) cei ce sunt permanent pe val, încă de la primele lor manifestări artistice. În prima categorie intră acei autori inteligenţi, talentaţi, de certă vocaţie, dar fără viziune, carenţi la un anume fel de intuiţie şi, de ce nu, şansă (în sensul de a fi acceptaţi în siajul istoriei). „Pericolul este să placi publicului de acum, care te înconjoară, te întâmpină, te consacră, în sfârşit, îţi conferă succes (…). Poate că va trebui să aşteptăm cincizeci sau o sută de ani pentru a ajunge la adevăratul nostru public, cel care mă interesează cu adevărat", spunea Marcel Duchamp în *Aventura artei în secolul XX*. Iar Pierre Souchaud se întreba: „Cine ar avea lipsa de modestie de a pretinde că ştie ce artist sau ce tendinţă sunt într-adevăr majore?" Foarte cutezător ar fi, desigur, cel care ar risca aşa ceva! Alegerile sale au mari şanse să nu fie validate în deceniile următoare. A doua categorie însumează compozitorii a căror operă constituie mai puţin reflexia unei expresii (mode sau spirit al epocii) şi mai mult expresia unei reflecţii (personalităţi), fiind substanţial mai nesiguri, plini de îndoieli şi tatonări (în comparaţie cu cei din prima categorie, care merg îndeobşte la sigur). La fel de inteligenţi, talentaţi şi cu vocaţie creatoare, cei ignoraţi de actualitate (dar favorizaţi de posteritate) au o anume intuiţie capabilă să modeleze perspectiva, viziunea despre viitor. Ei întâmpină în mod cert destule dificultăţi în definirea unui idiom sonor caracteristic muzicii actuale, fie şi numai pentru că, se ştie, totul este astăzi posibil, dar nu sunt, în nici un caz, aşa de nerăbdători şi avizi de glorie imediată, precum ceilalţi. La fel de dificil este şi pentru noi să precizăm care dintre congenerii noştri compozitori vor apărea în ochii generaţiilor viitoare ca fiind reprezentativi pentru timpul pe care-l trăim.

Urmare în pag. 2

DIN SUMAR

SIMN 2015 (II)........................2-10

SIMN... la Iaşi........................10-11

Interviu cu M. Constantinescu....13

Simpozionul "George Enescu".....14

Muzica românească în Festivalul Internaţional "George Enescu"......................15-29

Le Grand Prix de L'Opéra........30-31

Despărţiri...............................32-33

Punctul pe j... azz.......................34

Festivalul de la Amara...........36-39

Pop-rock, folk.........................40-41

Portret Eugen Doga................42-45

Sărbători la Moineşti.............46-47

Muzica pe micul ecran.................48

Letopiseț despre SIMN 2015 (II)

Vlad VĂIDEAN

PERFORMANCE

Marca Irinel Anghel În pauza dintre cele două părți ale concertului din 27 mai s-a „întâmplat" un spectacol experimental marca Irinel Anghel, a cărui scurtime a fost din plin compensată de stridența efervescentă a unui non-conformism căutat cu tot dinadinsul ce își propunea să problematizeze și să invite la punerea pe gânduri tocmai prin considerabilă zguduire a „zonei de confort" și a granițelor destul de opace pe care toleranța preacumintelui ascultător se simțea urgent chemată să le traseze. În virtutea unei pedanterii spilcuite, eu unul am fost tentat, la un prim și asurzitor contact, să catologhez această inserție sincretică drept „interesantă". După cum mă soma însuși conceptul spectacolului, m-am străduit să-mi pun la încercare flexibilitatea receptivă, astfel încât să-mi dau seama că mesajul ce se voia transmis prin intermediul unei atât de pestrițe vehemențe era, dincolo de fațada flamboaiantă, unul cât se poate de grav. Mai întâi, nu putea fi ignorat amplasamentul manifestării: o „Scarecrows Parade" aterizase cu suprarealistă nonșalanță tocmai într-un spațiu al convenției prestigioase precum foyer-ul Sălii "Mihail Jora". Era astfel deschis în interiorul unui sălaș tradițional un portal al improbabilului, poate chiar al „imposibilului", căci una dintre mizele principale vizate de aceste „*happening*-uri" provocatoare invită la dezlănțuirea creativității în afara tiparelor moștenite sau autoimpuse, conștientizând însă în același timp, pe deplin, funcționarea latentă a acestora. Și din perspectiva acestei relații ambigue existente între „normalitatea" consacrată și asediul in-

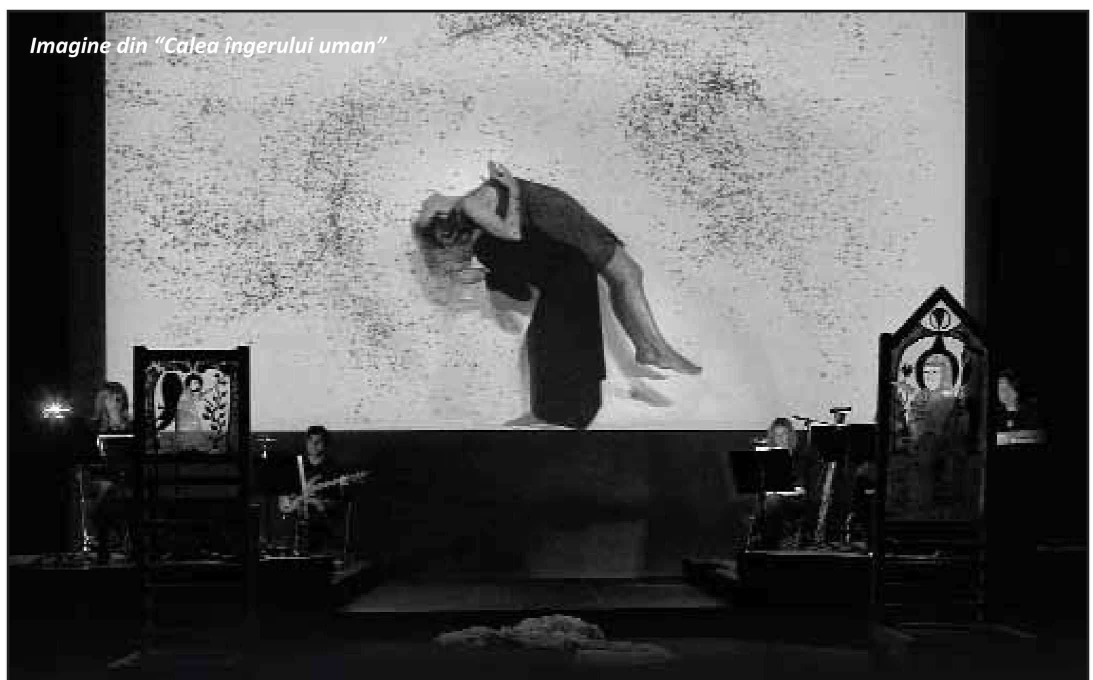
termitent al neconvenționalului, motto-ul spectacolului – *What about your freedom?* – își dovedea elocvența. Despre insidioasele forme de anesteziere, despre „jugul blând" pe care spiritul consumerist al societății actuale îl impune libertății interioare depuneau mărturie înseși figurinele umane postate la răspântii, aidoma unor sperietori neputincioase înveșmântate în

Urmare din pag. 1

Oricum, nici un artist nu poate fi convins că ceea ce întreprinde pe parcursul vieții sale va avea valoare peste secole. Iar dacă așa ceva se întâmplă, înseamnă că artistul respectiv ori e nerealist ori deține anume precarități mintale. Interesant este că, dacă în prima categorie operele creatorilor sunt receptate majoritar grație teoriilor și atmosferei ce le anvelopează cu generozitate, dacă în cea de a doua aceste opere sunt înțelese în principal datorită a ceea ce sunt ele însele, în a treia categorie intră creația autorilor recognoscibilă atât prin doctrina ori haloul ce le învăluie, cât și prin valoarea lor intrinsecă. Fiecare compozitor aferent acestei din urmă categorii se străduiește să dea gestului său creator sensul care i se pare cel mai profund, și care prezumă Zeitgeist-ul ca proiect necontenit. Se face, în acest fel, în egală măsură, muzica prezentului, dar și a viitorului. Toți compozitorii cu acces la perenitate se exprimă nu pentru a lăsa neapărat o urmă a trecerii lor, ci din dorința de a atinge o țintă aparent inabordabilă. Făcând slalom printre eșecuri, acești creatori debordează orice speculație ori pariu asupra viitorului, asumându-și totodată profunzimile propriei istorii, a istoriei muzicii și a întregii umanități, ceea ce face posibilă condensarea mai multor timpuri - memoria, momentul și o punte către viitor -, dar și explorarea propriei intimități laolaltă cu deschiderea către ceilalți. Și încă ceva: fiecare compozitor sau meloman poate dibui, mai greu, mai ușor, ceea ce îl interesează și de care se poate bucura în voie. Muzica de azi e produsă prin varii tehnici componistice, divergente, diseminate, care nu se cade să mai răspundă unei formule bine definite, infailibile. Libertatea e aproape totală. Importantă este plăcerea cu care interogăm această libertate. Căci noțiunea de plăcere rămâne în continuare esențială. Chiar dacă ea se află într-un proces de semnificativă atrofiere.

Liviu DĂNCEANU

zdrențuite rochii, extravagante pălării, sufocante coliere alcătuite din plase de Mega Image, strecurători, sticle goale, mopuri, saci de nailon mototoliți; și, ca un simbol al tăcerii comode la care consimte consumatorul-oaie, suzeta pecetluia gurile unora dintre aceste personaje. Toate se aflau sub oblăduirea unui provocator amfitrion (actorul Paul Dunca) pe al cărui dezgolit spate putea fi zărită deviza caracteristică „Sunt oaia roz a familiei"; acesta îi invita pe rând la masă pe unii spectatori mai curajoși, pentru a înfiripa o improvizație sonoră dialogată cu Irinel Anghel. Între timp își făcuse simțită prezența un Mihai Pintenaru legat fedeleș și cântând la clarinet din poziție orizontală, în timp ce Irinel Anghel se postă deasupra lui și, emanând o serie de semnificative țipete, își lepădă tentaculele benzilor de film în care fusese până atunci înfășurată. În final, sub plesnetele de bici ale amfitrionului transformat dintr-odată într-un sinistru sacerdot cu picioare de țap, fu declanșată o procesiune cam forțată, menită, prin răcnetele ce aminteau de behăielile turmei de oi, a face o grotescă trimitere la conservatorismul bisericii ortodoxe. De fapt, dacă intuiesc bine, se dorea astfel conturarea unei forme de protest împotriva deciziei abuzive luate de Consiliul Parohial al Bisericii „Sfântul Gheorghe cel Nou" din București pentru a șterge/cenzura o pretins blasfemiatoare pictură murală care, tocmai cu scopul înfrumusețării zonei bucureștene respective, altfel năpădite de gunoaie și clădiri ruinate, interpreta în cheie modernă celebra scenă a legendelor medievale care îl înfățișau pe Sfântul Gheorghe străpungând balaurul.

Imagine din "Calea îngerului uman"

În cazul particular al spectacolului *What about your freedom?* cred că a precumpănit impresia că intenția și ideea poetică generală rămăseseră mai puternică decât mijloacele ei de realizare concretă, străveziul schematism al acestora dorindu-se astfel compensat printr-o exagerată țicneală histrionică. Însă chiar și așa, s-a reușit cu prisosință a se demonstra încă o dată că, vorba doamnei Irinel, „arta nu e comodă. Nici nu trebuie să fie. Comod este entertainmentul."

Mihaela Vosganian și trans-realismul arhetipal

În categoria evenimentului spectacular de tip *performance* s-a încadrat și *Calea îngerului uman*, impresionantă și cam prea eclectică desfășurare de forțe sincretice pentru instalație scenografică (realizată de Maria Constantinescu), artist tradițional (nimeni altul decât Grigore Leșe, cel a cărui prezență fără îndoială că, chiar dacă spectacolul fusese programat la o oră destul de târzie, a contribuit substanțial la umplerea până la refuz a Studioului de Operă și Multimedia al UNMB), grup vocal experimental (Grupul solistic Inter-art), actor (George Hodor), ansamblu instrumental (Ansamblul Archæus al Centrului Național de Artă Tinerimea Română), sunete procesate (muzicalizate de Mihaela Stănculescu-Vosganian, căreia îi aparține și conceptul artistic) și dans (în coregrafia Lilianei Iorgulescu). Atât la nivelul limbajului muzical, cât și la acela al textelor (care îmbinau versuri originale, scrise de Varujan Vosganian, cu sugestii culese din spațiul mantrelor și din acela al tradiției folclorice românești), se dorea o fuziune hipnotică între zonele și rădăcinile comune ale unor tradiții și culturi cât mai diverse, toate fiind reunite sub cupola suverană a unui scenariu care își extrăgea linia de forță din ethosul legendei mioritice. Fără a mai intra în detalii obositoare, mă rezum la a mă arăta convins că, deja consacrată și reprezentată – zice-se cu succes – și în alți ani, *Calea îngerului uman* se va păstra probabil mult timp emblematică pentru așa-zisul „trans-realism arhetipal", „orientare estetică spirituală" prin care compozitoarea Mihaela Vosganian își propune, după cum poate fi citit pe *site*-ul personal al acesteia, chestiuni cât se poate de pretențioase: „pe de-o parte, să reitereze funcțiile arhetipale ale artei – funcția ritualică, vindecătoare, cathartică și extatică –, iar pe de altă parte să exprime o nouă formă a supra-realului, denumită de artistă trans-realul, rezultată din explorarea stărilor de conștiință modificată sau din experimentarea visării lucide." Întrucât mare parte din public are tendința, oarecum justificată, să trateze rezultatele acestor preocupări drept mistificări pre-

tenţioase aflate la graniţa dintre kitsch şi netemeinicie, nu poate fi omisă recunoaşterea cinstită a faptului că, pentru a convinge, artistul care îndeamnă la împlinirea unor astfel de deziderate nu are altă şansă decât dacă într-adevăr toate reveriile sale sunt animate şi fundamentate de acea singură instanţă aptă să intuiască şi apoi să asume alegerile cele mai înţelepte, anume de o căutare interioară neobosită, vitală, autentică. Din această perspectivă, am fost capabil să întrezăresc motivele pentru care un ascultător mai impresionabil s-ar fi putut lăsa fermecat de generozitatea viziunii artistice etalate în *Calea îngerului uman*, generozitate care, în fapt, unora mai dornici de a strâmba din nas nu le-ar fi transmis nimic mai mult decât un fel de îngemănare eclectică între pseudo-arhaisme suspecte şi nebuloase gen New Age; însă în ce măsură e posibil ca prin aducerea pe scenă a diverse tehnici şi practici spirituale sublimate artistic să se facă realmente saltul dinspre stadiul imaginar, oniric, înspre trăirea în mod autentic a veritabile stări de iluminare, aşa cum crezurile programatice ale compozitoarei par să pretindă, eu unul deocamdată nu pot să mă pronunţ. Şi fie-mi permis să mă păstrez, până la implauzibila probă contrarie, suspicios.

Imago Mundi

„Imago Mundi" - muzica tradiţională în cheie contemporană

În sensul abordării muzicii vechi şi a celei tradiţionale româneşti în chei contemporane, foarte agreabilă şi chiar palpitantă pe alocuri s-a dovedit prestaţia ansamblului „Imago Mundi" (concertul din 24 mai), formaţie camerală fondată în 2001 de către Oana şi Daniel Ivaşcu, având scopul declarat de a aduna în jurul lor instrumentişti care să fie dornici a-şi exprima tehnica solistică şi improvizatorică prin prisma preocupării comune pentru crearea de proaspete fuziuni între muzica veche şi cea tradiţională, aceste două inepuizabile rezerve de repertoriu care încă rămân rar abordate de către muzicienii de factură clasică. Programul a împreunat fragmente sugestive în aranjamentele lui Cătălin Ştefănescu, toate preluate din cele două proiecte desfăşurate până acum de către „Imago Mundi" în decursul unei serii de CD-uri reunite sub titulatura *Isvor*: pe de-o parte au fost prezentate unele pitoreşti frânturi din *Cartea Ştiinţei Muzicii* întocmită de Dimitrie Cantemir, punându-le însă în dialog cu faimoase bucăţi tradiţionale precum „Barbu Lăutaru", care probabil că circulau încă de pe vremea enciclopedicului domnitor moldovean; pe de altă parte a fost făcută o paralelă între sursele de inspiraţie folosite de George Enescu în scrierea Rapsodiilor Române (de exemplu cântecul „Văleu, lupii mă mănâncă", prezent ca temă principală în *Rapsodia Română Nr. 2*) şi contextul mai larg al folclorului urban, îndeosebi muntenesc, de la finele secolului al XIX-lea (suita de geamparale care a încheiat seara în tonul electrizant potrivit gestului final). Pe tot parcursul concertului a predominat, de ambele părţi ale scenei, o atmosferă generală de destindere, interpreţii dovedind acel relaxat profesionalism obişnuit cu de toate, însuşire inerentă celor ce pot fi întâlniţi nu doar în sălile destinate muzicii culte, ci şi la festivalurile medievale şi chiar în cluburile obişnuite cu concerte de jazz, blues sau rock.

Liviu Dănceanu - „Ochiul fugii. Fuga Ochiului"

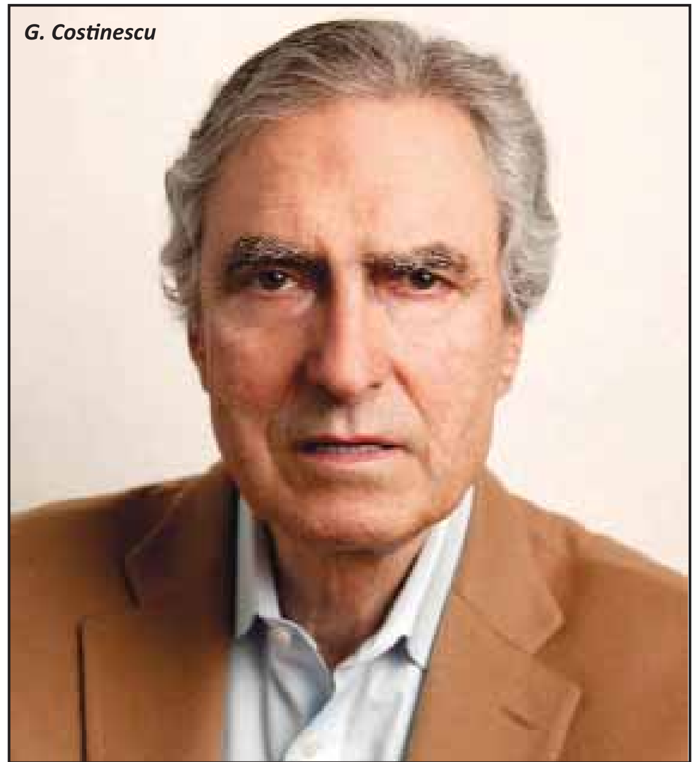
Premiera care a inaugurat seara zilei de 24 mai, anume cea mai recentă producţie a lui Liviu Dănceanu, intitulată *Ochiul fugii. Fuga Ochiului*, pentru so-

Simona Nicoletta Jidveanu

prană (Simona Nicoletta Jidveanu) şi septet (Ansamblul Archæus, coordonat de Cristian Lupeş), mi s-a înfăţişat ca un caz destul de enigmatic. N-aş vrea nicidecum să iniţiez impoliteţi juvenile sau condamnări aulice, mai ales că, în modesta-mi calitate de învăţăcel, admir, laolaltă cu mulţi alţii, fertilitatea discernământului cultural pe care domnul Dănceanu o dovedeşte în ipostaza profesorală sau în expresivele sale intervenţii scrise. Însă tocmai din perspectiva acestei admiraţii am fost cu atât mai uimit să constat că luciditatea înţeleaptă şi cultivată despre care credeam cu tărie că îi oferă posesorului ei impecabila busolă în măsură să indice neabătut orientarea justă şi valoroasă printre hăţişurile atitudinilor contemporane, toată acea clarviziune estetică şi deopotrivă etică manifestă în discursul vorbit sau în cel scris pe care Liviu Dănceanu îl etalează întotdeauna cu atâta eleganţă, toată erudiţia şi învăţătura, oricât de certe, nu păreau totuşi să funcţioneze cu aceeaşi acuitate şi în privinţa propriei creaţii muzicale. Căci nu puteam să înţeleg ce misterioase orbiri îl făcuseră inapt pe acest compozitor înzestrat cu un atât de fin organ axiologic să anticipe şi să conştientizeze ceea ce o majoritate tot mai plictisită şi oarecum stânjenită a ascultătorilor din sala „George Enescu" n-avusese încotro şi trebuise să observe: *Ochiul fugii. Fuga Ochiului* se dovedea a fi o nefericită pildă pentru acele opusuri care, pe măsură ce se desfăşoară, îşi sabotează singure calităţile prin dezlânarea cu care un creator indulgent faţă de sine însuşi găseşte de cuviinţă să-şi extenueze condeiul doar în virtutea inerţiei şi doar de dragul actului de a exersa pur şi simplu scrierea. Structurată pe baza unei alternanţe între expuneri recitate ale unor texte poetice (scrise tot de domnul Dănceanu) şi muzicalizări în manieră fugată ale aceloraşi versuri, această interminabilă lucrare părea să dorească a epuiza şi a stoarce de toate sevele posibile metafora organului-ochi, ca trup al privirii-suflet. Însă, chiar dacă încercau să se arate izvorâte din mici scenarii simpatice sau gravităţi introspective, meditaţiile poetice îşi pierdeau repede din eventuala seducţie, căci, picând în ispita îndrăgostirii de propriul veşmânt textual, nu reuşeau să iasă dintre obscurităţile unor jocuri de cuvinte forţate. Iar tratarea muzicală, după ce adoptase reţeta formală a unei scriituri fugate amplificate pe parcurs (de la Monofuga, trecând prin Bifuga, Trifuga ş.a.m.d., până la Heptafuga), se consuma disciplinată între propriile limite (uneori seriale, alteori minimaliste, de cele mai multe ori pătrunse de sonorităţi „orientale"), devenind de la un moment dat de-a dreptul rutinieră. Totul se desfăşura într-un mod primejdios de insipid, şi, în afară de soprana solistă, care se opintea să pună în joc o inexplicabilă satisfacţie, restul interpreţilor păreau să nu facă altceva decât să meşterească şi ei acolo, obosiţi, aproape ruşinaţi, ca şi cum veniseră să presteze o treabă inevitabilă ce se cuvenea expediată aşa, cum o da Domnul.

Muzica electronică

Singurul concert de muzică electronică din cadrul festivalului a fost susţinut de ansamblul "opus.art" (fondat în 2013 de către compozitorul Cătălin Creţu şi percuţionistul Dan Alexandru) şi, chiar dacă nu a fost la fel de ofertant ca în anii trecuţi, s-a profilat totuşi în jurul a două personalităţi creatoare care s-au dovedit a fi pe cât de radical diferite ca vârstă, pe atât de bine conturate, fiecare în felul ei distinct. A fost vorba mai întâi despre veteranul Gheorghe Costinescu, a cărui cunoaştere în viaţa muzicală oficială românească s-a menţinut pentru multă vreme într-un stadiu lacunar, întrucât, după ce compozitorul emigrase în SUA (în 1969) şi contribuise esenţial la viaţa scenei muzicale moderne newyorkeze, cenzura comunistă ocultase prezenţa informaţiilor despre numele său în publicaţiile autohtone de specialitate. După revenirea sa în ţară, petrecută în 1996, cu ocazia ediţiei de atunci a SIMN, Gheorghe Costinescu a fost inclus de mai multe ori în programele festivalului, iar în acest an a dobândit un loc de-a dreptul preponderent în cadrul concertului organizat de Centrul de Muzică Electroacustică şi Multimedia al UNMB. Astfel, cele trei lucrări electronice propuse, deşi compuse în deceniile 8 şi 9 ale secolului trecut şi deci deja cunoscute în locurile americane ale conceperii lor, au fost audiate cu această ocazie în primă audiţie românească, fapt care se cuvine considerat drept un cert câştig pentru lumea noastră muzicală, căci tustrele piesele s-au dovedit nişte izbânzi deosebite ale genului electronic: *City Waves (a Portrait in Sound of New York)*, un meşteşugit şi foarte expresiv colaj de sunete electronice şi concrete – diverse zgomote urbane precum lătratul câinilor, în-

G. Costinescu

demnurile şi chiotele unor jucători de baschet, vuietul elicopterelor, fojgăielile şi anunţurile din zonele subterane ale metrourilor –, compus în 1985, cu colaborarea studenţilor pe care Costinescu îi avea pe atunci la Lehman College; *Synesthesia*, o colorată şi foarte rafinată animaţie video realizată de Michel Gagné pentru a însufleţi şi mai mult piesa *Dots, lines*

Thomas Beimel

and patches, scrisă de Costinescu în 1973; dar mai cu seamă a încântat *Animated Sounds*, animaţie video concepută chiar de compozitor pornind de la unele fragmente din *The Musical Seminar*, lucrare de teatru muzical şi instrumental (compusă în 1982) care tratează cu umor despre problematicele relaţii existente între muzicienii scufundaţi în tot felul de partituri stufoase şi criticii muzicali văzuţi în urâcioasa lor ipostază de instanţe dictatoriale, toţi ajunşi în cele din urmă, laolaltă cu interpreţii, pe mâna unui public protestatar, iniţial oripilat de absconsităţile moderniste, apoi căzut în „lanţurile" acestora, pentru ca în final indiferenţa maiestuoasă a naturii să aştearnă peste întreaga zarvă cortina ţârâitului de greieri. Toată această cuceritoare autoreferenţialitate a fost amplificată de faptul că, la răstimpuri, ieşeau la suprafaţă înseşi portativele şi notele partiturii, aidoma unei ţesături ascunse care structura şi spaţializa mişcările şi evenimentele provocate de figurile umane ale animaţiei, astfel încât simplitatea aproape brută a schiţelor lui Costinescu devenea pe parcurs tot mai eficace şi mai elocventă, conturând ca plăcere predilectă a compozitorului nevoia de expresie persuasivă şi de calofilie a gestului artistic.

Cealaltă prezenţă componistică dominantă (şi tinerească de data aceasta) a fost reprezentată de Constantin Basica, absolvent al unui master în compoziţie multimedia la Hochschule für Musik und Theater din Hamburg, iar actualmente deţinător al unei burse doctorale la Universitatea Stanford din California. De altfel numele întregului concert, „The Interaction Game", a fost inspirat tocmai din modalitatea interactivă prin care Basica, angrenat într-o conexiune transatlantică, *live*, *via* Skype, a supravegheat transmiterea propriei lucrări, *Restore Failed with Errors*. Alterând tot mai considerabil, prin diverse tehnici precum *looping*-ul, înregistrarea video a unei apariţii concertistice petrecute la vârsta liceului, tânărul compozitor a reuşit o foarte sugestivă şi chiar profundă ilustrare prin mijloace electronice a inevitabilelor şi, de la un anumit punct, alienantelor răstălmăciri pe care le exercită memoria atunci când, propunându-şi o certă imposibilitate, anume restituirea fidelă, focalizează într-un mod prea insistent asupra trecutului.

„Profil"

Concertul susţinut de ansamblul "Profil" în a doua zi a festivalului, 23 mai, în Sala "George Enescu" a UNMB, s-a dovedit cel mai izbutit eveniment cameral nu doar din punctul de vedere al prestaţiei interpretative, ci a atins cu atât mai mult un înalt grad de consistenţă, cu cât, pe lângă două prime audiţii străine (pe de-o parte austera, aproape aseptica *Arie pentru vioară, violoncel şi pian* de Thomas Beimel, pe de altă parte narativa şi multifaţetata *Musica lugubre* de Alexandr Radvilovici), „Generaţia de aur" a componisticii româneşti a fost din plin reprezentată în restul repertoriului propus. Astfel, prin laboriosul filtru al instrumentiştilor coordonaţi de Dan Dediu (flautistul Ştefan Diaconu, clarinetistul Mihai Pintenaru, violonista Diana Moş, violistul Marian Movileanu, violoncelistul Eugen Bogdan Popa şi pianista Adriana

Cornel Ţăranu

Maier) au trecut lucrări scrise de nume grele precum Aurel Stroe (*În vis desfacem timpurile suprapuse*), Ştefan Niculescu (*Per tre*), sau Cornel Ţăranu (*Mozaicuri*), toate căpătând tălmăciri interpretative dintre cele mai limpezi şi mai convingătoare. Şi chiar dacă toate valoroasele muzici prezentate în acest concert ar fi me-

ritat cu prisosință comentarii mai generoase, notațiile mele au devenit dintr-odată lapidare tocmai pentru că ar vrea să se concentreze în jurul lucrării care cred că a impresionat în detrimentul tuturor celorlalte. Mă refer la *Trommelbass* (sau *Ritm de pace*), trio de coarde (vioară, violă și violoncel) în care Myriam Marbé a ritualizat într-un mod extrem de percutant ideea, altfel simplă, a pulsației continue, conferindu-i puterea omniprezenței bântuitoare, când retrasă amenințătoare în adâncuri, când izbucnită copleșitoare la suprafață. Mai ales odată cu intervenția din sală a unui tom-tom (mânuit de Dan Dediu), efectul stereofonic a devenit zuguditor, căci, în acest esențial punct al ritualului, era suveranizată tendința „demonului" ritmic de a invada și a înghiți hulpav toate incantațiile și farmecele urzite până atunci de către instrumentele de coarde. Iar după această exorcizare culminativă, conflictul dintre constanța ritmică obsesivă și restul planurilor de desfășurare muzicală, conflictul care generase în fapt tulburătoarea forță de expresie a întregului ceremonial își atinge, în final, latentele virtuți purificatorii: descântecele și șoaptele vrăjitorești se luminează de dulceața hăulirilor interiorizate, iar pasul de fier își leapădă chinga implacabilă, topindu-se în pulsația discretă a unei inimi care, prinzând să bată, mărturisește despre încăpățânarea vieții de a merge mai departe. N-am putut să nu-mi îndrept gândul la impactul emoțional pe care de bună seamă că îl avusese premiera acestei capodopere în iarna anilor 1985/86: atunci când societatea românească zăcea sub povara înghețurilor de tot soiul, văzute și nevăzute, forța de persuasiune a unei lucrări precum *Trommelbass*, care propune o cale de reactualizare a mecanismului cathartic, era menită să devină cu atât mai puternică.

Christian Alex. Petrescu

Două seri corale

1. Referindu-mă la unele concerte de factură mai academică (și totuși, deloc scorțoasă), din cadrul SIMN 2015, apreciez în mod deosebit faptul că în cadrul acesteti ediții a festivalului am avut parte și de două seri corale, ambele foarte agreabile și echilibrate atât din perspectiva repertoriului propus, cât și din aceea a preocupării interpreților pentru realizarea unei armonioase împletiri între exigența de a se situa la cotele profesionalismului cuvenit și o atitudine afabilă față de public. Astfel, în 25 mai, auditoriul interesat a fost invitat în Catedrala "Sfântul Iosif" din București, acolo unde Corala târgovișteană "Appassionato" a prezentat un program în genere accesibil, presărat atât cu prime audiții (*Tatăl nostru* de Marcel Costea, *Kyrie Iisou Christe* de Christian Alexandru Petrescu, și *Appassionato Sempre* de Valentin Gruescu), cât și cu voluptățile fredonabile ale unor hituri autohtone precum *Și altfel de variațiuni pe tema Chindiei* de Alexandru Pașcanu sau *Divertisment folcloric* de Cornelia Tăutu. Nu a fost omisă nici palparea unor recente și, ce-i drept, destul de facile ecouri internaționale: antrenanta și rapsodica *Laudate Dominum* aparținând lui Giedrius Svilainis, compozitor lituanian care favorizează în creația sa piesele corale cu tematică sacră; incantația, pe cât de simplă, pe atât de intensă, desfășurată de suedezul Lars Jansson în *To the Mothers in Brazil: Salve Regina*; în fine, *Rosas Pandan*, de George Hernandez, o lapidară pilulă dansantă menită să satisfacă gusturile oricărei audiențe, cât de nepretențioasă ar fi ea. În toate intervențiile, strunite de către Florin Emil Nicolae Badea cu migala afectuoasă a profesorului, au putut fi cu plăcere sesizate acele timidități incipiente repede răsucite în angajări pasionale, atât de tipice pentru o formație camerală amprentată de frăgezimea faptului de a fi alcătuită exclusiv din glasurile a 24 de tineri, toți foști elevi ai Liceului de Artă "Bălașa Doamna" și studenți sau absolvenți ai Universității "Valahia" din Târgoviște. Nivelul valoric al coralei "Appassionato" a fost confirmat de palmaresul apreciabil acumulat deja prin

Marcel Octav Costea

numeroasele participări la concursuri şi festivaluri importante din ţară sau străinătate. Însă fără îndoială că, dacă îşi va cultiva în continuare potenţialul prin abordarea unui repertoriu pe care eu unul l-aş vrea şi mai îndrăzneţ, şi mai ofertant decât cel etalat în concertul recenzat aici, acest tânăr ansamblu îşi va consolida poziţia de grup coral care a reuşit să se ridice pe propriile picioare şi să contribuie la perpetuarea, fără cine ştie ce sponsorizări, a acestei prestigioase entităţi intitulate „şcoala corală românească", pe deplin vrednică de a fi perpetuată.

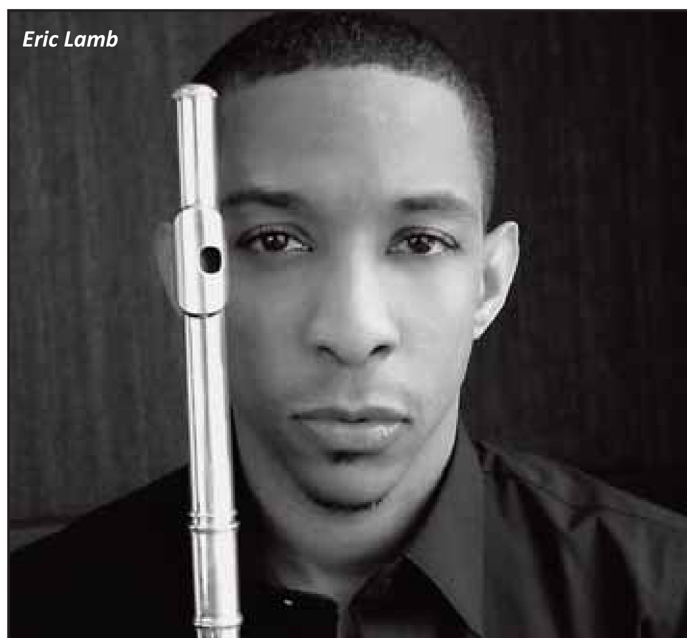
2. Revenind în 28 mai pe scena Sălii Radio, am putut să mă conving încă o dată că orice piesă muzicală ajunsă în responsabilitatea interpretativă a corului de cameră "Preludiu" capătă privilegiul ipostazierii într-una dintre cele mai bune forme posibile. Iar în acest caz bineînţeles că primele audiţii devin cele mai avantajate: flexibilele, larg arcuitele, şi deci foarte expresivele frazări armonice întreţesute de Diana Vodă-Nuţeanu într-*O altă revedere*, pe versuri de Nicolae Labiş; virtuozitatea simpatică meşterită de Grigore Cudalbu într-o mică suită de *Lucruri stricate*; bucuria Olguţei Lupu de a se lăsa antrenată într-un refren dansant, depănat la nesfârşit, *În joacă*; sensibilitatea elegiacă prin care Valentin Gheorghiu consună, în *Eminesciana* pentru cor şi pian, cu şoaptele testamentare din *Mai am un singur dor*; toate aceste premiere au beneficiat din partea corului "Preludiu" de acea afectuoasă răbdare interpretativă în măsură să trateze cu aceeaşi pondere atât cărămizile alcătuitoare, cât şi arcul expresiv care leagă laolaltă şi face posibilă construcţia meşteşugită. Iar în privinţa celorlalte piese prezentate, ca să nu pun la serioase munci răbdarea cititorului printr-o retrospectivă pas cu pas, mă rezum la a afirma că toate au fost învăluite în aceeaşi sonoritate generală foarte bine controlată, apropiată uneori, prin înaltul ei grad de coeziune şi omogenitate, de acele efecte cvasi-instrumentale pentru a căror rară obţinere vocile corale primesc cele mai pătimaşe ovaţii. În plus, trebuie apreciat cu deosebire faptul că – lucru destul de rar întâlnit la un cor – toate piesele fuseseră cântate din memorie, astfel încât, pe lângă o asumare completă a muzicii, interpreţii erau în acest caz impulsionaţi (şi aproape obligaţi) să surprindă din priviri fiecare intenţie gestuală sau vizuală a dirijorilor (pe lângă Voicu Enăchescu, au dirijat şi unii membri ai corului: Luminiţa Guţanu-Stoian, Gabriel Marica şi Răzvan Rădos). La rândul lor, dirijorii se simţeau mult mai interconectaţi cu suflul viu al corului, deci mult mai responsabilizaţi să îşi cumpănească şi să îşi înzestreze cu rostul unui sens precis fiecare atitudine. Pe scurt, datorită standardelor pe care personalitatea lui Voicu Enăchescu cu siguranţă că le va fi impus, determinându-i pe corişti să preţuiască înainte de toate discreţia rafinată, acurateţea exigentă şi luciditatea bine cumpănită, şi acest concert s-a situat, ca multele celelalte susţinute de corul "Preludiu", sub semnul acelui mult-râvnit echilibru între virtuozitate şi afectivitate, apt să cheme la reîntâlnire. Cu atât mai deranjant şi de-a dreptul stânjenitor am resimţit faptul de a mă număra printre extrem de puţinii ascultători care contribuiau la nişte aplauze prea palide (deşi toate entuziaste) în raport cu consacratul bun-gust şi profesionalism al acestei formaţii corale. Întrucât, de obicei, corul "Preludiu" are parte de prezenţe relativ abundente în rândurile publicului, nu pot să îmi explic altfel faptul că, de data aceasta, în Sala "Mihail Jora" ascultători mult prea preponderenţi au fost scaunele goale, decât prin absenţa unei promovări cuvenite a concertului, măcar prin afişe plasate la intrarea în instituţie. E o situaţie impardonabilă, care în niciun caz nu trebuie să se mai repete; căci, chiar dacă lipsa de năvălitoare audienţă rămâne o trăsătură aproape inevitabilă a concertelor integrate în ansamblul unui festival de muzică nouă, insuficienţa auditoriului la acest concert a fost totuşi mult prea disproporţionată în raport cu excelenţa corului "Preludiu", fapt ce mă determină să o reţin, între toate manifestările desfăşurate în cadrul SIMN 2015, ca fiind o nejustificată şi nemeritată nedreptate făcută tocmai acelui ansamblu coral românesc care, actualmente, reprezintă unul dintre cele mai de seamă repere valorice.

Voicu Enăchescu şi "Preludiu"

Dimensiunea interpretativă internaţională

1. Unul dintre punctele forte ale unei manifestări artistice care pretinde a acoperi amplori internaţionale rezidă, firesc, în capacitatea acesteia de a cataliza prezenţe cât mai numeroase şi mai variate venite de dincolo de graniţele autohtone. În această privinţă, de-a lungul SIMN 2015 amprenta internaţională

a putut fi palpată nu numai prin contactul cu unele (prea puține) muzici scrise de diverşi compozitori străini, ci şi prin reuşita organizatorilor de a convinge trei remarcabili instrumentişti interesați de lumea noastră muzicală să se desfăşoare în cadrul celui mai important şi vizibil festival românesc de muzică nouă. Iar dintre aceşti oaspeți de marcă, țin neapărat să-l luminez cu cele mai elogioase reflectoare pe flautistul american Eric Lamb, cel care, în ultima zi a festivalului (29 mai), a reuşit realmente să țină cu sufletul la gură o Aulă a Palatului Cantacuzino înțesată nu numai de obişnuiții rafinați ai acestui tip de evenimente muzicale, dar şi de cete nesfârşite de copii aduşi probabil să viziteze Muzeul "George Enescu" şi nimeriți astfel tocmai când urma să aibă loc recitalul. Cred că prezența năvălitoare a unei asemenea fragede audiențe a lăsat o impresie deosebit de favorabilă asupra carismaticului solist, căci l-am simțit cântând parcă mai dezmierdător, mai tandru decât ar fi făcut-o dacă din public l-ar fi pândit doar maturele priviri ale iscusiților şi competenților. Astfel, de la virtuozele forfotiri şi versatilități timbrale proliferate în lucrări precum *Multiplicities* de Jason Eckardt, sau *Parasit op. 53* de Alexander Wagendristel; trecând prin arcanele şi tenebrele zimțate dintr-un *Cassandra's Dream Song* imaginat de acest înfricoşător maestru al complexității care rămâne Brian Ferneyhough; şi ajungând la două fermecătoare prime audiții româneşti (contemplativa *Whati Waiata – a Pentatonic Wandering* depănată de Corneliu Dan Georgescu, apoi *Aulodia pentru flaut şi electronics* scrisă de Eugen Wendel ca un fel de sugestie a unor mistere şi invocații meditative ce păreau să leviteze printre coloanele luminate de lună ale unui templu elin); în toate Eric Lamb s-a dovedit a fi un tălmaci respectuos şi deopotrivă spectaculos, apt să captiveze şi să facă din cele mai noi muzici aventuri ce pot fi gustate cu aceeaşi admirativă fascinație de către orice ascultător, fie el cât de sperios sau suspicios.

Eric Lamb

2. Dacă Eric Lamb s-a aflat pentru prima oară în România (şi sperăm să mai revină), trombonistul Barrie Webb e deja o cunoştință veche a festivalului SIMN, căci, în calitatea sa de discipol al dirijorului Constantin Bugeanu, a avut numeroase contacte cu compozitorii români, pe care i-a invitat în repetate rânduri să scrie diverse lucrări solo sau concertante pentru instrumentul său. O lucrare românească (*Memory*, pentru trombon şi pian, de Elena Apostol) a fost inclusă şi în recitalul susținut în 28 mai, în aceeaşi Aulă a Palatului Cantacuzino, alături de Mihai Murariu, la pian, discret acompaniator. Restul programului a propus *Ein Lied von Zion*, tulburător prin repetitivitatea granitică pe care Ju Hee Park o foloseşte pentru a evoca multiplele conotații, deopotrivă pământeşti şi cereşti, ale celui mai semnificativ topos evreiesc; un foarte pitoresc set de *Five Pieces for Trombone and Piano*, scris de Ernst Krenek într-o sănătoasă tradiție modernistă; dar mai cu seamă s-a conturat ca piesă de rezistență *Ricercare una Melodia*, compusă de Jonathan Harvey în 1984, pentru trompetă şi mediu electronic, pe principiul unui canon la cinci voci obținut prin intermediul tehnicii de *delay* care augmentează şi octavizează progresiv acea fată morgana melodică anunțată în titlul piesei.

Barrie Webb

3. Pianistul american Gary Barnett, prezent şi în precedentele două ediții ale SIMN, promite la rândul lui să devină un fidel frecventator al compozitorilor români, cu care colaborează pentru a-şi continua de curând începuta aprofundare a celor mai recente lucrări româneşti destinate pianului. Această perspectivă transatlantică, de pe urma căreia cu siguranță că gradul de notorietate al componisticii autohtone are numai de câştigat, a transpărut şi în modul de alcă-

tuire a recitalului susținut în 26 mai, în Sala "George Enescu" a UNMB: pe de-o parte, alături de *Bent*, o foarte captivantă şi bine închegată piesă pentru pian şi mediu electronic aparținându-i lui Liviu Marinescu, au fost propuse şi două piese recente provenite din spațiul american, piese în care ambii compozitori respectivi se dovedeau destul de eclectici, nesfiindu-se să folosească melodii şi structuri acordice cât se poate de lirice, aproape neoromantice pe alocuri (chiar şi titlurile anunțau o astfel de abordare: *Notturno* de Paulo Chagas, şi *Flowing Waters Caress Fallen Petal* de Bruce Reiprich). Pe de altă parte, criptica *Tastenspiel*, piesă serială scrisă de Ştefan Niculescu în 1968 (adică atunci

când, cu pasiunea aproape fanatică specifică tinereții, preocupările compozitorului se desfăşurau, cu un pronunțat accent avangardist, în căutarea posibilităților de a muzicaliza diverse structuri matematice), a putut fi încadrată în contextul unor lucrări americane contemporane, emblematice pentru respectiva perioadă. E vorba despre acele *Five Pieces for Piano* prin care George Crumb ajunsese, în 1962, să-şi contureze inconfundabila-i maturitate stilistică, dar şi despre *Piano Piece for Philip Guston*, scrisă de Morton Feldman în 1953, o miniatură de nici patru minute, întrucâtva surprinzătoare dacă e privită în ansamblul creației acestui compozitor care, de regulă, a preferat să imagineze staze sonore de dimensiuni pantagruelice (faimoasă rămâne în acest sens o altă lucrare, intitulată tot *For Philip Guston*, însă scrisă treizeci de ani mai târziu, în cadrul căreia un trio alcătuit din flaut, pian/celestă şi percuție trebuie să cânte şi mai ales să mediteze timp de aproape cinci ore). Gary Barnett a convins însă, printr-o subtilă sobrietate, că, deşi neobişnuit de lapidară, această piesă pianistică rămâne la fel de revelatoare în privința esteticii feldmaniene delicate, contemplative, străpunse de gravele cezuri ale tăcerii.

- Va urma -

SIMN.. la Iaşi

Laura VASILIU

Recitalul de lied programat la Iaşi (28 mai) în spațiul festivalier al *Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi* (ediția a XXV-a, 2015) s-a constituit într-un proiect inedit, descifrabil prin însăşi titulatura manifestării: *IRREPARBILE TEMPUS. Interogații sonore în oglindă propuse de compozitorii Roxana Pepelea şi Leonard Dumitriu. Lieduri pe versuri de Vasile Burlui.*

Publicul prezent în sala *Eduard Caudella* a Universității de Arte „George Enescu" a avut o experiență rară, aceea de a recepta în paralel două lecturi muzicale ale aceleaşi surse poetice, şi astfel, de a percepe prin analogie concepția creatoare a fiecărui autor, totodată, înțelesurile poetice, bogate în varii conotații.

Cele opt poeme, recitate în debutul fiecărui dublu moment muzical de către actorul **Mircea Dascaliuc**, dezvăluie o rară sensibilitate a medicului-poet Vasile Burlui, pentru care lirica a devenit cu timpul, prin cele 10 volume publicate (poezie scrisă în română şi franceză), mai mult decât o *violon d'Ingres* – o necesitate de exprimare. *O boală învinsă ți se pare orice carte* (Lucian Blaga) - stă scris pe frontispiciul ultimului volum, *Concert Brandemburgic*, calitatea versului său decurgând din finețea ideii şi consonanța rimei, din reverberația personalizată a imaginilor neoromantice, neoimpresioniste sau simboliste.

Cei doi compozitori vin din alt timp, cel al modernismului moderat din anii '80, fiind experimentați în limbajul modal cristalizat pe filiera Vieru-Olah-Spătărelu, cu finalități sonore abstract-austere sau irizant-folclorice. Deşi colegi la clasa de compoziție a maestrului Vasile Spătărelu (absolvenți, 1985), Roxana Pepelea şi Leonard Dumitriu ni se prezintă ca două naturi creatoare distincte, forjate şi prin cariere profesionale diferențiate. **Roxana Pepelea**, activând şi ca muzicolog, calitate de consultant artistic al Filarmonicii din Sibiu şi de conferențiar la Universitătea „Transilvania" din Braşov, işi rafinează continuu sursa ideatică inițială, de recreare sonoreă *vs* conceptuală a folclorului românesc, remarcându-se prin lucrări ce definesc prin titlu şi gen: "Tărâm de dor" (poem pentru cor mixt si orchestră), "Gândind la Miorița" (suită simfonică) etc. Tehnicile moderne ale heterofoniei şi variațiunii libere sunt conduse spre o anumită concretețe, plasticitate, dramaturgie a imaginii sonore, atribute recognoscibile şi în concertul de la Iaşi. Stimulată fiind de versurile romantice ale poetului Vasile Burlui, Roxana Pepelea îşi dezvăluie disponibilități creatoare şi mobilități stilistice nebănuite.

Leonard Dumitriu, dirijor de carieră, de asemenea, cadru didactic universitar, este un creator prolific, cu experiențe consistente în genurile de operă şi lied. Explorarea unor lumi poetice de mare diversitate - versuri clasice chineze, lirică veche americană, poezii semnate de autori clasicizați (Vasile Voiculescu, Lucian Blaga, Grigore Vieru), texte contemporane (Narcisa Apreutesei, Dorin Popa, David Budbill etc.) îi stimulează sensibilitatea, imaginarul sonor, consacrîndu-l în aria creatorilor

contemporani de muzică vocal-instrumentală. Formalizarea procesului creator în baza unei tehnici modale complexe, opțiunea pentru formele, sonoritățile, sintaxele, modalitățile de emisie tradiționale conferă muzicii sale o expresie ce migrează de la auster la interiorizat, de la sumbru la parodic şi grotesc, de la vag-melancolic la violent- expresionist.

Background –ul schițat va facilita descifrarea opțiunilor componistice ale celor doi creatori în lectura fiecărei poezii din programul comentat.

„Polenul sufletelor noastre" - metaforă romantic-sentimentală cu deschidere în abstract - este văzut de Leonard Dumitriu ca peisaj plan, auster, asemantic, incolor (prin desfăşurarea ritmică uniformă, independența liniilor, răceala expresiei) iar de Roxana Pepelea ca traseu dramatizat prin arcuirea melodiei, acompaniamentul obsesiv al pianului, contrastul median, tradițional al formei.

V. Burlui, M. Dascaliuc, L. Dumitriu, R. Pepelea, V. Stoiciu Frunză, C. Codreanu

"Irreparabile tempus" – poem de rezonanță eminesciană ("M-ai învățat să mor, a câta oară?") aduce contraste interne de mişcare, în cadrul unei concepții modern-abstracte (Leonard Dumitriu) iar de cealaltă parte (Roxana Pepelea), din nou o dramaturgie ternară ce opune continuități instrumentale asemantice cu acumulări tensionate şi direcționate.

"Văratec 2013" – imagine sensibil pastelată a spiritualizării eului şi a naturii în vecinătatea mănăstirii - primeşte note de smerenie, reculegere, interiorizare într-un discurs vocal declamat, susținut în paşi egali de scriitura pianului (Lenard Dumitriu) dar şi sugestii directe, de clopote (la pian) ce încadrează o linie melodică bine articulată pe intonația versului (Roxana Pepelea).

"Mea maxima culpa" – asumare poetic-filosofică a universului, cu accente depresive – este dezvoltat prin discurs polifonic de amintire barocă, cursiv şi gradat, de către Leonard Dumitriu, în timp ce Roxana Pepelea se întoarce şi mai mult în timpul muzicii, propunând armonii „goale", de catedrală.

„Îngerul nopții" - odă închinată poeziei ("Poezia se trăieşte în lacrimi şi sânge/ în iubire şi în suferință") – devine baladă, povestită cu ton liturgic pe un suport rarefiat de acorduri (Leonard Dumitriu) dar şi mişcare ritmică pregnantă, cu nuanțe ironic-neoclasice şi folcloric-româneşti (Roxana Pepelea).

„Menuet de toamnă" – melancolic, deprimant, bacovian – apropie, în mod surprinzător, soluțiile componistice, prin evocarea dansului de gen, cu trimiteri clare la J.S.Bach în cazul Roxanei Pepelea, dar şi prin dramatizarea formei, cu nuanțe depresive la Leonard Dumitriu şi efecte teatrale de ruptură a discursului în liedul partenerei sale.

„Concert vespéral" distanțează, din nou, cei doi compozitori. Leonard Dumitriu crează o miniatură melancolică de o subtilă frumusețe pe când Roxana Pepelea valorifică virtualitățile dramatice ale poemului, prin desfăşurări pianistice ostinate sau acorduri suav-disonante (în manieră franceză), prin declamații vocale în secțiunea mediană.

„Chant rompu" pare a prilejui un schimb de opțiuni componistice. În timp ce Leonard Dumitriu crează un lied de rezonanță romantică, vocea fiind susținută de arpegiile largi ale pianului, Roxana Pepelea alege un discurs modern, abstract-disonant în care alternanța voce-pian pare să evoce cântul întrerupt.

Experiența unică trăită, atât de autori, care au ascultat abia în concert creația celuilalt, cât şi de muzicienii din public, s-a datorat interpretării profesioniste, inspirate a mezzosopranei **Claudia Codreanu** şi a pianistei **Vasilica Stoiciu Frunză**. Personalitate a vieții contemporane de concert din România şi nu numai, Claudia Codreanu a impresionat prin timbrul vibrant şi intensitatea expresiei, prin modul de a se integra spiritului creațiilor. Pianist acompaniator de talent, cu o bogată carieră în domeniul artei lied-ului şi al muzicii contemporane, Vasilica Stoiciu Frunză a înțeles, a sprijinit fluxul sonor printr-un cânt instrumental de o eleganță discretă, firească.

După acest concert – experiment, se nasc multe întrebări şi puține răspunsuri. Formulăm câteva. Cât de neasemănătoare pot fi creațiile unor compozitori congeneri, produse de cugetări asupra unei poezii? Recitalul a oferit grade distincte, de la variante ale aceleaşi lecturi, la viziuni complementare, obținute prin focalizarea asupra uneia dintre ideile poetice până la poziții contrastant-incompatibile. Care (mai) este relația poezie-muzică în creația contemporană de lied şi unde se situează punctele de intersecție între cele două forme de artă? În ilustrare/simbolizare, în accentuare şi prelungire a ideii? Putem imagina lied-ul contemporan ca fiind o creație autonomă, o compoziție muzicală „activată" de forma poetică?

Festivalul Internaţional "George Enescu", ediţia a XXII-a

„Ne dorim o sală pe măsura Festivalului"- interviu cu Mihai Constantinescu, directorul executiv al Festivalului Internațional „George Enescu"

George BALINT

Domnule Mihai Constantinescu, încă din primii ani post-decembrişti, pe linie organizatorică, sunteți omul-cheie al unui eveniment de profil muzical considerat drept cea mai importantă manifestare artistică de anvergură internațională realizată de şi pe teritoriul României: grandiosul Festival „George Enescu". De-a lungul edițiilor în care ați coordonat zona de culise a acestui Festival, retrospectiv sau evaluativ, credeți că putem vorbi de o evoluție sau doar de o serie de transformări de adaptare?

Cei care critică Festivalul spun că sunt transformări, cei care sunt alături de acest eveniment au remarcat însă că este vorba despre o evoluție. Dacă vă aduceți aminte, edițiile 1991 şi 1995 s-au rezumat la concertele de la Ateneul Român şi Sala Radio, la concerte ale formațiilor şi artiştilor români alături de câteva colective artistice din străinătate. Startul adevărat a fost în 1998, atunci când cu Lord Menuhin – în calitate de Preşedinte de Onoare şi Lawrence Foster – director artistic, Festivalul a avut o adevărată creştere cantitativă şi calitativă a manifestărilor artistice. Atunci au apărut ideile de programe (includerea lucrărilor importante ale lui George Enescu în programele artiştilor şi orchestrelor participante, concertele de la miezul nopții, concertele din țară, seria concertelor de muzică românească şi nu în ultimul rând (re)utilizarea Sălii Mari a Palatului ca sală de concerte pentru marile orchestre invitate). A fost ediția la care au participat pentru prima dată: Chicago Sympyhony Orchestra, Orchestre National de France (cu o memorabilă interpretare în concert a Operei „Oedipe" de George Enescu avându-l în rolul titular pe regretatul Monte Pederson, cel care alături de Lawrence Foster şi Orchestra din Monte Carlo câştigau premiul „Diapason d'Or" şi Premiul Académie Du Disque Francais în 1992), Orchestra Academiei Santa Cecilia di Roma, London Symphony, Radu Lupu, Daniel Barenboim şi mulți alți artişti de valoare.

Acesta a fost practic începutul „Erei Festivalului Enescu". Sub această formă, cu câteva lucruri în plus (Piața Festivalului, Serii de concerte speciale – prelucrări jazzistice, world music etc) Festivalul este regăsit şi astăzi.

Ca director al unei agenții de impresariat cu reală acoperire națională, ARTEXIM, organism reprezentând Ministerul Culturii, ce ne puteți spune despre rolul acesteia în raport cu viața muzicală din România şi în ce condiții credeți că, în general, instituția impresariatului muzical poate fi mai eficientă?

Din păcate, consider ca orchestrele şi instituțiile noastre nu vor să utilizeze experiența şi *know-how*-ul nostru pentru a asigura stagiuni de înaltă ținută artistică. Asta nu înseamnă că ele nu încearcă să realizeze maximul posibil cu bugetele limitate pe care le au. Este doar o părere a mea că, dacă am lucra mult mai bine împreună, am putea realiza mai multe lucruri de valoare. Nu sunt utilizați la maximum câştigătorii concursului „Enescu" care conform regulamentului trebuie să primească premii constând în turnee de concert în România. Câți dintre ei au fost invitați să vină? Pe de altă parte, putem asigura o legătura mult mai profesionistă cu artişti de valoare care ar fi interesați să vină în România şi nu neapărat în cadrul Festivalului. Aşa cum vă spuneam, am putea mai mult dacă şi posibilii parteneri din țară ne-ar considera sprijinul în vederea unor realizări deosebite. Poate este şi vina noastră, dar am dori să fim lăsați să dovedim că putem ajuta instituțiile să aibă o activitate artistică mai bună. Şi acest lucru fără a solicita costuri suplimentare de organizare.

Ştiind că aveți la bază o instrucție muzicală superioară, ca absolvent de conservator, vă întreb dacă acum, după proba atâtor reuşite ediții, Festivalul a dobândit suficientă rezonanță, atât în opinia publică de pretutindeni, cât şi în mediile politice româneşti, astfel încât să fie serios considerată necesitatea construirii unei adecvate săli de concerte, după cele mai moderne standarde, meritate, credem noi, atât de public (tot mai numeros cu fiecare ediție), cât şi, poate mai ales, în acord cu prestigiul ansamblurilor orchestrale participante?

Într-adevăr, şi aceasta este o mare problemă pe care am ridicat-o atât eu (din spatele scenei), cât şi marii artişti participanți în Festival (Barenboim, Mehta, Pappano), dar nu s-a întâmplat nimic din 2003 până acum. Doar promisiuni. Să vedem cine le va duce la îndeplinire. Evident, este o mare problemă, o mare dorință pe care o avem de a avea o sală pe măsura Festivalului (în acest an au participat primele 4 orchestre ale lumii: un adevărat „Campionat Mondial"). Am făcut multe demersuri pentru ca acel proiect minunat al unui „Mall Cultural" – pe structura Sălii Mari a Palatului – să devină realizat. Dar din păcate până acum nu s-a realizat nimic pentru că încă sunt persoane care se ceartă pe proiecte şi drepturi,

fără a întreba însă „beneficiarii” şi „specialiştii” care este cea mai bună soluţie. Poate în (apropiatul) viitor.

Un punct delicat continuă să-l reprezinte orientarea repertorială a publicului majoritar, care agreează cu precădere lucrările din secolele dinaintea celui deja sfârşit, XX, şi, după cum bine ştim, încă neasimilat cultural, cel puţin pe dimensiunea creaţiilor muzicale. Prin urmare, balanţa între clasic şi inedit sau modern este doar o problemă de marketing cultural sau ţine şi de implicarea concertată a unor alţi factori (mai ales dintre aceia cu rol în formarea şi educarea cetăţenilor). Oare, aşa cum se operează pe plan economic cu un criteriu-standard al „coşului minim” necesar existenţei de zi cu zi a individului, în zona a ceea ce am numi chipul omului, educaţia muzicală nu ar trebui la fel de bine integrată unui proces formativ, modelator, astfel încât să reprezinte mai mult decât un simplu mijloc de satisfacere doar a gusturilor spontane, de moment, chiar şi atunci când se manifestă sub masca rafinamentului? Desigur, vă solicit un punct de vedere asociat perspectivei funcţiei dumneavoastră, dar şi a experienţei cetăţeanului autohton care, implicit, sunteţi. Cu alte cuvinte, este întru totul just să considerăm repertoriul Festivalului „George Enescu”, şi, prin aceasta, a tuturor instituţiilor în cadrul cărora se produce şi întreţine, doar sub genericul divertismentului?

După cum aţi văzut, programul Festivalului are incluse şi mai multe programe „mai dificile”. A apărut multă muzică a secolului XX. Cu greu îşi face loc şi seria de concerte cu „Muzica a Secolului XXI” şi muzica românească. Este adevărat însă că dacă la muzica secolului 20 (Enescu, Shostakovici, Schoenberg, Bernstein, Berio, Berg etc) lumea a început să vină, nu acelaşi lucru se poate spune despre muzica românească. Aceasta nu este numai o problemă de programare în cadrul Festivalului, ci şi de programare a acesteia în concertele de stagiune sau la Radio şi TV. Educaţie nu se poate face într-un an sau doi, ci printr-o muncă „de convingere” bine direcţionată şi programată. Este ceva de care Festivalul „Enescu” nu se poate ocupa, ci doar beneficia. Dar, după cum aţi putut vedea în acest Festival, publicul a început încet, încet să vină şi la aceste concerte. Ceea ce este îmbucurător. Oricum, Festivalul are ca obiectiv major educaţia muzicală şi, dacă la primele ediţii am avut mult Bach şi Beethoven, acum avem (prea?) multă muzică contemporană.

Pornind de la ideatica personalităţii celui pe care Festivalul îl omagiază implicit, prezentându-i opera, rămas memoriei românilor şi ca model de generozitate şi responsabilitate umană - prin aceea că, în 2 nov. 1920, într-o perioadă grea pentru multe naţiuni (de după primul război mondial), alături de Ion Nonna Otescu (directorul Conservatorului), Constantin Brăiloiu şi alţi inimoşi confraţi participă (şi prin acceptarea calităţii de preşedinte) la înfiinţarea Societăţii Compozitorilor Români al cărei scop fundamental era „să ajute dezvoltarea cât mai mare a producţiunii muzicale româneşti, să sprijine executarea şi publicarea lucrărilor, să apere interesele autorilor în ţară şi în străinătate” şi încă multe altele asemenea - cum apreciaţi integrarea în repertoriul Festivalului a operei celorlalţi importanţi compozitori români, de la perioada contemporană lui Enescu şi până în zilele noastre şi, în acest sens, cum vedeţi colaborarea cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România, ca fiind mai degrabă un „rău necesar” sau, dimpotrivă, o exploatabilă oportunitate?

Festivalul se numeşte „Festivalul Internaţional GEORGE ENESCU” şi are ca scop primordial promovarea muzicii lui George Enescu. În această ediţie avem 20 de lucrări ale marelui compozitor. În 2017 vom avea (până acum) 29. Nu putem impune orchestrelor prezentarea pe lângă lucrările lui George Enescu şi lucrări ale altor compozitori romani. Putem însă organiza serii de concerte (cum a fost cea a muzicii secolului XXI sau „Work-shop-ul tinerilor compozitori”) care au ca scop promovarea muzicii româneşti. Vom relua în 2017 ideea concertelor în care vor fi prezentate lucrări ale compozitorilor români care au recunoaştere internaţională, precum şi lucrări ale unor tineri compozitori în cadrul acestui „work-shop”. După cum ştiţi, ideea work-shop-ului a pornit de la dorinţa organizatorilor ca tinerii noştri compozitori să aibă ocazia să îşi prezinte lucrările şi să discute cu compozitori importanţi din diferite şcoli muzicale (a fost cazul lui Rihm, Widman, Krauze, Iranyi, Sir Maxwell Davis etc.). Din păcate însă – nu ştiu însă de ce – tinerii compozitori nu au avut reacţia aşteptată. Poate în 2017... Daca veţi analiza programele filarmonicilor (concerte şi recitaluri) veţi vedea că în Festivalul „Enescu” se cântă mai multă muzică contemporană decât în stagiunile lor de concerte. Deci, subliniez din nou dorinţa Festivalului de a promova muzica contemporană şi românească în general. Dar programul Festivalului nu are numai aceasta menire iar muzica românească nu trebuie lansată exclusiv în cadrul acestui Festival. Trebuie reunite mai multe forţe pentru a realiza acest deziderat de includere a compozitorilor români în circuitul valorilor internaţionale.

Simpozionului Internațional „George Enescu" - a XVIII – a ediție

Vasile VASILE

Aprecierea recentei ediții a simpozionului *George Enescu* trebuie să pornească de la evantaiul larg de păreri ale enescologilor, oamenilor de cultură şi a celor interesații de soarta creației geniului muzical românesc, evantai având la o extremă părerea că despre George Enescu s-ar fi spus totul şi nu mai e nevoie de alte investigații - şi la cealaltă extremă - dorința şi convingerea că exegeza creației enesciene trebuie continuată, diversificată şi aprofundată, paralel şi ajutând cunoaşterea şi impunerea ei în contextul muzicii universale, prin descoperirea unor fațete necunoscute sau prezentate incomplet, uneori chiar eronat şi cu vădite exagerări. Căci nu tot ceea ce s-a scris şi s-a spus despre muzica autorului operei *Oedip* se ridică la înălțimea monumentalei monografii din 1971, premiată de Academia Română şi la cea a *Capodoperelor enesciene* – lucrare a compozitorului Pascal Bentoiu.

Au apărut şi cărți şi s-au formulat în media românească opinii care s-au centrat pe elemente nesemnificative ale muzicii sale, cei în cauză „pierzându-se în mica istorie" - ca să-i folosim propria exprimare. Am în memorie o emisiune TV în care erau invocate în mod distorsionat – cam ca la marginea şanțului, unde țațele pot toca pe oricine, scoțând în relief fapte senzaționale care nu totdeauna corespund realității. – aspecte din viața marelui artist şi mai ales relațiile muzicianului cu soția sa, Maruca Cantacuzino – Enescu.

Sunt şi istorici care nu pot trece pragul unor vechi afirmații ce-l „reexpulzează" pe autorul *Poemei române* pentru că ar fi făcut anumite concesii autorităților comuniste, speculând o scrisoare trimisă lui Petru Groza şi faptul că muzicianul ar fi acceptat să fie senator şi preşedintele ARLUSULUI, neştiind însă că Enescu n-a fost la nici-una din întâlnirile acestora. Profesoara Lavinia Coman a insistat asupra înțelegerii excepționale de care s-a bucurat Maruca atunci când a fost bolnavă, artistul întrerupându-şi activitatea muzicală, iar preşedintele Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor, Adrian Iorgulescu, a insistat asupra necesității documentării serioase mai ales asupra „concesiilor" făcute autorităților comuniste de către cel căruia i se luau „cu japca" tot ce adunase tatăl său şi el: casa de la Dorohoi şi Liveni, pământurile cumpărate cu banii munciți „în lume", casa soției de la Tețcani, în curtea căreia a fost arsă ediția princeps a operelor lui Voltaire, toate fiindcă erau ale „moşierilor".

Cele două zile ale ediției a XVIII – a simpozionului au reunit în aula Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor 21 de lucrări, grupate în cele două secțiuni: *Sinteze culturale* şi *Exegeze analitice,* autorii lor fiind muzicologi români din țară şi din străinătate, dar şi enescologi din străinătate: Ana Szilágyi (de la Conservatorul din Viena), Gary Barnett (de la Universitatea din California) şi Benedict Taylor (de la Universitatea din Edinburgh). Prima ne-a propus o paralelă dintre *Oedipul* enescian şi *Orestia* lui Aurel Stroe; oaspetele californian ne-a prezentat „trei compoziții esențiale pentru pian solo", pe baza cărora a proiectat figura şi personalitatea lui George Enescu în contextul muzicii contemporane. Interesantă şi ca opțiune, dar şi ca tratare, a fost comunicarea celui de-al treilea dintre muzicologii oaspeți ai țării: „construcția peisajului în muzica lui Enescu".

Academicianul Cornel Țăranu, un constant cercetător al creației enesciene şi cel căruia datorăm finalizarea unor opusuri enesciene, a atras atenția asupra racordării muzicianului român la tradiția muzicală europeană a epocii, îndeosebi a celei patronate de Brahms. Patriarhul muzicologiei româneşti, Viorel Cosma, anunță renunțarea la mai vechi păreri privind legăturile lui Enescu cu folclorul țărănesc, în favoarea provenienței materialului melodic al rapsodiilor din publicații muzicale româneşti ale veacului al XIX – lea, în timp ce Grigore Constantinescu se dovedeşte preocupat de cosmogonia enesciană, iar Lavinia Coman urmăreşte viziunea unei foste studente, pianista Lucia Borac, asupra creației pentru pian a lui George Enescu şi Din Lipatti. Coordonatorul manifestării, în acelaşi timp editorul volumului publicat în excelente condiții, Mihai Cosma, ne-a propus o viziune la zi asupra reflectării personalității enesciene în lumina politicilor culturale din ultimele decenii, iar Nicolae Brânduş a abordat problematica fenomenologiei în procesul creației muzicale. Investigațiile au mers şi în domenii inedite, cum ar fi cel semnat de Olguța Lupu referitor la explorarea fenomenalei memorii a fiului Livenilor, altele au abordat din noi unghiuri de vedere aspecte privind activitățile socio – umane ale celui mai mare violonist sl epocii (Alexandru Bădulescu), sau activitatea de perfecționare a violoniştilor vremii (Cristina Elena Lascu), ori modului cum a fost văzut muzicianul de către literații timpului (Sanda Hârlav – Maistorovici). În timp ce Marcel Spinei s-a oprit asupra relațiilor lui Enescu cu Grecia, Constantin – Tufan Stan a urmărit activitatea artistului în Banat.

Exegezele analitice s-au centrat pe aspecte inedite asupra unor creații enesciene, pornind de la abordarea heterofoniei şi a unor noi tehnici compoziționale comunicare a lui Lucian Mețianu (de la Universitatea din Lausanne), a constelației suitei *Săteasca* (constelație europeană şi românească, literară, culturală şi muzicală, urmărită de semnatarul acestui articol), „caracterul țigănesc" exotismul şi genialitatea enesciană reflectate în *Sonata a III – a,* (Florinela Popa); Ştefan Angi a urmărit aspecte ale melogramelor în muzica românească.

Cel mai important merit ale recentei ediții a simpozionului l-a constituit faptul că participanții s-au înscris într-o reală competiție de a-şi expune puncte de vedere din cele mai diferite, contrazicând cu argumente peremptorii prejudecăți, ca cele amintite şi deschizând drumul altor perspective şi aprofundări ale excepționalei creații a genialului muzician român.

Muzica românească în Festivalul Internaţional "George Enescu"

Trio Contraste

Repere ale muzicii contemporane româneşti, seria concertelor organizate în colaborare cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi Muzeul Naţional George Enescu, a fost integrată anul acesta programelor de weekend ale *Festivalului George Enescu* şi nu în avanpremiera acestuia, ca în ediţiile trecute. Selecţia interpreţilor şi a formaţiilor s-a oprit firesc asupra celor mai importante nume afirmate în promovarea constantă şi nemijlocită a creaţiei româneşti, iar partiturile alese au adus pe afiş personalităţi ale componisticii noastre din mai toate etapele contemporaneităţii, deşi inevitabil au rămas şi altele pe nedrept în rezervă... Am reascultat aşadar ansambluri camerale, cu propriile preferinţe repertoriale care s-au circumscris desigur acestui gen. Un neajuns al festivalului a rămas însă, în continuare, lipsa marilor opusuri simfonice româneşti de pe afiş (exceptându-le pe cele enesciene) ce ar fi conferit evenimentului dimensiunile reale ale actualului fenomen muzical românesc.

Meritele şi satisfacţiile le culegem însă din reîntâlnirea cu muzicienii dedicaţi precum cei din *Trio Contraste*, care de aproape 4 decenii şi-au împletit drumul artistic cu cel al componisticii noastre: Ion Bogdan Ştefănescu (flaut), Sorin Petrescu (pian), Doru Roman (percuţie). Un concert, desfăşurat în 4 septembrie la Sala mică a Palatului, cu o structură bine definită şi motivata, aşa cum de altfel sunt mai toate cele pe care le oferă în diferite festivaluri naţionale şi internaţionale. Ideea inspiratoare a programului pare a fi fost schiţarea unui parcurs cu repere dramaturgice ale cărui popasuri au fost însăilate de lucrarea *Spectacol pentru o clipă*. În 1974 Octavian Nemescu a început elaborarea acestei „colecţii" de piese intitulate „Spectacol pentru o clipă", muzicile cu o durată foarte scurtă, punând în evidenţă o estetică a condensării sonore, scurte eşantioane ce reprezentau de fapt, iniţial, antracte la un spectacol de operă contemporană cu lucrări de Corneliu Cezar, Costin Cazaban, Nicolae Brînduş, Sorin Vulcu şi Octavian Nemescu ce ar fi trebuit realizat la Opera din Bucureşti; dar nu s-a întâmplat...

Trio Contraste

In concepţia concertului fragmentele semnate de Octavian Nemescu (interpretate la pian de Sorin Petrescu) s-au constituit ca un un liant si comentator deopotrivă, aducând în acelaşi timp şi răgazul cugetării asupra mesajului pe care l-au oferit celelalte lucrări din program,fiecare cu stilistică şi argumente diferite. Pagini consacrate ale muzicii româneşti şi unele in prima audiţie au pus in valoare valenţele interpreţilor si preocupările lor. *Design-Dasein* de Anatol Vieru - a fost un moment exclusiv al flautului cu nuanţe şi umbre în funcţie de registrele şi tipurile utilizate dar şi cu apeluri culturale mai apropiate sau mai îndepărtate ale sonorităţilor. Pe aceeaşi linie a relevării virtuţilor individuale, *Rhythmodia – Concerto for percussion solo* de Nicole Brânduş, un opus al anului 1982, a adus o desfăşurare de ritmuri şi culori, într-o curbă evolutiv dramatică cu o implicare totală a interpretului, dar şi a publicului, o dimensiune teatrală caracteristică multor lucrări ale autorului.

Dimensiunile variate ale programului au inclus şi vocea umană: *Dialogi - nicht nur ein Bilderbuch für Christian Morgenstern*, (1989) de Myriam Marbe, propunând încă odată glasul ca mijloc de accedere la substratul arhaic al muzicii, la funcţionalitatea magică, incantatorie a acesteia. Versurile poetului Chr. Morgenstern au fost nu o dată inspiratoare în acest sens, deopotrivă pentru parcursuri instrumentale sau vocale în creaţia compozitoarei.

Într-o altă zona stilistică, cele *Două poeme* de Viorel Munteanu (din ciclul *Întoarceri la Blaga*, 2013), cu participarea actorului Dan Apăvăloaie, au relevat caracteristici ale lirismului componistic pornind de la interesul pentru tradiţia folclorică sau de sursă bizantină care se împleteşte armonios cu elementele specifice unor sintaxe contemporane.

Reperele muzicii contemporane româneşti nu puteau ocoli dimensiunea diasporei cu afinităţile si diferenţierile ei faţă de orientările compozitorilor „autohtoni".

Incantatie de Lucian Metianu,o pagină revizuită in 1998, scrisă iniţial pentru saxofon, percuţie şi sintetizator, reiterează preocupările autorului pentru explorarea elementelor texturale şi spaţiale, pentru simbolistica matematicii şi aplicaţiile ei în domeniul sunetelor. *Konvergent*, sub semnătura lui Eugen Wendel reprezintă o primă audiţie in varianta pentru flaut, pian si percuţie(in original pentru orgă si

percuție), țesătură fina, transparenta, conducerea eficientă şi sinteza purificatoare a discursului constituind trăsături pe care le-am simțit mereu in ultimele realizări componistice ale autorului. Ca şi în alte cazuri, adaptarea pentru formula Trio-ului Contraste, îi aparține pianistului Sorin Petrescu.

Cele două partituri dedicate Trioului Contraste, *Troițe* de Doina Rotaru şi *Trident* de Adrian Iorgulescu, au readus în prim-plan interdependența compozitor – interpret, în măsura în care fiecare participant a condus deopotrivă la afirmarea şi confirmarea actului artistic de-alungul timpului. *Troițe* - o creație cu introspecții si relevanțe tipice, întotdeauna rememorate cu emoție, cu un ethos în care recunoaştem cu uşurință condeiul compozitoarei; *Trident* - imagini şi rostiri cu accente parodice si sarcasme sonore a căror teatralitate recomandă compozitorul de operă şi spectacol muzical.

Cu un parcurs definitoriu pentru muzica românească contemporană, concertul Trioului Contraste a relevat o imagine complexă a artei sonore aşa cum se recomandă astăzi pe toate meridianele, cu o participare totală a interpreților şi o percepție înalta a fenomenului. Un merit în plus atribuit în acest sens pianistului Sorin Petrescu, nu de puține ori autorul versiunilor adaptate formației prin care a adus o dimensiune nouă (confirmată mereu de compozitori) lucrărilor prezentate. (**Ruxandra ARZOIU**)

Ansamblul Profil

Printre evenimentele care s-au bucurat de interes şi de aprecieri unanime în cadrul actualei ediții a Festivalului Internațional ***George Enescu*** s-a aflat concertul susținut de ansamblul ***Profil*** **-** condus de Tiberiu Soare - pe scena Sălii ***Auditorium*** în 6 septembrie. Programul a cuprins creații valoroase ale tuturor generațiilor de compozitori români contemporani, unele dintre ele, prezentate în primă audiție absolută. Publicul a apreciat în egală măsură calitatea de excepție a lucrărilor, cât şi nivelul artistic înalt al interpreților. Ascultând aceste creații deosebit de complexe şi originale, am realizat importanța colaborării dintre compozitori şi interpreți în muzica contemporană. Istoria muzicii a confirmat rolul creatorilor în construcția instrumentelor şi în progresul artei interpretative; în acelaşi timp, prin profesionalismul şi performanțele lor, interpreții îi determină pe compozitori să elaboreze lucrări din ce în ce mai dificile şi mai spectaculoase. Întreaga manifestare muzicală s-a desfăşurat sub semnul excelenței. Succesul s-a datorat calității repertoriului - ales cu discernământ şi exigență de Directorul artistic al ansamblului, compozitorul Dan Dediu -, valorii fiecărui instrumentist în parte, şi, evident, coordonării realizate cu măiestrie şi autoritate de experimentatul dirijor Tiberiu Soare. În programul concertului au figurat şi două lucrări ale compozitorilor premiați la precedenta ediție a Concursului Internațional de Compoziție ***George Enescu***, din anul 2014. Creațiile dedicate unor formații camerale mai restrânse (cvartet) sau mai ample (de până la 15 membri), s-au remarcat prin complexitatea semantică şi varietatea stilistică, prin bogăția expresivă şi ineditul procedeelor componistice.

În deschiderea concertului a fost prezentată lucrarea compozitorului Cornel Țăranu ***Epitaphe pour Jorge***, elaborată inițial pentru saxofon şi ansamblu; în 6 septembrie, partitura a fost redată la clarinet şi cvintet de coarde. Rolul solistic i-a revenit lui Emil Vişenescu, interpret valoros, cu experiență artistică bogată, care manifestă o înclinație specială pentru muzica contemporană. Prezentarea lucrării la cel mai înalt nivel artistic s-a datorat prestației solistului şi colegilor instrumentişti, aflați sub bagheta inspirată a dirijorului Tiberiu Soare; interpreții au reuşit să evoce frumusețea şi profunzimea semnificațiilor, ineditul procedeelor polifonice şi caracterul de melopee al discursului muzical, în care sunt percepute elemente arhetipale. Omagiind

Tiberiu Soare

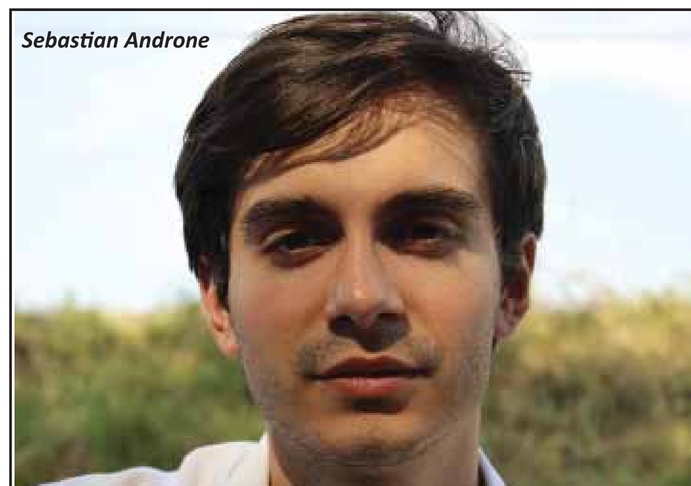
memoria compozitorului portughez Jorge Peixincho, maestrul Cornel Țăranu abordează una dintre temele centrale ale mitologiei, filozofiei şi literaturii – dualitatea moarte-viață -, care simbolizează perisabilitatea vieții, dar şi un nou început.

Programul a continuat cu ***Tetrachords*** pentru flaut, vioară violoncel şi pian de Călin Ioachimescu, lucrare prezentată în primă audiție românească. Autorul însuşi menționa într-un interviu că „întreaga țesătură sonoră se bazează pe cele patru tipuri de acorduri: majore, minore, mărite şi micşorate, utilizate în structuri verticale (omofone) cât şi orizontale (melodico-polifone)”. Remarcabilă prin complexitatea armonică şi originalitatea timbrală, creația demonstrează în acelaşi timp măiestria compozitorului în utilizarea pauzei ca liant polistilistic cu citate inserate. Prestația artistică a celor patru interpreți: Ştefan Diaconu - flaut, Diana Moş - vioară, Eugen Bogdan Popa – cello şi Adriana Maier - pian, a evocat sugestiv imaginile muzicale contrastante, precum şi scriitura instrumentală extrem de dificilă şi complexă a lucrării.

A urmat ***El Niño***, lucrare scrisă de Alexandru Ştefan Murariu, câştigător al Concursului Internațional de Compoziție *George Enescu*, sectia de *Muzică de Cameră* din 2014. Deşi a ales un titlu programatic, ce face referire la un eveniment meteorologic cutremurător, autorul nu urmăreşte descrierea acestuia, ci tratarea muzicală a ideii respective. Impresionantă prin alternanța momentelor tensionate de anvergură, cu cele de calm aparent, lucrarea dezvăluie fantezia compozitorului în ce priveşte utilizarea culorilor timbrale şi în inserarea

unui număr record de evenimente. Muzica deosebit de profundă şi sugestivă evocă emoţia autorului faţă de dezlănţuirea forţelor titanice ale naturii, faţă de fenomenul care a produs o adevărată bulversare cosmică.

Sebastian Androne - câştigător al Concursului Internaţional de Compoziţie *George Enescu* la sectia de *Muzică simfonică* în 2014 -, a fost prezent în concert cu ***Karoshi II***, o creaţie deosebit de complexă din punct de vedere semantic şi expresiv (interpretată în primă audiţie absolută). Având ca punct de plecare un fenomen antropologic observat în Japonia cu câteva decenii în urmă, compozitorul abordează original dimensiunea pulsatorie a muzicii. Discursul muzical preponderent motoric, caracterizat prin numeroase metamorfoze spaţiale şi temporale, a fost perceput ca o explozie de vitalitate şi de energie; diversitatea ritmică şi caleidoscopul de imagini muzicale desfăşurate într-un tempo ameţitor, au captivat în egală măsură interpreţii şi publicul. Dedicată instrumentelor de suflat, de percuţie, harpei şi cvintetului de coarde, creaţia originală nu se rezumă la reliefarea dimensiunii pulsatorii a muzicii; autorul demonstrează maturitate şi originalitate la nivel semantic, armonic, melodic şi ritmic. Am remarcat de asemenea varietatea unor procedee de exprimare instrumentală ca: lovituri ritmate în cutia de

Sebastian Androne

rezonanţă a instrumentelor, flageolete, pasaje cu efecte timbrale inedite, utilizarea unor *glissando*-uri cu valenţe sonore inedite.

Lucrarea compozitorului Cristian Lolea, ***Fairy Tales (Basme)***, pentru orchestră de cameră, a fost prezentată în primă audiţie absolută. Dedicată formaţiei de 15 instrumente, muzica redă „o succesiune de tablouri-personaje-întâmplări, permanent interconectate" ce evocă un „spaţiu preponderent nocturn". Publicul a fost impresionat de fantezia şi dezinvoltura utilizării de către autor a cauzei-efect, dar şi de unele sonorităţi neaşteptate rezultate din alăturările timbrale inedite (trombon în *glissando* cu glockenspiel) şi influenţe jazzistice la contrabas. În desfăşurarea discursului muzical există o mare varietate de imagini sonore, întruchipând agitaţia, nestatornicia, puterea impetuoasă fără finalitate precisă, deşertăciunea. Se cuvine să subliniem prestaţia artistică remarcabilă realizată de dirijorul Tiberiu Soare şi de ansamblul condus de domnia sa. În partea a doua a programului au fost prezentate trei creaţii concertante dedicate pianului solist şi orchestrei de cameră. Menţionăm că toţi autorii sunt şi pianişti valoroşi, ceea constituie un imens avantaj în ce priveşte valorificarea procedeelor instrumentale specifice.

Lucrarea ***Noema*** **-** pentru pian solo şi orchestră de cameră -, scrisă de compozitorul Gabriel Iranyi l-a avut ca solist pe apreciatul pianist Horia Maxim. Originală prin complexitatea discursului muzical, prin diversitatea combinaţiilor armonice (care evocă adeseori sonorităţi apropiate de cluster), printr-o paletă expresivă delimitată cu claritate, dar şi prin dificultatea in-

Cristian Lolea

strumentală, creaţia a valorificat plenar calităţile compozitorului, dar şi pe acelea ale interpreţilor. O remarcă deosebită pentru prestaţia consistentă, plină de aplomb şi strălucire realizată de instrumentul solist. Împreună cu dirijorul şi membrii orchestrei, Horia Maxim a realizat o versiune de referinţă, plină de fantezie şi strălucire; motivele şi temele muzicale au avut o personalitate distinctă, fiind reluate de fiecare dată într-o manieră diferită, îmbogăţită în semnificaţii, iar pasajele de bravură instrumentală au fost redate cu o impresionantă abilitate.

A urmat o nouă primă audiţie absolută: ***Reductio ad absurdum*** - Concertino pentru pian şi orchestră

Mihai Măniceanu

de cameră, în care Mihai Măniceanu s-a prezentat în dubla ipostază: de compozitor şi pianist. Având ca pretext „metoda reducerii la absurd", autorul reuşeşte să dezvăluie prin mijloace de exprimare specifice, o impresionantă bogăţie semantică şi expresivă. Acesta utilizează anumite procedee componistice menite să

evidenţieze conţinutul de idei, dar şi posibilităţile sonore ale instrumentului solist şi ale ansamblului cameral; prezenţa trisonurilor, a polimetriei, poliritmiei şi a anumitor citate cu tentă umoristică, a contribuit la amplificarea tensiunii expresive. Am apreciat diversitatea imaginilor muzicale şi a evenimentelor pe care le evocă compozitorul, alternanţa originală a momentelor de anvergură instrumentală cu cele meditative, de factură poetică. Pianistul Mihai Măniceanu a reliefat cu mult rafinament conţinutul expresiv al propriei creaţii, dezvăluind un arsenal instrumental demn de toata admiraţia.

În încheierea programului a fost prezentată lucrarea compozitorului Dan Dediu intitulată ***Hyperkardia IV,*** un concert pentru pian la patru mâini şi orchestră de cameră, care i-a adus în prim plan pe pianiştii Valentina Sandu-Dediu şi Dan Dediu - acompaniaţi de ansamblul dirijat de Tiberiu Soare. Fascinaţia autorului pentru sonoritatea originală a duo-ul pianistic a avut ca rezultat în timp un număr valoros de lucrări, care au fost primite cu entuziasm în sălile de concert. Ideea de a scrie un concert pentru pian la patru mâini se datorează dorinţei compozitorului de a evidenţia calităţile sonore şi expresive ale instrumentului; cred că autorul a avut în vedere şi simbolistica cifrei doi care reprezintă opoziţia, conflictul, polaritatea şi echilibrul vremelnic. Creaţia concertantă prezentată în primă audiţie absolută, demonstrează însă că această dualitate a unicului (*de simplici duplex*) şi unitatea dualităţii (*de duplici simplex*) pot fi abordate drept structură a frumuseţii şi a simetriei. Cei doi pianişti s-au aflat într-o excelentă colaborare artistică realizată prin intermediul unui dialog firesc, plin de vervă şi bravură, care a dezvăluit multiplele faţete ale personalităţii lor, dar şi modalităţi originale de exprimare instrumentală. Elaborată într-un limbaj de mare complexitate, remarcabil prin rafinamentul armonic şi polifonic şi prin paleta orchestrală intens colorată - în care duo-ul pianistic ocupă un loc privilegiat -, lucrarea sugerează un labirint formal, cu motive muzicale obsesive, o călătorie în timp cu întâmplări previzibile şi imprevizibile, cu confruntări între personaje puternice. Soliştii, dirijorul şi orchestra au condus ascultătorii într-un univers fascinant, care ne-a sugerat drumul către lumină, înfăptuit prin depăşirea tuturor obstacolelor.

Valentina şi Dan Dediu

La reuşita artistică de excepţie a întregului concert au contribuit toţi membrii ansamblului ***Profil,*** coordonaţi au pasiune si profesionalism de dirijorul Tiberiu Soare. Menţionarea numelui distinşilor interpreţi care au realizat cu succes această manifestare muzicală este un gest de recunoştinţă absolut firesc: Diana Moş (vioara I, concert maestru), Oana Vişenescu (vioara a II-a), Marian Movileanu (violă), Eugen Bogdan Popa (violoncel), Dinu Petrache (contrabas), Ştefan Diaconu (flaut), Felicia Greciuc (oboi), Emil Vişenescu (clarinet), Laurenţiu Darie (fagot), Sorin Lupaşcu (corn), Mihai Toth (trompetă), Florin Pane (trombon), Laurenţiu Sima (tubă), Sorin Rotaru (percuţie), Alexandru Badea (percuţie), Miruna Vidican (harpă), Adriana Maier (pian).

Dirijorul Tiberu Soare a fost la înălţimea misiunii artistice asumate; prestaţia muzicală de excepţie a domniei sale i-a confirmat autoritatea incontestabilă ca şef de orchestră, precum şi calităţile de atotvăzător, atotştiutor, atotpovestitor. (**Carmen MANEA**)

Recital de lieduri

Printre manifestările de succes ale actualei ediţii a Festivalului Internaţional *George Enescu* s-a numărat şi recitalul de muzică românească, susţinut în 11 septembrie pe scena Sălii *Auditorium* de duoul alcătuit din soprana Bianca Manoleanu şi pianistul Remus Manoleanu. Prezenţa muzicienilor în toate ediţiile Festivalului *Enescu* (desfăşurate după revoluţia din 1989), precum şi în numeroase manifestări de anvergură din ţară şi din străinătate se datorează aprecierii de care se bucură prestaţia lor artistică. Recitalul din 11 septembrie ac a fost organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi cu Muzeul Naţional *George Enescu*; programul a cuprins lieduri şi lucrări pentru pian solo aparţinând unor personalităţi prestigioase ale muzicii româneşti contemporane, precum şi ale unor creatori din secolul al XX-lea. Lucrările prezentate au valorificat plenar calităţile fiecărui interpret în parte şi colaborarea lor artistică armonioasă şi originală; în majoritatea cazurilor, pianul nu a fost abordat de autori ca acompaniament al vocii, ci ca partener al acesteia, cu un rol important în desfăşurarea discursului muzical.

În debutul recitalului, au fost prezentate trei lieduri scrise de compozitorul Theodor Grigoriu, cuprinse în Ciclul *Poeţi şi abisul timpului*: *La steaua*, pe versuri de Mihai Eminescu, *Clipa genezei* pe versuri de Ion Barbu şi *Zbor deasupra valurilor* pe versuri de Eminescu. Muzica plină de semnificaţii, ce tratează una dintre temele centrale ale existenţei – timpul -, a prilejuit interpreţilor ocazia de a-şi etala talentul, experienţa şi profesionalismul. Din creaţia compozitorului Aurel Stroe, duo-ul a selectat liedurile: *Moştenire* şi *Făcătură* pe versuri de Tudor Arghezi şi *Valse-Métamorphose XXXIII*, pe versuri de Tristan Tzara. Deşi diferite ca alură şi expresivitate, liedurile au oferit muzicienilor posibilitatea de a dezvălui un evantai bogat de modalităţi de exprimare; interpretarea lor cuceritoare, plină de emoţie, de rafi-

nament şi sensibilitate, a impresionat puternic publicul.

În continuare Remus Manoleanu a prezentat lucrarea *Melopee* (pentru pian solo) de Liviu Comes. Impresionantă prin diversitatea procedeelor instrumentale, prin valorificarea sonorităţilor specifice ale registrelor pianului, prin originalitatea expresivă şi contrastele dinamice, piesa a fost realizată cu subtilitate şi fantezie. Pianistul a abordat în continuare lucrarea compozitoarei Carmen Maria Cârneci intitulată simbolic *ConSolar*. Muzica interiorizată, plină de poezie, în care am perceput ecouri enesciene (din *Pièces impromptues*), ne-a purtat într-un univers plin de magie. Apoi au fost prezentate două lieduri de Livia Teodorescu-Ciocănea: *Chanson d'automne*, pe versuri de Paul Verlaine şi

Bianca şi Remus Manoleanu

S'amor non è, pe versuri de Francesco Petrarca. Cei doi interpreţi au evocat cu multa fineţe un caleidoscop bogat de imagini sonore, precum şi sentimentul melancoliei, cu atmosfera tristă, pe care o trezeşte în sufletul compozitoarei toamna. În cel de-al doilea lied, am apreciat frumuseţea şi diversitatea discursului muzical, cu alternanţa momentelor lirice şi a celor tensionate, cu contraste dinamice neaşteptate şi cu aportul expresiv al fiecărui interpret în parte. Din creaţia lui Remus Georgescu, artiştii a prezentat liedurile: *Vocaliză* (care face parte din oratoriul *Cântare străbunilor*) , *Primăvara* şi *De va veni...* pe versuri de Octavian Goga. Lucrările extrem de elaborate şi complexe, au pus în valoare calităţile vocale şi interpretative de excepţie ale sopranei Bianca Manoleanu - susţinută permanent de un discurs pianistic dens şi subtil.

Din creaţia de lieduri a compozitorului Nicolae Coman, au fost alese două lucrări reprezentative: *Freudvoll und Leidvoll,* pe versuri de J.W.Goethe şi *Cântec de zori,* pe versuri de Mariana Dumitrescu. Prezentarea lor în cadrul recitalului, a prilejuit un moment de intensă emoţie artistică, cu un impact puternic asupra publicului. Scrise în perioade de creaţie diferite, liedurile evocă magistral impletirea idiomului muzical cu cel poetic şi pictural, precum şi măiestria cu care autorul îmbină procedeele melodice, armonice, polifonice şi modale. A urmat lucrarea *Melisme* - pentru pian solo, a compozitoarei Irina Hasnaş, prin intermediul căreia Remus Manoleanu ne-a purtat într-un univers fascinant, bogat în evenimente, în care momentele de factură lirică, alternează cu cele tensionate, marcate de dinamism specific. În continuare, a fost prezentat liedul *Aminta* de Violeta Dinescu - lucrare pentru soprană cu acompaniament de campana tibetană şi pian, pe versuri de Torquato Tasso -, dedicată sopranei Bianca Manoleanu; din creaţia aceleiaşi compozitoare, Bianca Manoleanu a prezentat liedul *Quatrain* - pentru voce solo, pe versuri de François Villon. Publicul a fost cucerit de calităţile vocale şi actoriceşti ale sopranei, care, în piese extrem de dificile şi solicitante, a reuşit să întruchipeze cu dezinvoltură numeroase personaje şi stări sufleteşti; de mare efect s-a dovedit a fi intonarea în diverse modalităţi a motivului cu tentă umoristico/sarcastică *Je suis François.* A urmat ciclul *Ewig die Wolken*, scris de Corneliu Dan Georgescu, pe versuri de Christoph Niess, creaţie complexă, în care duoul, a făcut dovada profesionalismului şi responsabilităţii cu care abordează actul interpretativ. Publicul a admirat dialogul original dintre personaje, realizat vocal cu fantezie şi virtuozitate, precum şi discursul pianistic complex, în care au fost percepute acorduri cu sonorităţi de cluster. Compozitorul Ede Terényi a fost prezent în cadrul evenimentului cu liedurile *Şi dacă* şi *La steaua*, din Ciclul *Evocări eminesciene* - interpretat în primă audiţie absolută. Impresionante prin sensibilitatea expresivă şi profunzimea semnificaţiilor, liedurile au evidenţiat în egală măsură calităţile prestaţiei artistice a duo-ului: fantezia şi lejeritatea cu care soprana a realizat parcursul melodic zigzagat şi împletirea armonioasă a vocii cu pianul, într-un dialog de o frumuseţe cuceritoare.

În încheierea recitalului au fost prezentate două lieduri scrise de compozitorul Adrian Pop: *Şi'acum dormi* (primă audiţie absolută), pe versuri de Ion Minulescu şi *Viziune* (după Ion Minulescu). Remarcabile prin complexitatea semantică şi expresivă, lucrările au prilejuit interpreţilor ocazia de a dezvălui un original evantai de procedee de exprimare. Bianca Manoleanu a redat cu emoţie şi sensibilitate muzica scrisă pe versurile *Cântecului de leagăn*; în *Viziune* a demonstrat, nu doar stăpânirea mijloacelor vocale specifice ale artei cântului, ci şi reale calităţi în arta declamaţiei. Compozitorul însuşi menţiona prezenţa unor personaje puternice, asemănătoare celor din dramaturgia shakespeariană, care l-au determinat să utilizeze „elemente de arie şi de tiradă teatrală". În cadrul recitalului, am perceput procesul interpretativ ca pe o îngemănarea fericită între talentul, cultura, gândirea şi sensibilitatea artistică a celor doi artişti.

Evenimentul care a prilejuit reîntâlnirea publicului cu doi interpreţi de certă valoare şi cu creaţii reprezentative ale compozitorilor români moderni şi contemporani,

constituie un omagiu preţios adus personalităţii ilustrului muzician nepereche al poporului nostru şi un moment artistic important în cadrul actualei ediţii a Festivalului *George Enescu*.

Ce poate fi mai frumos şi mai emoţionant decât un concert la care compozitorii să le dedice lucrări interpreţilor şi să-i aplaude pentru prestaţia lor artistică excelentă? (**Carmen MANEA**)

Lucrări contemporane româneşti

Sub titlul generic "Lucrări contemporane româneşti" a avut loc concertul din data de 13 septembrie 2015, organizat în cadrul Festivalului Internaţional "George Enescu", în colaborare cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

Sala Mică a Palatului a fost, din păcate, prea mare pentru publicul puţin, dar atent şi sincer. Mă întreb uneori cum e mai bine, mii de oameni care aplaudă între părţile lucrării sau un public restrâns dar onest şi muzical?

Programul concertului a fost atrăgător dar structurat eterogen, poate din dorinţa de a se cânta cât mai multă muzică bună. Sigur, majoritatea lucrărilor au fost de dimensiuni reduse şi reclamau interpretarea alături de alte lucrări de gen.

Lena Vieru Conta

O ierarhizare pe baza calităţilor interpretative este dificil de realizat pentru că lucrările au fost cele care au captivat publicul, în primul rând. Cred, însă, că interpreţii serii au fost, de departe, pianiştii Fausta şi Vlad Dimulescu, dar şi Lena Vieru Conta pe care am redescoperit-o cu mare încântare.

Cinci lucrări au fost prezentate în primă audiţie şi interpretate în cea de a doua parte a concertului: *Preludii pentru vioară* de Alfred Mendelssohn, *Poeme pentru România* pentru soprană şi pian de Liana Alexandra, *Cold Hour* pentru violoncel de Veronica Anghelescu, *Omagiu lui George Enescu* de Şerban Nichifor şi *Sonata nr. 2 pentru pian* de Anatol Vieru. Un concert aproape fără identitate din pricina varietăţii repertoriului. Nu putem alătura sub nicio formă *Poemele pentru România* ale regretatei Liana Alexandra, *Sonatei nr. 2 pentru pian* de Anatol Vieru, oricât ne-am strădui să găsim puncte comune. O muzică puternică şi fermecătoare dar într-un mod atât de diferit…

Interesantă abordarea binecunoscutei lucrări pentru pian la patru mâini, de Dan Dediu, *Idile şi Guerille* în interpretarea Faustei şi a lui Vlad Dimulescu. Cei doi au exploatat ingenios contrastele dintre părţi şi au reuşit să împlinească intenţia autorului de dualitate şi echilibru. Deşi compozitorul nu are vreo menţiune specială în acest sens cred că lucrarea ar fi mai puţin atrăgătoare dacă între cei doi interpreţi nu ar exista şi un tip de energie din afara momentelor de pe scenă. Un tip de intimitate născută din opoziţie, dialog şi complementaritate se naşte când lucrarea e interpretată într-un anume fel; n-aş şti care e acest "fel" şi cu siguranţă nu aş putea să încerc să descriu vreo reţetă dar ştiu exact când întregul e complet şi mă mulţumeşte pe mine, ca ascultător. Întâmplător, şi de această dată, partea din registrul înalt a fost atribuită "personajului" feminin iar cea din registrul grav celui masculin. Aştept cu nerăbdare o interpretare la patru mâini, bărbăteşti sau femeieşti; interesant de văzut, de exemplu, dacă dozajul forţelor dar şi simbolistica partiturii se păstrează în aceeaşi măsură.

Sonata quasi una fantasia compusă de Wilhelm Berger în 1957 ne-a reamintit de natura modală a limbajelor melodice şi armonice ale compozitorului. Muzica de cameră a fost unul dintre domeniile în care Berger a excelat atât ca interpret (violist el însuşi în Filarmonica "George Enescu" dar şi în Cvartetul de Coarde al Uniunii Compozitorilor, cu care a câştigat nenumărate premii) cât şi ca teoretician, prin volumele sale dedicate esteticii sonatei (de la Baroc la sonata contemporană). Completând literatura de muzică românească, din păcate nu foarte bogată, dedicată violei, lucrarea pune în evidenţă instrumentul solist într-un permanent dialog cu pianul pe care compozitorul îl ridică la rang de partener egal.

Au fost primite cu căldură de public Preludiile pentru vioară solo ale compozitorului Alfred Mendelssohn, lucrări cu un puternic suflu neo-clasic şi nuanţe baroce care au confirmat talentul Corinei Bololoi, violonistă deja familiarizată cu lucrările compozitorului. La polul opus au fost sonorităţile întunecate ale lucrării *Cold hour* de Veronica Anghelescu, o transpunere muzicală a poeziei *Ora rece* de Tudor Arghezi. Tipul de scriitură şi aluziile de marş funebru au completat imaginea lucrării scrisă pentru violoncel, un instrument care prin timbrul lui intim, subtil, întunecat, s-a dovedit a fi cea mai potrivită alegere pentru compozitoare.

Surpriza serii a fost *Sonata nr. 2 pentru pian* de Anatol Vieru, interpretată chiar de fiica compozitorului, pianista Lena Vieru Conta. Compusă în 1994, la o distanţă de aproape douăzeci de ani de Sonata nr. 1, lucrarea ne reaminteşte de marea personalitate artistică a compozitorului şi de spiritul său vizionar în domeniul creaţiei şi comunicării în muzică. Sonata nr. 2 pentru pian este încă o dovadă a modului în care creaţia lui Vieru completează un tablou mult mai mare al vieţii noastre muzicale în context european. Putem aşeza, cu siguranţă, această lucrare alături de celelalte lucrări de referinţă ale maestrului şi o putem încadra în categoria creaţiilor memorabile din muzica românească şi europeană. (**Andra FRĂŢILĂ**)

Cvartetul Gaudeamus

Unul dintre cei mai consecvenți promotori ai muzicii româneşti este cvartetul de coarde Gaudeamus, prezent şi în această ediție a Festivalului Internațional George Enescu cu un concert care a avut loc la Sala Mică a Palatului pe data de 18 septembrie 2015. Cvartetul Gaudeamus va împlini trei decenii de existență peste doi ani, iar repertoriul românesc a fost inclus în agenda sa de concerte încă de la începuturile acestuia.

Concertul a fost organizat în colaborare cu Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi a cuprins trei lucrări de muzică românească: *Cvartetul de coarde nr. 6* de Wilhelm Berger, *Sonorități şi Anemone I* de Ulpiu Vlad şi *Cvartetul nr. 2 – Refrene* de Vasile Herman.

Forța cu care lucrarea lui Wilhelm Berger a fost interpretată parcă a împietrit auditoriul. Probabil una dintre cele mai intense partituri scrisă pentru cvartet de coarde din literatura muzicală românească, cvartetul nr. 6 desfăşoară în fața noastră imagini sonore de o tensiune aproape inimaginabilă, alternând momente de emoții vibrante şi frământări cu un tip de resemnare gradată subtil. Tot arsenalul paletei expresive arată un grad mare de subiectivitate care merge spre o muzică

Ulpiu Vlad

romantică în conținut dar riguroasă în arhitectură. O muzică inovatoare, originală, specifică stilului de maturitate a compozitorului şi pregnantă în teme inspirate care modelează structuri ce se pliază perfect pe specificul dramatic al conținutului.

Delicatețe şi rafinament sunt cuvintele care cred că descriu cel mai bine estetica tipului de scriitură folosită de compozitorul Ulpiu Vlad în prima parte a lucrării sale *Sonorități şi Anemone.* Aparenta simplitate a discursului muzical propus de compozitor ascunde o erudiție plină de simboluri care conduce într-o zonă specială a creației sale, demonstrând versatilitatea personalității creatoare a autorului. Imaginea completă ne-o oferă, însă, mult mai bine, interpretarea integrală a lucrării.

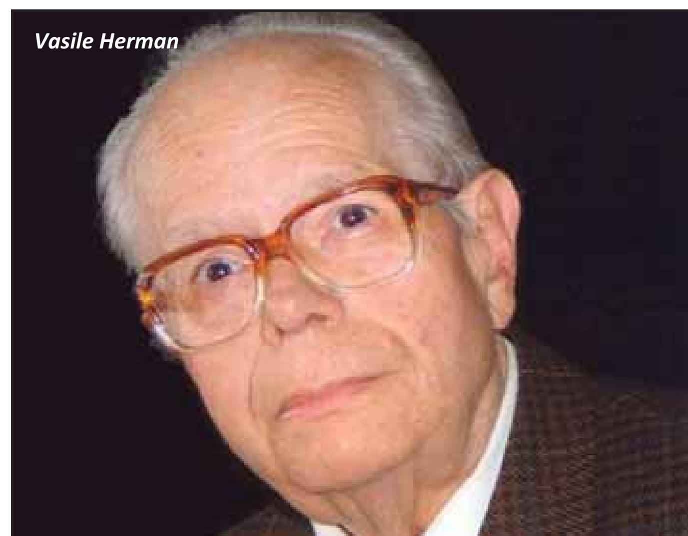
Dacă privim creația camerală a lui Vasile Herman în ansamblu, *Cvartetul de coarde nr. 2 – Refrene*, vine în completarea primului care a fost dedicat lui George Enescu. Un adevărat maestru al teoretizării problemelor de limbaj şi formă, Vasile Herman creează acest cvartet secund în urma studierii Rondo-ului în formele muzicale ale Barocului. Din punct de vedere stilistic, această lucrare se află doar la începutul unui drum sinuos şi interesant al compozitorului către zone de modalism şi cromatism, uneori îmbinate, care totuşi nu părăsesc, ca o nostalgie, zona neo-clasică, cu reminiscențe ale barocului.

A fost de un real avantaj pentru compozitori să beneficieze de aportul unui ansamblu cum este Cvartetul Gaudeamus, care are în repertoriul său nu numai lucrări de muzică românească dar şi de muzică universală, peste 200 de lucrări din repertoriul clasic şi modern, cu accent în zona muzicală de secol XIX-XX, Enescu, Bartok, Britten, Bentoiu, Grigoriu, Iorgulescu, Berger şi mulți alții.

Wilhelm. Berger

Ansamblul de coarde s-a pliat perfect pe repertoriul din concert demonstrând o cunoaştere cuprinzătoare a acestui tip de muzică de secol XX. Aşa cum afirmă şi violonista Lucia Neagoe, coordonatoarea ansamblului, "De multe ori, misiunea interpreților din cvartet depăşeşte limita unei recreări a partiturii moderne propriu-zise, intuiția şi experiența adăugând noi valențe lucrării pe care compozitorul, în momentul creației, nu le-a putut accesa." Domnia sa mai adaugă că "…de multe ori, datoria interpreților este să recompună operele, acest lucru însemnând de fapt împlinirea actului de creație, cu alte cuvinte, colaborarea cu autorul."

Concertul din această seară a fost ultimul în care cvartetul a fost însoțit de violoncelistul Sebastian Vîrtosu, noul violoncelist al ansamblului fiind Ştefan Neagoe. Pentru că cei mai mulți ascultători refuză apropierea de muzica nouă, "care nu oferă o atracție *a priori*", aşa cum ne mărturiseşte Lucia Neagoe, ansamblul face eforturi pentru a schimba aceste prejudecăți

Vasile Herman

Cvartetul Gaudeamus

Caracterul tragi-comic al acestei partituri nu este decât o continuare a preocupărilor compozitorului pentru creația lirică, după *Homo videns* (2008) sau operele *Ave* şi *Eva*, ambele scrise în 2010.

Personajele sunt doar două, EL şi EA, în permanență în căutarea sinelui dar şi a libertăților personale. Cu trimitere evidentă la cuplul primordial Adam şi Eva şi la modul în care ei au cunoscut Binele şi Răul, acest duo modern pe care Liviu Dănceanu îl aduce în fața noastră degajă o energie incredibilă. Iubirea, libertatea, păcatul, intimitatea, primordialul, seducția, sunt doar câteva din elementele care alcătuiesc dinamica unui cuplu aflat permanent într-un dans amețitor. Deloc obositor, conflictul care se naşte între cei doi, bazat pe răni mai vechi, după un şir de împăcări şi despărțiri, are şi un ingredient nou pe care nu îl regăsim însă în realitatea cuplurilor de secol XXI: eleganța. Deşi veche de când lumea, problema soțului cuceritor şi infidel este aici tratată de ambele personaje cu un tip de discreție şi subtilitate specifică mai degrabă secolului XIX decât prezentului nostru.

Din punct de vedere muzical, dialogul dintre cei doi, starea de incertitudine în care ei se află precum şi totalul contrastelor sunt ilustrate pe fondul unei eterofonii modale şi în permanent contrast tonal. Bazată pe structura suitei dansante – poate de aici şi eleganța despre care vorbeam mai sus – lucrarea este presărată ingenios cu elemente de muzică orientală, muzică lăutărească, mergând până spre originile dansurilor care au compus acum câteva sute de ani suita barocă. Titlurile părților, combinații vii şi colorate între nume de genuri muzicale, sunt caracteristice lui Liviu Dănceanu şi totuşi surprind plăcut de fiecare dată. Denumiri ca Tocchabanerata sau Cantasonata stau alături de Peşfugarev – compus prin alăturarea ritmului dansant turcesc (peşrev) cu fuga. Cu naturalețe şi simplitate contrapunctică sunt tratate şi ultimele două secțiuni care sunt şi cele mai intense din punct de vedere dramaturgic. După ce în actele precendente cele două personaje au avut ocazia să îşi expună propria viziune asupra relației lor şi a responsabilităților de cuplu, în actul VI apare dialogul care nu face altceva decât să adâncească prăpastia, provocând ruptura definitivă.

Această secțiune este, de fapt, punctul culminant al lucrării, ilustrat muzical prin variațiuni şi ricercar – sub titlul de Varicercazioni şi aduce publicului cea mai bogată şi variată paletă de culori timbrale: corzi, percuție, suflători şi desigur voci care trimit cu gândul la cântările liturgice de strană.

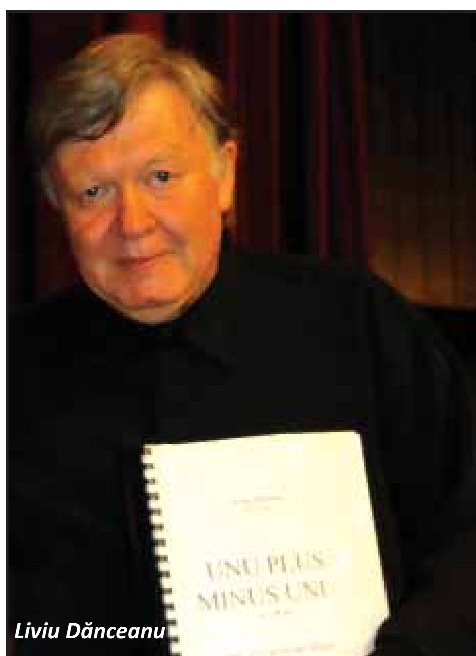
Simbolistica oferită de imaginea melcului prezentă atât pe scenă cât şi în programul de sală poate fi tradusă tot în zona credinței şi speranței. Melcul, prin

prin promovarea muzicii noi şi prin încercări repetate de a apropia publicul de experiența unor trăiri noi şi originale. (**Andra FRĂȚILĂ**)

„Unu plus minus unu"

Este numele operei de cameră scrisă de Liviu Dănceanu dar şi o formulă pe care am putea-o aplica cu uşurință şi cu un gram de imaginație, multor fenomene din viața noastră. Unu plus minus unu, matematic, ar echivala cu zero şi totuşi compozitorul merge mai degrabă în zona unui tip de echilibru oferit de această aparentă opoziție. Întreaga lucrare are acest parfum al antitezei, al aşezării față în față şi al permanentului contrast.

Reprogramată în cadrul Concertelor de muzică românească din Festivalul Internațional "George Enescu", opera **Unu plus minus unu** a fost prezentată în Studiul de Operă al Universității Naționale de Muzică din Bucureşti, în 12 sept.

Liviu Dănceanu

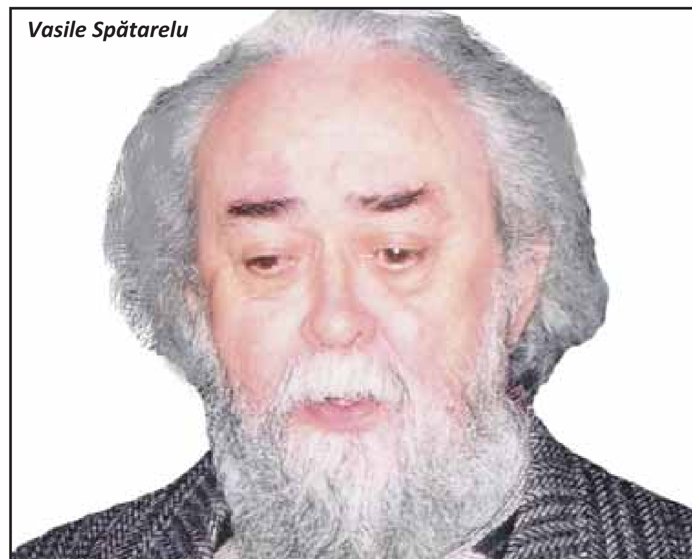
Autor al libretului, deci cu o libertate absolută atât asupra textului cât şi a muzicii pe care o compune, Liviu Dănceanu realizează un adevărat univers uman bazat doar pe ideea de cuplu bărbat-femeie a cărui existență, în operă derulată în secolul nostru, durează din cele mai vechi timpuri. Lucrarea are numere de opus între 148 şi 154 şi este, aşadar, structurată în şapte acte. Tot şapte sunt şi membrii binecunoscutului ansamblu cameral Archaeus care are un rol de pseudo-personaj în țesătura operei. Îndrăznesc să cred că acest număr nu este ales întâmplător; pentru că întreaga lucrare abundă minunat în simboluri filosofice dar şi religioase iar cifra şapte are o importanță deosebită atât în Vechiul cât şi în Noul Testament. Adunarea cifrei 3 care reprezintă însuşirea lui Dumnezeu în Divinitate cu cifra 4, simbol lumesc cu ale sale patru puncte cardinale, îi dau operei lui Liviu Dănceanu o rezonanță specială, auzită doar de cine vrea să o audă.

ritmul său lent dar în acelaşi timp prin consecvenţa lui, reprezintă un tip de sărăcie pe care o conştientizează şi pe care şi-o asumă clipă de clipă: singura lui avere este casa – cochilia – pe care o poartă mereu în spate. Nu numai în ortodoxie melcul este asociat drumului iniţiatic către Sine unde fiecare îl întâlneşte pe creatorul său dar şi alte religii precum buddhismul adoptă cochilia lui ca pe un simbol al independenţei religioase şi a răspândirii adevărului.

O oră durează opera *Unu plus minus unu*. O oră în care am depăşit limitele a tot ce este convenţional şi aşa-zis firesc. Totul este relativ iar lucrarea invită la căutare de sine, la introspecţie şi analiză pentru a ne putea reîntoarce la "starea de graţie primordială (divină)". (**Andra FRĂŢILĂ**)

Sub semnul reculegerii şi al melancoliei

Duminică 20 septembrie, ultima zi a Festivalului „George Enescu", la ora 11, 00, Sala „Mihail Jora" a Radiodifuziunii a găzduit concertul corului de Cameră „Preludiu" condus de Voicu Enăchescu, concert ce, iniţial, trebuia să aibă loc într-o nocturnă la Ateneu. Această formaţie care se situează printre cele mai valoroase participante la viaţa noastră muzicală, având în palmares numeroase premii naţionale dar şi internaţionale, şi-a făcut un titlu de glorie din a înregistra şi a prezenta publicului adevărate „antologii" de muzică românească, laică şi religioasă. Un asemenea program a fost alcătuit şi pentru concertul susţinut duminică. Piese reprezentative ale unor compozitori din toate generaţiile, cu teme literare şi stiluri muzicale diverse, puneau în valoare repere ale unei şcoli corale puternice, cu vechi tradiţii şi realizări remarcabile.

Vasile Spătarelu

Corul „Preludiu" capătă sub mâinile lui Voicu Enăchescu o sonoritate blândă, mătăsoasă, transparentă de multe ori, mişcarea naturală a vocilor oprindu-se parcă doar pentru voluptatea de a asculta frumuseţea unor acorduri.

Concertul s-a deschis cu o piesă a lui George Enescu, scrisă la vârsta de 17 ani, „Waldgesang", pe versuri de Carmen Sylva. Spiritul romantic, atmosfera poetică impregnată de imagini ale naturii, discursul fluent au fost redate cu eleganţă. Am regăsit nuanţele pastelate, delicate, imprimate vocilor, parcă desenând un pastel şi în piesa „Fluturele" de Ştefan Popescu. Filonul liric a fost exploatat şi de Vasile Spătărelu în „Floare albastră" care însă a apelat la dialogul solist-cor – mai adecvat discursului eminescian. Am fi dorit o mai expresivă linie vocală a solistului Marius Nine, în schimb au sunat spectaculos acutele sopranelor soliste. Tot pe linia lirico-descriptivă am admirat interpretarea corurilor „Noapte de mai" de Alexandru Paşcanu pe versuri de Şt. O. Iosif şi „Visare" de Dan Buciu pe versuri de Eminescu, ambele piese solicitând acurateţea redării unor armonii rafinate. În minunatul Cântec de leagăn al lui Nicolae Lungu, cântul coral discret s-a împletit cu vocea cristalină, pură, a sopranei soliste, Gabriela Mădincă.

Alexandru Paşcanu

Din amplul parcurs al corului „Preludiu" nu puteau lipsi două bijuterii ale creaţiei corale româneşti: „Păstoriţa" de Marţian Negrea, cu marele arc sonor, cu tuşele fine de culoare îmbrăcând atât de bine versurile lui Coşbuc, şi „Sara pe deal" de Vasile Popovici, după celebra poezie eminesciană, fermecătoare prin melodiile ei învăluitoare.

Doar două piese dintr-un vast repertoriu religios pe care-l deţine corul „Preludiu"au fost inserate în program: „Rugăciunea inimii" de Paul Constantinescu, în care am auzit melopei modale de inspiraţie bizantină, şi „Pre tine lăudăm" din „Liturghia solemnă" de Sabin Drăgoi, derulate amândouă într-o ambianţă de reculegere. O scriitură mai pretenţioasă bazată pe jocuri de pauze, pe întrebări şi răspunsuri ironice, pe ritmuri capricioase ne-a apărut bine interpretată în piesa „Cine e morarul" de Dan Dediu.

Fără îndoială că un loc important în programul corului l-au ocupat creaţiile de inspiraţie folclorică care abundă în muzica românească. Voicu Enăchescu a ales „Am umblat pădurile" de D. G. Kiriac, „Idila bihoreană" de Sabin Drăgoi, „Trecui dealul la Băiuţ" de

Constantin Arvinte, „Mă luai, luai” de Tudor Jarda, „Mama” de Ioan D. Chirescu, ”Două colinde laice” de Richard Oschanitsky şi ”Suita din Bihor” de Francisc Hubic, interpretată în final. În majoritatea acestor piese corul a realizat cu pregnanţă contrastul între melosul nostalgic şi impulsurile dinamice de joc.

Totuşi au predominat piesele meditative, lente, potrivite orei de noapte în care urma să aibă loc concertul. A fost însă şi o discretă dedicaţie dezvăluită în final de dirijor: soţiei sale, soprana Eleonora Enăchescu, de curând dispărută dintre noi. (**Olga GRIGORESCU**)

Premiera operei *Münchhausen – Stăpânul minciunilor* de Dan Dediu

La Opera Comică pentru Copii a avut loc premiera unei noi producţii a operei *Münchhausen – Stăpânul minciunilor* de Dan Dediu, pe un libret de Holger Siemann. Premieră a fost şi includerea unei creaţii pentru copii în Festivalul Internaţional George Enescu şi, totodată, participarea acestei instituţii în programul festivalului.

Lucrarea a fost prezentată pentru prima dată la Neuköllner Oper din Berlin, în 2002 (Münchhausen - Herr der Lügen), fiind comanda Operei pentru Premiul I obţinut de compozitorul Dan Dediu la Concursul din acelaşi an. Publicul românesc a cunoscut pentru prima dată această operă în cadrul Săptămânii Internaţionale a Muzicii Noi, la doi ani după premiera berlineză, tradusă în limba română.

Foto: Sebastian Oros

Deschiderea stagiunii Operei Comice pentru Copii a adus în prim plan acest titlu într-o nouă producţie, în care figurează nume de referinţă în cultura românească: regia Cristian Mihăilescu, coregrafia Răzvan Mazilu, decoruri Andreea Rotaru, costume Daniela Drăgulescu. Personajele care dau viaţă acestei opere de cameră sunt puse în valoare de un grup omogen de solişti – cinci personaje-cântăreţi, nume cunoscute pe scena muzicală (Daniel Filipescu, Valentin Racoveanu, Andreea Eftimescu, Raluca Oprea, Ştefan Schuller) – un grup coregrafic, la care se alătură trei copii, reprezentanţi ai publicului pe scenă. Suportul muzical este realizat de către cei instrumentiştii ansamblului „Profil” (Sorin Lupaşcu, corn; Adriana Maier, pian; Diana Moş, vioară; Mihai Pintenaru, clarinet, clarinet bas, saxofon; Eugen Bogdan Popa, violoncel; Ionuţ Bogdan Ştefănescu, flaut picolo), conduşi fiind de către compozitorul Dan Dediu, ce şi-a făcut, cu această ocazie, debutul ca dirijor de operă.

Povestea se bazează pe istorisirile şi peripeţiile vânătoreşti ale baronului Münchhausen ce captează audienţa şi provoacă mult umor, în ciuda faptului că spune multe „gogoriţe umflate”. Însă trăznăile sale inventate ni-l relevă ca fiind mai degrabă un visător decât un mincinos, un idealist care îşi creează lumea sa, o lume în care toate visele pot deveni realitate. Iar minciunile sale nu-i deranjează pe interlocutori, din contră, binedispun prin fantasmagoriile invocate. Münchhausen este, la început, cel care stăpâneşte minciunile, fantazând într-o lume unde orice este posibil, dar în final îşi pierde libertatea: minciunile sale ajung o sursă de făcut bani – ce concurează cu Münchoscopul lui Herr Kern – şi astfel virtuozitatea sa devine pradă a consumerismului mediului în care trăieşte.

Imaginaţia fără margini a personajului principal este motorul dramaturgiei spectacolului, ce va fi evidenţiată printr-o permanentă intercalare a planurilor real şi imaginar desemnate pe scenă prin spaţiul real şi năluca televiziunii (proiecţii înregistrate pe perete şi proiecţii live pe ecranul-televizor). Şi muzica conduce această dinamică continuă a lucrării prin trecerile surprinzătoare pe care le dozează în paralel cu desfăşurarea acţiunii: permanent au loc schimbări bruşte de la realitate la vis, între cotidian şi cinematografic, între adevăr şi minciună. Faptele sunt povestite într-o notă lirică sau tensionată, prevestind umorul sau tragicul, angrenând spectatorul într-un iureş continuu. Această dinamică este susţinută de stiluri diferite de muzică acoperind o paletă foarte diversă de la baroc la contemporan.

Accentul puternic pe vizual şi conglomerarea planurilor atinge o latură dezvoltată a tinerei generaţii digitale actuale. Sunt folosite câteva simboluri specifice copilăriei (dansul viţeilor sau baloanele de săpun, cu care sunt comparate minciunile lui Münchhausen) care contrastează cu lumea adulţilor dominată de bani, marketing şi consum. Întregul spectacol l-am perceput ca fiind o lume a adulţilor privită prin ochii copiilor, o fantezie ludică debordantă care aduce o mare concentraţie de stări sufleteşti.

Münchhausen – Stăpânul minciunilor este un spectacol viu, spumos, ce se derulează cursiv, cu o muzică antrenantă şi sugestivă, cu momente de senzaţie care condimentează acţiunea şi rămân pentru mult timp în mintea ascultătorului (apariţia şi dansul celor 13 viţei ai Vacii Lunare, travesti-ul lui Münchhausen – din actul I sau momentul solo al compozitorului-dirijor care produce virtual o orchestră de instrumente în timp ce dirijează publicul şi, cu siguranţă, ploaia cu bancnote din

finalul spectacolului). De-a lungul stagiunii 2015-2016 ai Operei Comice pentru Copii, sunt aşteptați copiii mai mari (14+), adulții care vor să redescopere copilăria, cei optimişti dar şi cei pesimişti, să se bucure de un spectacol de bună calitate alături de neobositul Münchhausen, maestru al minciunilor! (**Luminița CIOBANU**)

***

Nu doar că a fost cea dintâi premieră a stagiunii 2015 - 2016 de la Opera Comică pentru Copii din Bucureşti, dar opera "*Münchhausen – Stăpânul minciunilor*", compusă de Dan Dediu şi regizată de Cristian Mihăilescu a fost primul spectacol dedicat copiilor şi tinerilor din istoria celor 22 de ediții ale Festivalului Internațional "*George Enescu*".

"*Entuziasmul şi tenacitatea regizorului Cristian Mihăilescu, care timp de doi ani a insistat să iau în considerare o nouă* <<recitire>> *a operei mele, căreia să îi dea o viziune imagistică hi-tech, după cum i s-ar potrivi subiectului acestei opere în epoca noastră, au fost cele două motoare ale spectacolului. Povestea lui Münchhausen, mai actuală ca oricând în era computerului, Internetului şi a comunicării instantanee prin smartphone, epocă multimedia stratificată imagistic, a captivat încă de la început întreg colectivul, care a reacționat prompt, creativ şi profesionist. Entuziasmul regizorului a fost îmbrățişat cu multă căldură de către cântăreți, instrumentişti, dansatori, creatorii costumelor, decorului şi coregrafiei, precum şi de către directoarea Operei Comice pentru Copii, soprana Felicia Filip, căreia i se datorează această producție. Iată că, după premiera berlineză din 2002 şi cea bucureşteană din 2004, o nouă producție a operei de cameră Münchhausen – Stăpânul minciunilor coboară în mijlocul publicului. O operă pentru mici şi mari, pentru copii şi adulți, pentru optimişti şi pesimişti.*" - a declarat Dan Dediu, care a colaborat cu o echipă de excepție: regizorul Cristian Mihăilescu, coregraful Răzvan Mazilu, Andreea Rotaru (decoruri), Daniela Drăgulescu (costume), Adriana Maier (pregătirea muzicală).

Din distribuția care se schimbă de la o reprezentație la alta fac parte în ordine alfabetică Daniel Filipescu / Vicențiu Țăranu (Münchhausen), Plamena Anghelova / Valentin Racoveanu (Münchheim), Andreea Iftimescu (Frau Kern), Amaia Arrieta / Elena Dincă / Raluca Oprea (Lisbeth), Ştefan Schuller / Fang Shuang (Actorul) şi copiii Jennifer Dumitraşcu, Justin Năstasă şi Bogdan Şerban. Prezența şi prestația lor scenică este o inovație regizorală. Soliştilor li se alătură Ansamblul "*Profil*", sub bagheta maestrului Dan Dediu, dar şi Ansamblul de Balet al Operei Comice pentru Copii.

Foto: Sebastian Oros

"Münchhausen – Stăpânul minciunilor – *de ce el şi nu Pinocchio? Şi Pinocchio minte şi de aceea îi creşte nasul. Dar el minte ca să scape dintr-o încurcătură. Deci minciunile lui sunt* <<*mici*>>, *din interes. În schimb, minciunile lui Münchhausen sunt* <<*mărețe*>>, *gigantice, cosmice*" – mărturisea *regizorul* Cristian Mihăilescu. "*El nu minte pentru un avantaj personal, ci pentru a crea poveşti, fantasme, neadevăruri care, de ar fi adevărate, ar face lumea mai frumoasă, o lume a tuturor posibilităților. Pentru regizor, un astfel de personaj constituie o provocare, dar şi o eliberare de constrângeri. Lumea pe care o descrie el este parcă o lume a desenelor animate, în care totul e posibil, în care îți poți da frâu liber fanteziei. Iar când această poveste e susținută de o muzică a zilelor noastre, cu lirismul, umorul, dar şi tensiunea şi sarcasmul ei, nu-ți rămâne decât să-ți spui:* <<Ce şansă am>>*!*".

Reprezentațiile cu "*Münchhausen – Stăpânul minciunilor*", dar şi cele cu "*Fetița cu chibrituri*" (balet) şi "*Peter Pan*" (musical de Laurențiu Profeta şi Eugen Rotaru) continuă să se joace cu acelaşi mare succes la Sala Mare a Operei Comice pentru Copii, condusă de Felicia Filip.

Pentru Stagiunea 2015 – 2016 Opera Comică pentru Copii pregăteşte patru noi producții: "*Mam'zelle Nitouche*" (operetă, premiera în luna decembrie), "*Poveste de Crăciun*" (spectacol extraordinar, premiera în luna decembrie), "*Viva la mamma*" (musical, premiera în luna martie) şi "*Jack şi vrejul de fasole*" (balet, premiera în luna aprilie).

Pe lângă spectacolele, festivalurile şi turneele din această stagiune, programul instituției de pe Giuleşti va cuprinde şi evenimente interactive, special concepute pentru familie şi pentru grupuri de elevi. "*Concertele Lecție*" au menirea de a-i familiariza pe cei mici cu tainele instrumentelor dintr-o orchestră, dezvăluite chiar de către un artist consacrat, în cadrul unui concert adaptat pentru copii, presărat cu explicații, poveşti şi istorisiri menite să-i apropie pe cei mici de instrumental respectiv. Luna octombrie i-a aparținut reputatului violoncelist Marin Cazacu. (**Oana GEORGESCU**)

Concertul *N-escu*

Am asistat pe 17 septembrie 2015, ora 17, în Aula Palatului Cantacuzino din Bucureşti – „Muzeul Enescu", în cadrul Bucureştiului Creativ, la un concert special, un eveniment cu un concept intrigant şi proaspăt: şapte compozitori tineri, români, şi-au dat întâlnire componistică într-o grădină a sunetelor enesciene, astfel luând naştere ***Proiectul N-escu***: Variaţiuni contemporane pe o temă de George Enescu. Este vorba de binecunoscuta primă temă a *Simfoniei nr. 1 în Mi bemol major op. 13*, tema-„siglă" a Festivalului Enescu în ultimii ani; ce altă secvenţă enesciană putea fi mai potrivită pentru prima ediţie a acestui proiect?

Diana Rotaru

Cu sinceritate spun că eram teribil de curioasă în descoperirea pieselor – şi a soluţiilor – create de colegii mei, interpretate de muzicieni pe măsură – **ansamblul Sonomania (condus de o tânără – şi excelentă! – compozitoare: Diana Rotaru)**, format, pentru proiectul de faţă, din: **Raluca Stratulat (vioară)**, **Mihai Pintenaru (clarinet)**, **Eugen-Bogdan Popa (violoncel)**, **Mihai Măniceanu**, **Mihai Murariu (pian)**, având ca invitat pe **Adriana Maier (pian)**, magia aflându-se sub bagheta lui **Vlad-Răzvan Baciu**. „Unul dintre obiectivele principale al ansamblului SonoMania, înfiinţat în 2012, este câştigarea unui public nou pentru muzica modernă şi contemporană, o muzică vie pe care membrii ansamblului o iubesc şi o cântă cu pasiune încă din primii ani de studiu."

Realizat la iniţiativa compozitoarelor Adina Sibianu (coordonator proiect MNGE), Diana Rotaru (coordonator principal CIMRO şi director artistic al SonoMania), Sabina Ulubeanu (comunicare) şi având ca precedent proiectul Frescomania. Variaţiuni contemporane pe o temă de Girolamo Frescobaldi, organizat în 2014 de către CIMRO (Centrul de Informare Muzicală din România, ce a susţinut şi acest eveniment), Proiect N-escu îşi propune atât promovarea creaţiei lui George Enescu, cât şi a muzicii noi.

Muzeul Naţional „George Enescu" doreşte continuarea **Proiectului N-escu** şi transformarea acestuia într-un proiect permanent, oferind posibilitatea cât mai multor tineri compozitori de a-şi manifesta creativitatea prin *„n"* variaţiuni muzicale ale diferitelor teme enesciene.

Proiect N-escu a fost inclus şi în seria de evenimente culturale „Bucuresti Creativ" din cadrul Festivalului Internaţional George Enescu, desfăşurat între 30 august – 20 septembrie.

Dar să ajungem la muzică. Un aspect interesant care a răsărit subtil din acest proiect este un anume tip de interactivitate… mai mult sau mai puţin intenţionată: variaţiunile prezente nefiind de natură clasică; tema nu era expusă într-un mod recognoscibil, astfel erai ţinut cu urechile „ciulite", ascultătorul fiind implicat într-un mod mai activ în ascultarea şi receptarea muzicii, navigând informaţia sonoră ca pe un labirint, punând cap la cap cele auzite ca pe un puzzle; printre oglinzi, iluzii optice şi mistere reuşind să desluşească aluzii – sau iluzii – către tema originară.

Am să (re)navighez şi eu traseul pieselor în ordinea în care au fost prezentate în concert: prima lucrare a fost ***Nostalgies*** (pentru clarinet, vioară, violoncel şi pian) a lui **Mihai Murariu**, atât compozitor cât şi pianist în cadrul acestui proiect (şi nu numai): „Ideea principală este de distorsionare a temei, ca un fel de privire printr-un vitraliu care, deşi lasă imaginea originalului să pătrundă, o distorsionează în felurite chipuri. Nostalgia titlului dar şi a lucrării provine tocmai din această pierdere iremediabilă a originalului…ca o sculptură care nu poate decât să se degradeze în timp". Într-adevăr, această imagine a vitraliului s-a regăsit în soundul lucrării, în special datorită acordurilor pianului, care ofereau o anumită linişte, diferitele culori şi lumini însufleţindu-se prin timbralităţile instrumentelor.

A urmat ***Boîte à musique pentru Jurjac*** (pentru clarinet şi pian), de **Şerban Marcu**: „Ideea piesei porneşte de la o poveste imaginată: dacă Jurjac (Enescu copil) a primit o cutiuţă muzicală pe când era foarte mic, cutie despre care nu se spune nimic în nicio biografie? Dacă aceste melodii, rămase acolo de la cea mai fragedă vârstă, uitate (…), au dat naştere, peste ani, celebrei teme enesciene? Piesa mea oferă un posibil răspuns". O piesă cuminte şi – într-adevăr – diafană, ideea (ilustrată muzical pe măsură) a unui micuţ Enescu jucându-se cu o cutiuţă muzicală umplându-ne de duioşie.

Adriana Maier, Raluca Stratulat, Mihai Pintenaru, Eugen Bogdan Popa

Foto. Cătălina Filip

Un alt tânăr prezent, cu dublu rol, în concert – **Vlad Răzvan Baciu**. Despre a sa piesă ***Caprice***, pentru vioară şi bandă, spune: „Am încercat să pătrund prin timp, în camera marelui compozitor, să-mi imaginez izbucul acestei idei netransformate încă… să adun poate, în coşul enescian câteva dintre acele variante concurente, să călătoresc mai departe în satul natal, să colind

pajişti cu lăutari şi miresme pline de inspirație enesciană". O intenție cel puțin interesantă, realizată foarte frumos. Un exercițiu de imaginație transformat într-o călătorie, prin sunete noi ajungând la sunete „vechi", prin imaginația de azi încercându-se a fi atinsă imaginația „de atunci"; prin timp şi spațiu am fost teleportați pe o pajişte moale, ascultându-l pe Enescu împreună cu a sa vioară „capricioasă".

Elena Apostol

Elena Apostol: *tango burlesque* pentru clarinet, vioară, violoncel şi pian: „„Alăturarea dintre prima temă a Simfoniei nr.1 de George Enescu şi teme proprii a reprezentat pentru mine o provocare, deoarece două universuri pot exista în paralel, dar se pot oare contopi? Puntea de legătură – cele două tangouri celebre – conduce însă la finalitatea acestei provocări, o lucrare în care muzica mea „valsează" alături de cea a lui Enescu într-un tango burlesque…"

Mihai Măniceanu: *Cantabile e Presto* pentru vioară şi pian: „Titlul prezentei lucrări este direct relaționat de cel al lucrării pentru flaut şi pian de George Enescu, Cantabile et Presto. De fapt, acesta reprezintă expunerea titlului enescian în limba italiană. Dacă privim comparativ cele două titluri printr-o perspectivă pur ortografică – Cantabile et Presto, versus Cantabile e Presto – observăm o modificare minimală, eliminarea unei litere. Astfel, asistăm la un fel de truc minor (schimbarea unei litere, eliminarea sau adăugarea uneia), datorită căruia un fals devine uşor confundabil cu brandul autentic la care se raportează." Prezent şi în calitate de pianist, Mihai Măniceanu a oferit un moment din care nu a lipsit virtuozitatea pianistică, un potrivit contrast pentru lucrările„atmosferice", concertul astfel având nu doar omogenitatea asigurată de tema comună, cât şi varietate.

Cel mai mult m-a impresionat lucrarea **Sabinei Ulubeanu**. *Exit of Castalia* (pentru clarinet, vioară, violoncel şi pian): „Titlul piesei este o aluzie la romanul meu preferat, Jocul cu Mărgele de sticlă de Hermann Hesse. Ieşirea din Castalia reprezintă în această lucrare încercarea permanentă de a depăşi dogma, de a căuta în primul rând emoția directă (…) Am folosit preponderent două tehnici: heterofonia (cu melodică ornamentată) si ideea de armonice superioare ale sunetului, inspirată de construcția intervalică a temei din Simfonia I de Enescu (octava, cvinta, terța). Motivația folosirii acestor tehnici este ideea de omagiu lui George Enescu prin procedeele pe care Enescu le-a utilizat magistral şi în premieră în secolul 20."

Am regăsit maturitate şi seriozitate în abordarea temei, în configurarea şi construcția componistică, în interioritatea de o tangibilă realitate, o interioritate a implicării pe deplin a autoarei în universul abordat şi creat, un palpabil crez artistic luând naştere din intimitatea – plină de forță – sonoră. O muzică marcată de o sensibilitate, profunzime şi rafinament aparte, în contopirea şi topirea instrumentelor, în armonie, în expresivitate, în fiecare moment… Cu nerăbdare aştept să o reascult!

Concertul s-a încheiat – glorios – cu piesa lui **Sebastian Androne**, ***Mnemo*** (pentru clarinet, vioară, violoncel şi pian), despre care autorul spune: „Lucrarea mizează pe fragilitate, iar pe alocuri, pe o fragilitate a continuității, pe o stare – întâlnită tot mai frecvent – a incapacității minții umane de a se concentra asupra unui singur subiect. (…) În cazul lui „Mnemo", „acțiunea" se petrece pe teren mnemonic, în lumea unui pianist ce şi-a pierdut memoria şi abilitățile pianistice şi care încearcă să-şi amintească şi să emită tema din Badinerie (Suita nr. 2) de J. S. Bach. Vioara, violoncelul şi clarinetul apar ca dimensiuni ale aceluiaşi „personaj", însă pot fi privite şi ca „personaje" noi. Tema enesciană se va infiltra, în rol secundar, ca o configurație melodico-ritmică „sub acoperire", în sensul în care ea va apărea ca o „coincidență", ca un „zeitgeist" tematic, ca ceva extrem de personal ce „împrumută" elemente din memorie". Muzica lui Sebastian Androne are, de cele mai multe ori, un dramatism şi o narativitate aparte, atât acest aspect cât şi anumite sonorități amintind de muzica de film.

Un proiect despre care merită pe deplin să exclami „interesant!", un proiect care se va înfăptui şi pe viitor şi care va oferi în continuare, cu siguranță, rezultate muzicale reuşite. În afară de faptul că mi se pare că avem compozitori (şi tineri compozitori!) foarte talentați în această țară, trebuie să menționez că, nu în ultimul rând, interpreții au Strălucit. Da, cu „s" MARE. O muzică excelentă poate fi trasă în jos şi pervertită în ceva irecognoscibil (față de original…ul pe care nu avem cum să îl cunoaştem dacă e vorba de lucrări noi!) printr-o interpretare neimplicată, blazată sau pur şi simplu neprofesionistă, dar cred că şi o muzică mediocră (deşi nu e cazul pentru acest concert) poate fi transformată într-o bijuterie, în mâna unui interpret extraordinar. Nu vreau să minimalizez nicicum calitatea pieselor, ci doar să subliniez cât de mult contează nişte interpreți cu adevărat PASIONAȚI. Această pasiune coexistă cu profesionalismul căruia îi dă un imbold înălțător, participând la naşterea unei muzici în a cărei ascultare chiar simți seriozitatea pe care toți muzicienii implicați au contopit-o într-un frumos moment artistic.

Adina Sibianu, Sabina Ulubeanu

Foto: Cătălina Filip

Felicitări tuturor! Compozitorilor, interpreților şi celor care au susținut proiectul N-escu. Merită! (**Irina VESA**)

Filarmonica din Ploieşti

Nu doar ansamblul, ci întreaga instituție a fost în dublă zi de sărbătoare joi, 17 septembrie 2015, când concertul integrat în marele festival românesc a deschis şi stagiunea de concerte pentru publicul prahovean iubitor de muzică.

În fruntea Filarmonicii se află un nou manager, dirijorul Vlad Mateescu, poate cel mai tânăr din țară în acest post şi îi dorim succes. Începutul este mai mult decât promițător; cu un concert organizat cu o deosebită atenție, până la cel mai mic detaliu, şi un ansamblu – orchestră de coarde – care s-a prezentat foarte bine având în vedere repertoriul ales, Filarmonica din Ploieşti se află într-un trend ascendent.

A.O. Popa şi Emil Vişenescu

Programul a fost unul demn de un concert de amploare în capitală şi sunt convinsă că s-ar fi bucurat de un public generos: concertul a debutat cu cele *Trei piese pentru orchestră de coarde* de Constantin Silvestri şi a continuat cu *Divertimento pentru orchestră de coarde şi două clarinete* de Dumitru Capoianu, iar partea a doua a adus în fața publicului savuroasa lucrare *Plastic-Rock* a lui Dan Dediu şi *Concertul pentru orchestră de coarde* de Paul Constantinescu.

Dirijorul Radu Postăvaru a fost cel care a mânuit cu profesionalism ansamblul prahovean şi mărturisesc că îmi doresc tare mult să văd întreaga orchestră pe scenă într-un concert viitor. Cele trei piese pentru orchestră de Silvestri au fost doar un preludiu pentru ceea ce urma să se întâmple. Prezența maestrului Aurelian Octav Popa alături de Emil Vişenescu a fost un real răsfăț auditiv. Magnetismul şi charisma maestrului s-a combinat perfect cu profesionalismul şi versatilitatea clarinetistului Emil Vişenescu, o adevărată constantă în concertele de muzică românească şi mai ales contemporană. Nu mulți sunt clarinetiştii cu care ne putem mândri în interpretările lucrărilor scrise în zilele noastre iar Emil Vişenescu este unul dintre aceşti puțini. Lucrarea lui Capoianu are şi un element vizual interesant şi anume că sunt folosite mai multe tipuri de clarinete ceea ce a născut adevărate polemici în pauza concertului.

Final de partea I în forță după bis-ul duo-ului de clarinete, o sonată de mare efect scrisă de Francis Poulenc pentru două clarinete. După ce în pauză publicul s-a delectat cu o tratație dulce din partea sponsorilor Filarmonicii, surpriza lucrării *Plastic-Rock* a fost de proporții. Lucrarea compozitorului Dan Dediu este un Concert pentru flaut, vioară şi orchestră de coarde şi i-a avut ca solişti pe Ion Bogdan Ştefănescu şi pe Gabriel Croitoru. Efectele sonore inedite, dialogul dintre orchestra – aflată în punctul maxim de concentrare – şi soliştii aflați într-o comunicare perfectă dar şi momentele de interacțiune cu oamenii din sală au fost doar câteva din motivele pentru care publicul a fost captivat total. O suită de ritmuri alternative combinată cu o dispunere riguroasă de accentă au rezultat o atmosferă de-a dreptul vibrantă. Aluziile fine la sonoritățile chitarei acustice, spiritul ludic prezent în permanență dar într-o formă complet originală alături de caracterul de muzică de film pe care lucrarea îl aduce, pe alocuri, au completat tabloul pictat sonor de Dan Dediu.

Seara s-a încheiat cu lucrarea lui Paul Constantinescu care a solicitat la maxim forțele interpreților din orchestră. Deşi în sală era o temperatură bună, pe scenă, sub lumina reflectoarelor, instrumentiştii au trăit altfel momentele serii deşi unii dintre ei au spart codul de ținută (negru) şi au venit, în cămaşă albă, un element supărător în imaginea de ansamblu; vorba ceea – culoarea negru atrage căldura.

Păstrând tonul optimist, să nu uităm un aspect foarte important: ne aflăm în afara capitalei şi din experiențe trecute dar şi actuale, publicul nu se înghesuie să meargă la concertele de muzică românească atunci când nu văd pe afiş numele lui Enescu, eventual cu Poema Română sau Rapsodia I. De data aceasta sunt sigură că repertoriul i-a ”prins” pe iubitorii prahoveni de muzică şi acest lucru îi va aduce, cel puțin din curiozitate, şi la alte concerte de muzică românească contemporană. (**Andra FRĂȚILĂ**)

Ionuţ Ştefănescu, Gabriel Croitoru şi dirijorul Radu Postăvaru

Octavian Nemescu

Irinel Anghel

MUZEXPO 2015

În data de 20 septembrie, Muzeul Naţional George Enescu a prezentat, în cadrul programului *Bucureştiul Creativ* al *Festivalului Internaţional George Enescu*, prima ediţie a **M u z e x p o**, lansată ca *Expoziţie de experienţe muzicale creative,* în care 30 de artişti au oferit timp de 5 ore, instalaţii şi evenimente-unicat. Conceptul şi direcţia artistică i-au aparţinut compozitoarei Irinel Anghel.

Într-o desfăşurare de tip maraton, cei peste 1000 de vizitatori ai Muzexpo au luat contact cu 6 instalaţii permanente şi 8 evenimente: partituri de muzică imaginară, birou de traduceri muzicale, concert de muzică domestică, muzeu al playerelor umane, experienţe performative pentru o cameră, sunete care cad, conversaţii performative, maşinisme pentru 8 mecanici cu maşini de scris şi laptopuri, ritualuri de servit muzică la standuri cu sunete, instalaţii sonore pentru capătul unei zile cu videomapping: 360view.

Artiştii prezenţi în **Muzexpo** au fost: Octavian Nemescu, Irinel Anghel, Diana Rotaru, Darie Nemeş-Bota, Ştefan Firca, Marian Cîtu, George D. Stănciulescu, Alin Zăbrău eanu, Alexandru Sima, David Szederjessi, Vlad A. Arghir, Jak Neumann, Alex O.T., Mihai Militaru, Daniel Stancu, Sabina Ulubeanu, Bogdana Dima, Alexandru Mihalcea, Megumi Okuda, Raluca Stratulat, Mihai Pintenaru, Veronica Anuşca, Maria Chifu, Tamara Dica, Valentin Ghita, Radu Vâlcu, Eugen Bogdan Popa, DALPOFZS.

Triumful artei lirice

C. MIHAI

Recent s-a desfăşurat la Opera Naţională Bucureşti cea de-a treia ediţie a concursului **Le Grand Prix de l'Opéra**, competiţie de o extraordinară anvergură, care a reunit la start peste 150 de tineri cântăreţi reprezentând 49 de ţări de pe întreg mapamondul. Prin amploarea sa, prin valoarea tinerilor participanţi, prin interesul stârnit în lumea muzicală, acest eveniment plasează Bucureştiul pe harta celor mai importante manifestări din sfera operei. Concursul de la Bucureşti se constituie într-o confruntare de cel mai înalt nivel a talentelor muzicale, pe parcursul a 4 etape. Această competiţie, imaginată de noua conducere a Operei Naţionale Bucureşti încă din primele zile ale mandatului acesteia, la sfârşitul anului 2012, şi-a propus să se înscrie printre cele mai prestigioase manifestări de gen din lume, orientându-se imediat către integrarea pe plan internaţional în Federaţia Mondială a Concursurilor Internaţionale de Muzică cu sediul la Geneva. Acreditarea unui concurs de către Federaţia Mondială reprezintă garanţia calităţii, importanţei, seriozităţii şi profesionalismului, această organizaţie fiind extrem de selectivă şi de pretenţioasă în ceea ce priveşte admiterea de noi membri. Doar aproximativ 1 procent dintre concursurile derulate la nivel internaţional reuşesc să respecte toate criteriile Federaţiei, deoarece nu este deloc simplu să poţi organiza o competiţie monitorizată permanent din perspectiva respectării a peste 30 de norme manageriale, artistice, organizatorice, ştiinţifice, profesionale. Procesul în urma căruia **Le Grand Prix de l'Opéra** a devenit singurul concurs de canto din partea aceasta a lumii acreditat de Federaţia mondială s-a derulat pe parcursul a trei ani şi s-a finalizat cu votul favorabil primit în Comitetul Executiv (după analiza minuţioasă a dosarului de candidatură şi a rapoartelor privind ediţiile de până acum), pas completat cu votul favorabil acordat în Adunarea Generală a Federaţiei, unde toţi membri au apreciat pozitiv concursul de la Opera bucureşteană şi au acceptat primirea acestuia în elita mondială. Această recunoaştere de care se bucură, repet, un număr extrem de mic de concursuri, oferă o platformă profesională de excepţie concursului, o garanţie privind organizarea impecabilă şi totodată o vizibilitate excelentă în ceea ce priveşte promovarea laureaţilor concursului pe plan mondial.

Diplomă scrisă pe pergament de Daniela Vîrlan, caligraf, marcată apoi cu sigiliul special al ONB

Moment din Gala Laureaţilor

foto Gianni Oprina & Dora Bloom

Cea de-a treia ediţie a **Le Grand Prix de l'Opéra** a fost şi cea mai spectaculoasă de până acum. Două jurii au contribuit la selectarea laureaţilor, prin două filtre riguros aplicate. Etapa preliminară a constat în analiza înregistrărilor trimise de candidaţi, realizată de unii dintre cei mai reputaţi specialişti ai Operei Naţionale Bucureşti, interpreţi cu o carieră spectaculoasă şi cu o experienţă de necontestat. Maria Slătinaru-Nistor, Sanda Şandru, Vasile Martinoiu şi Alexandru Badea (tenor român stabilit la Viena) au constituit falanga de artişti lirici din juriu, secondaţi de dirijorul Adrian Morar, de maeştrii acompaniatori Luminiţa Berariu şi Ioana Maxim şi de muzicologul Mihai Cosma. Jurizarea s-a făcut după sistemul ”blind”, deci fără ca juriul să cunoască numele interpreţilor, asigurându-se astfel deplina obiectivitate. Au promovat în etapa următoare 68 de cântăreţi, invitaţi la Bucureşti pentru etapele publice, jurizate de un grup de directori de opere , completat cu doi critici muzicali, reprezentând

8 țări din Europa și Asia: Anglia, Belgia, Elveția, Franța, Georgia, Germania, Italia și România. Este pentru prima dată când la un concurs de canto din România vin în juriu reprezentanți de top ai tuturor țărilor care au constituit leagănul de formare și de dezvoltare al genului operei, acești directori având și disponibilitatea de a oferi, în numele instituțiilor pe care le conduc, contracte și invitații pentru cei mai merituoși soliști. De altfel, la concurs au asistat și impresari români și străini, observatori din țară și din străinătate și directori ai altor instituții muzicale de profil veniți să identifice pe cei mai valoroși interpreți, în vederea unor oferte de colaborare reciproc avantajoase.

Desigur, un asemenea eveniment nu putea să nu atragă și atenția unor parteneri de prestigiu din sfera culturii și a business-ului din România, precum și a reprezentanțelor diplomatice ale țărilor cu tradiție în domeniul operei: Radio România (partener media), Automobile Bavaria (transportator oficial), Ambasadele Germaniei, Italiei și Rusiei (parteneri care au oferit chiar premii pentru promovarea creațiilor compozitorilor de operă din țările respective), companii românești de succes din domeniul hotelier, alimentar etc.

Câștigătorii și juriul

Au promovat în Semifinală 28 de tineri, dominați numeric de reprezentanții Poloniei, urmați de cei ai României. Ulterior 9 s-au calificat în Finală, punctul culminant al competiției, etapă în care au interpretat, pe scena Operei Naționale București, acompaniați de Orchestra ONB, câte 2 arii, în fața unui public extrem de numeros și foarte entuziast.

Marele câștigător al acestei ediții a fost reprezentanta Olandei, Deidre Judith Angenent, soprană cu o voce amplă, fermă, sigură și atent controlată, care a propus un repertoriu pretențios, din opere de Mascagni și Wagner, redat cu măiestrie. De altfel, dincolo de obținerea Premiului I (și a celor 6000 de euro aferenți), câștigătoarea a mai primit și un contract pentru un rol pe scena Aalto Theater din Essen (unul dintre cele mai frumoase teatre de operă din Germania), acordat de domnul Hein Mulders, directorul general al instituției. Premiul al doilea a revenit mezzo-sopranei poloneze Agatha Schmidt (membră a Studioului Operei din Paris), în timp ce Premiul III l-a câștigat Jakub Josef Orlinski, tot din Polonia, un contra-tenor excepțional, care din această toamnă va pleca la New York, ca titular al unei burse de studiu oferită de cea mai cunoscută instituție formatoare de muzicieni din lume, Juilliard School of Music.

Și reprezentanții României au avut o evoluției bună, concretizată în 2 premii: basul Iustinian Zetea a primit Premiul special al juriului pentru interpretarea unei arii germane iar foarte tânărul tenor George Ionuț Vîrban a primit Premiul Radio România Cultural și un contract cu Opera Națională București (participarea la Promenda Operei, eveniment outdoor desfășurat în fața a peste 10.000 de spectatori).

Îi vom mai vedea la București și pe alți doi câștigători ai unor contracte pentru spectacole, oferite de ONB: baritonul Lasha Sesitashvili din Gruzia și contra-tenorul Jakub Josef Orlinski, ambii mult aplaudați de public pentru evoluțiile lor din Finală, unde au cântat arii de Mozart și Verdi, respectiv de Vivaldi și Haendel. Merită amintită și evoluția convingătoare și rafinată a sopranelor Eunhee Kim din Coreea de Sud (Premiul special pentru interpretarea unei arii italiene) și Galina Averina din Rusia, stabilită în Marea Britanie (Premiul special pentru interpretarea unei arii ruse) dar și interpretarea exuberantă și energică a lui Mikolaj Trabka din Polonia (Premiul special pentru cel mai bun tânăr interpret cu vârsta sub 25 de ani) sau succesul tenorului turc Ibrahim Yeșilay în două celebre arii din *Rigoletto* și din *Fiica regimentului* (Premiul publicului).

Se cuvine amintit și faptul că prestigiul internațional dobândit de concursul **Le Grand Prix de l'Opéra** se înscrie în contextul în care Opera bucureșteană mai marchează o premieră în istoria sa: va organiza, în luna noiembrie, prima conferință a Asociației Opera Europa derulată în această parte a continentului. Opera Europa este structura care grupează 140 de instituții de profil (inclusiv non-europene), fiind cea mai complexă formă de organizare internațională a teatrelor lirice și festivalurilor de operă, organizație care dă girul său de încredere României și Europei de Est, apreciind realizările ONB din ultimii ani și integrând instituția noastră în rândul celor mai importante teatre muzicale ale lumii.

S-a stins „fântâna arteziană" a baritonilor români...

Viorel COSMA

În ziua de 30 august 2015 s-a stins „fântâna arteziană" a baritonilor români din sec XX: **Dan Iordăchescu**. Dumnezeu mi-a oferit şansa să trăiesc aproape cât veacul şi am surprins pe scena lirică românească trei generații strălucite de baritoni autohtoni, în frunte cu pleiada de aur a vocilor bărbăteşti de talie mondială, ilustrată de Niclae Herlea, David Ohanesian, Octav Enigărescu, frații Dionisie şj Ludovic Konya, Dan Iordăchescu. Admirasem apusul baritonilor Jean Athanasiu, Petre Ştefănescu-Goangă şi Şerban Tassian, când la mijlocul sec XX a apărut mănunchiul cântăreților de aur ce a impus în peisajul liric mondial, şcoala românească de canto. Carismaticul Dan Iordăchescu a ținut parcă să se despartă de această lume exact în ziua când s-a declanşat cea de-a XXII- a ediție a Festivalului internațional „George Enescu", spre a marca muzical finişul celei mai glorioase generații de baritoni a teatrului liric bucureştean.

Dan Iordăchescu

Dan Iordăchescu a fost un interpret vocal de anvergură excepțională, un profesionist al artei lirice de statură internațională, un cântăreț cu o impecabilă şcoală de canto. Admirabil le-a caracterizat Walter Ricci (1971) într-o frază memorabilă: Dan Ion Iordăchescu este baritonul verdian pentru Renato din Bal Mascat, baritonul dramatic pentru Tannhäuser de Wagner, dar rămâne vocea clasică pentru Don Giovanni de Mozart". Pentru mine (care l-am cunoscut şi viața particulară) aş spune că Iordăchescu - artistul din partitura „Prințului muzicii din Salzburg". Iată de ce , întreaga presă a epocii de pe mapamond a văzut în eroul Don Giovanni, rolul vieții cântărețului român!

Departe de a-l limita la un singur personaj, fie el chiar extrem de complex, Dan Iordăchescu a rămas, în memoria genului vocal şi lirico-dramatic, tipul cântărețului complet de operă, dar şi un singular interpret de lied. A strălucit în repertoriul scenic preclasic (Monteverdi, Purcell, Händel, Spontini), clasic (Mozart), romantic (Bellini, Donizetti, Verdi, Bizet, Saint-Säens, Gounod, Massenet, Wagner, Ceaikovski, Mayerbeer), modern şi contemporan (Puccini, Prokofiev, Nino Rotta, Vito Frazzi, Enescu, C. Trăilescu).

A stăpânit stilurile specifice şcolilor muzicale italiană, franceză, rusă, germană, engleză şi, bineînțeles, românească, manifestând o surprinzătoare uşurință şi autenticitate în „mânuirea" limbilor străine.

Cât priveşte liedul, puțin abordat cu succes de majoritatea cântăreților de operă, se poate spune că Dan Iordăchescu a rămas un strălucit discipol al profesorului Constantin Stroescu, escatorul şcolii noastre de lied clasic. Meritul esențial al lui Dan Iordăchescu în promovarea miniaturii vocale româneşti peste hotare a rămas singular, fiindcă inteligența scăpărătoare a cântărețului a împrumutat genului autohton un farmec aparte, particular, inegalabil, pagnilor lui Enescu, Jora, Brediceanu, Silvestri, Rogalski, Paul Constantinescu, Borgovan, Dima, Doru Popovici, Carmen Petra-Bascalopol, Dan Mizrahi, Brăiloiu, Valentin Gheorghiu, Dan Voiculescu, etc. De altfel, pentru tălmăcirea liedurilor lui Schubert, Schummann, Wolf, Richard Strauss, a obținut la Hanovva, în 1966 distincția „Cordonul de maestru al liedului" al Radiodifuziunii germane!

Dotat cu o rezistență fizică remarcabilă, Dan Iordăchescu a trecut prin toate „furcile" artei vocale, de la corist şi cântăreț de muzică de cameră, până la solist de operă şi muzică vocal-simfonică (cantată şi oratoriu). A apărut pe scenă şi în emisiuni de radio şi televiziune vreme de peste 60 de ani în peste 1500 de concerte, având curajul de a-şi sărbători vârsta de 80 de ani cântând pe scena Ateneului Român din Bucureşti şi la Sighetul Marmației în memorabilul concert din holul închisorii „acolo unde au zăcut, cândva, morții!"

Născut în comuna Vânju-Mare din Județul Mehedinți (2 iunie 1930), Dan Iordăchescu şi-a făcut studiile de canto cu Maria Snejina (la ansamblul C. C. S.), Constantin Stroescu (la Conservator), perfecționându-se în țară cu Petre Ştefănescu-Goangă şi Victoria Costescu-Duca, iar în străinătate cu Pamgartner (Salzburg), Lotte Schöne şi Carlo Panzern (Paris).

Cochetase în tinerețe, la Iaşi, cu teatrul şi la Bucureşti din Facultatea de Drept, ambele experiențe slujindu-i în cariera de artist liric (toate cele 250 de turnee în străinătate, impresariindu-şi-le singur, dovedinduse un manager muzical înnăscut). Dan Iordăchescu a cutreierat în recitaluri şi spectacole de operă Europa, Asia, Africa, Americile de Nord şi Sud, cântând pe marile scene ale teatrelor La Scala (Milano), San Marco (Napoli), Grand Opèra (Paris), Balşoi (Moscova), La Venice (Veneția), la Monnaie (Bruxelles), operele sin Chicago, San Francisco, Los Angeles, Berlin, Dresda, Vancouver, Lisabona, Viena, etc. Şi-a încheiat cariera artistică la Opera din Istanbul unde devenise şi profesor de canto la Conservatorul din Turcia.

Dacă s-a bucurat de succese răsunătoare în lume, cu zeci de premii internaționale, distincții şi titluri onorifice pe care puțini interpreți români au încercat să-l egaleze, în schimb, în viața matrimonială, Dan Iordăchescu a rămas un nefericit (norocul l-a părăsit în ..3-5 căsătorii, singura bucurie care i-a îndulcit ultimele clipe fiind cele trei fiice: Cristina, Raluca şi Irina). „Mi-aş dori ca, măcar o dată la două săptămâni sau o lună - mărturisea într-un interviu din 2010, aşteptând un semn de la copila din Los Angeles - să vină şi să mă întrebe suav, cu milă în glas:<<Mai trăieşti?>> Au mai trecut cinci ani „pentru a auzi aceste cuvinte - încheia Dan - cu lacrimi în ochi - şi când o să le aud, voi fi fericit."

Cred că duminică 30 august 2015, când a sunat gongul Festivalului Internațional „George Enescu", Dan Iordăchescu a plecat fericit în sunetele muzicii, chemat în împărăția îngerilor „să vin cu ei în Paradis", fiindcă simțea de mult că „este nevoie de vocea mea acolo..." (foto: Dan Iordăchescu în *Don Giovanni* de W.A. Mozart – colecția Viorel Cosma)

Ne-a părăsit soprana Eleonora Enăchescu

Grigore CONSTANTINESCU

Un artist despre a cărui valoare ar fi multe de spus, soprana Eleonora Enăchescu a fost un om pentru care am avut o afecțiune deosebită, legată de sentimentul prieteniei şi iubirea pentru arta cântului, la fel ca şi pentru mulți alții din lumea artei lirice. Cariera desfăşurată în principal pe scena Operei bucureştene i-a adus multe şi consistente satisfacții în marile roluri ale sopranei de coloratură, alături de interpretările pe podiumul de concert, prezențele radiofonice şi discografice. În ultimele decenii, viața i-a oferit mulțumirea de a descoperi pasiunea pentru didactică, dorința de a forma şi educa generații de tineri artişti, glasuri cu promisiuni confirmate în concursuri sau debuturi pe scene naționale şi internaționale. Profesoratul a fost mai mult decât un timp dăruit muncii şi abilităților interpretative pentru împlinirea idealului performanțelor. Cu atestarea titlului de doctor în muzică, cu munca fără odihnă de manager al departamentrul de spectacole din cadrul Universității Naționale de Muzică şi obligațiilor de şef de catedră Canto, Eleonora Enăchescu a adus o contribuție prețioasă pentru arta cântului profesionist şi prestigiul învățământului muzical de nivel universitar. Ar trebui spuse multe, referitor la tinerii artişti ce-i poartă recunoştință pentru cariera lor, pentru promovarea succeselor de la o generație la altă generație. Mă simt însă dator

să subliniez sentimentul meu de prietenie trainică, pe care l-am nutrit pentru această personalitate capabilă să cultive cu delicatețe frumosul şi iubirea față de cei dragi. Nu ne împacă această despărțire, nu putem accepta o asemenea absență, fără a lăsa lacrima să ne umbrească sufletul. Arta lirică este mai săracă, aşa cum suntem şi noi, cei care speram în binele salvator al generoasei, pasionatei, curajoasei artiste, Eleonora Enăchescu. Un regret amar însoțeşte neiertătoarea pierdere pe care o suferim, profesori, colegi, discipoli, prieteni, admiratori. În Cartea de onoare a şcolii universitare de muzică, numele Eleonorei Enăchescu străluceşte cu caratele marilor slujitori ai luminii perpetue.

George Popovici

Ne-a părăsit, la 81 de ani şi doar cu câteva zile înainte de o premieră pe care o aştepta cu nerăbdare (musical-ul "Tărâmul poveştilor", pe muzica lui Jolt Kerestely, la Teatrul Excelsior din Bucureşti), textierul George Popovici. Numele său figurează de mai bine de 45 de ani pe genericul unor spectacole muzicale, dar mai ales al unor cântece de succes semnate de Enrico Fanciotti, Edmond Deda, Camelia Dăscălescu sau, mai recent, de Jolt Kerestely, Dan Dimitriu, Virgil Popescu. Între cele mai cunoscute musical-uri ale sale se numără "Pac, Poc, Pic, detectivi în Țara Poveştilor", pe muzica lui Lucian Vlădescu (Teatrul național de operetă "Ion Dacian" şi teatrul "Tony Bulandra" din Tîrgovişte), "Aventuri la Şcoala piraților" (teatrul "Ion Creangă") sau "Miau Story", pe muzica scrisă de Cristina Manoliu Săvulescu; acesta din urmă, ca şi "Baia muzicală", muzica Marcel Iorga, îşi aşteaptă încă montarea... Extrem de bogată este "recolta" de participări şi mai ales premii la festivalurile de muzică

uşoară pentru copii şi tineret: Trofeul festivalului "Mamaia copiilor" în 2011, cu piesa "Hello, iubire!" de Cristina Manoliu şi acelaşi Trofeu în anul următor, cu "Aritmetica" de Jolt Kerestely. Tot în 2012 a avut două texte în finala de 16 cântece a festivalului "mare" de la Mamaia, la "Creație", dintre care "te aştept, sărută-mă!" de Dan Dimitriu (cu solista de 14 ani Irina Ionescu) a obținut premiul II. Un adevărat record a stabilit la "Mamaia copiilor" în 2012, când nu mai puțin de 6 din cele 22 de piese finaliste la "Creație" au avut versuri semnate de el, cu piese semnate Jolt Kerestely, Dan Dimitriu şi Virgil Popescu. Cu acesta din urmă a lansat în 2011 albumul de autor "Un altfel de portret". George Popovici a fost, ca profesie de bază, inginer, un alt domeniu în care a strălucit fiind maximafilia, fiind poreclit "Heraldica". (**O. G.**)

GĂRÂNA - ENCORE (II)

Florian LUNGU

Trei prezențe scenice deosebite: **Vlatko Stefanovski Trio** din Macedonia (vineri 10 iulie), un energizant combo compus din **Vlatko Stefanovski** - ghitară, **Doko Maksimivski** - ghitară bass, **Dino Milosavljevič** - baterie), a impresionat prin dinamica infuzie de rock, jazz, blues și folclor macedonean; capitole întrepătrunse în compozițiile liderului; **„Stucky / Doran / Studer / Tacuma - Hendrix Project"** – o insolită, spectaculoasă mixtură de instrumente (**Christy Doran** - ghitară, **Fredy Studer** - baterie, percuție, **Jamaaladeen Tacuma** - bass electric) cu vocea-unicat prin forță și incisivitate a **Erikăi Stucky**, angajați în reactualizarea creativă a muzicii lui **Jimi Hendrix**; și **„Snarky Puppy"**, o trupă excentrică înființată în 2004, foarte activă actualmente pe scenele lumii în promovarea cu surprinzătoare rezultate a unei neortodoxe dar fecunde combinații de ***funk***, ***soul***, ***R&B***, ***jazz fusion***, formula-nonet agregată pentru apariția de la Gărâna de duminică 12 iulie incluzându-i pe **Michael League**, bass-ist, compozitor, întemeietor și producător al grupului, bateristul **Larnell Lewis**, percuționistul **Nate Werth**, ghitaristul **Bob Lanzetti**, claviaturiștii **Shaun Martin**, **Bill Laurence**, trompetiștii **Justin Stanton** și **Mike Maher**, saxofonistul **Chris Bullock**.

O apariție solitară, dar efectiv pregnantă l-a revelat sâmbătă 11 iulie, drept un veritabil om-orchestră, pe contrabass-istul francez **Renaud Garcia-Fons**, încumetându-se de unul singur să-i invite pe spectatori într-un periplu sonor sui generis.

Alex Simu

Cât privește prezențele interpretative autohtone, ele au fost două la număr pe marea scenă de la Gărâna – ne referim la minunatul quartet multi-național **„Arifa"** inițiat de saxofonistul și clarinetistul român **Alex Simu** ca „o punte de sunete între Orient și Occident" (cu **Michalis Cholevas** (Grecia) cântând la instrumente exotice precum tarhu și ney, pianistul german **Franz von Chassy**, specialistul în percuție afro-anatoliană **Sjahin During** din Turcia; și multi-premiat, harnic și plin de solicitudine, pianistul compozitor timișorean **Sebastian Spanache**, cu al său trio alăturându-i pe **Sánta Csaba** - contrabass, **Radu Pieloiu** - baterie, percuție, interpretând cu toții, exclusiv creații ale pianistului lider. Numărul muzicienilor români a fost însă înmulțit considerabil în cadrul evenimentelor conexe organizate de același neobosit **Marius Giura**, timp de trei zile, la Biserica Veche din Văliug (ora 11) și în curtea hanului „La răscruce" (ora 14). În acele locații aceluiași entuziast public i s-a oferit ocazia de a-i aplauda pe saxofoniștii **Nicolas Simion** (în duet cu violonistul ungar **Zoltan Lantos**), organistul **Teo Pop** (în duet cu **Sebastian Spanache**, ei au fost și pe marea scenă în prima seară festivalieră), ghitaristul **George Dumitriu** (în trio cu bass-istul italian **Mattia Magatelli** și bateristul sloven **Kristijan Krajnčan**), ghitariștii **Marius Iacovania** și **Traian Neagu**, clarinetiștii **Alex Simu**, **Alexandru Ciocan**, **Makkai István**, pianiștii **Cári Tibor**, **David Molnar**, vocalista **Sânziana Târța**, bass-iștii **Ștefan Cașcaval**, **Johnny Bota**, violonistul **Sasha Bota**, violoncelistul **Szabó J. Attila**, acordeonistul de origine bulgară **Ilko Gradev**, bateriștii **Veress Albert**, **Patrick Cojerean**, **Costin Petrescu**; iar în paralel la Biserica din Brebu Nou au evoluat în duo **Mircea Tiberian** - orgă și **Liviu Butoi** - saxofon bariton.

Trio Sebastian Spanache

Spre a rotunji imaginea **FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE JAZZ GĂRÂNA 2015**, să menționăm și câteva manifestări adiacente precum expoziția **„Gărâna Jazz Foto"** a lui **Liviu Tulbure** și **Nedici Dragoslav**, proiecția filmului **„Transilvania Dragon"**, lansări de carte, expoziția de discuri editate sub sigla **„7Dreams"** de **Nicolas Simion** – în „concurență" amiabilă cu standul magazinului de discuri **„Andante Music"**.

Vom concluziona, definind în doar cinci cuvinte această amplă, generoasă sărbătoare muzicală: ***un prilej festiv unind preferințele***...

Memorial Richard Oschanitzky, vol. II

O casetă elegantă, conținând 2 CD-uri, un booklet consistent, cu texte semnate de Florian Lungu, Alex Vasiliu, Peter Oschanitzky şi Nicolas Simion, acesta din urmă producător al albumului apărut sub egida "Romanian Jazz Masters Series". Anul trecut s-au împlinit 75 de la naşterea muzicianului, prilej cu care marea prietenă a lui "Rici", interpreta şi actrița Ileana Popovici (care apare şi pe coperta albumului), împreună cu directoarea casei de discuri Electrecord, Cornelia Andreescu, s-au gândit să pună în valoare bijuteriile muzicale din fonoteca Electrecord. Dedicația Ilenei Popovici este absolut emoționantă: "Acest proiect-eveniment a fost realizat din prietenie, iubire, admirație şi respect pentru Rici într-o sfântă amintire! Cu drag, Ileana". Albumul pune în valoare înzestrările geniale de dirijor, orchestrator şi pianist ale lui Oschanitzky, cu prelucrări din folclor, muzică din filmele "O fată fermecătoare" (regia Lucian Bratu) şi "Paraşutiştii" (regia Dinu Cocea), bossanove, celebre piese tradiționale. Între numele binecunoscute care apar pe cele 2 CD-uri se numără Aura Urziceanu, Ileana Popovici, Doina Badea, Puica Igiroşanu, Alexandru Imre, Titus Munteanu (la flaut!), Ştefan Berindei, Johnny Răducanu. Un dublu album cu adevărat de colecție!

Marina Voica şi... „Armata Roşie"!

Lelia SANDU

Nu ştim cine au fost impresarii care au adus în România celebrul ansamblu al Armatei Roşii, dar ar fi fost inspirați dacă o invitau în spectacol şi pe Marina Voica! De origine rusă, după cum se ştie, marea noastră vedetă nu putea rata unul din cele două spectacole de la Sala Palatului, ale căror bilete s-au vândut cu mult timp înainte. A venit special de la Breaza şi bănuim că în timpul spectacolului a fredonat alături de artiştii de pe scenă cântecele pe care le ştia pe dinafară... iar la încheiere a mers în culise, unde s-a întâlnit cu componentele corului, cu generalul-conducător al ansamblului din 1974, faimosul Viktor Eliseev (dirijor, dar şi solist vocal), cu artistul basarabean Radu Captari, care a avut o apariție aplaudată în show, dar şi cu vechiul prieten Ivan Patzaichin. După cum se ştie, Patzaichin este lipovean din Mila 23, limba sa maternă fiind rusa. Ce idee ar fi fost pentru organizatori dacă ar fi adus acest trio formidabil pe scenă, mai ales că Marina Voica are câteva melodii pe care le cântă alături de fanfara militară! Revenind la spectacol, să notăm că a fost un regal de cântece şi dansuri, o înlănțuire unică de refrene celebre din toate genurile, nu numai din literatura muzicală rusă, ci şi internațională. Ne amintim că la festivalul de la Sanremo, acum un an, Toto Cutugno, idol în Rusia, a invitat să cânte împreună cu el corul Armatei Roşii, rezultând un moment de neuitat.

M. Voica, V. Eliseev

R. Capari, M. Voica, I. Patzaichin

48 de ediții la Amara!

Octavian URSULESCU

În 1968, an cu totul special pentru Europa, în mica (pe atunci, căci acum este un oraş frumos, cu afluență uriaşă de turişti) stațiune Amara de lângă Slobozia era lansat un festival-concurs inter-județean, cum se numea, de muzică uşoară românească. Nume importante ale genului au triumfat aici, altele (mai multe) n-au primit "Trofeul tinereții" (juriile, ah, juriile!), în schimb au devenit ulterior vedete indiscutabile. La intrarea în Grădina-cinemascop, gazda neschimbată a evenimentului, câteva panouri ne amintesc, prin fotografii, ce artişti, compozitori, dirijori de seamă au onorat ceea ce, înainte vreme, era un preambul pentru festivalul de la Mamaia, programat câteva săptămâni mai târziu. Azi Mamaia a fost îngropată de vie (căci n-a murit de moarte bună) de organizatori fără vocație, nici "Cerbul de aur" nu mai e, în schimb Amara, în inima Bărăganului, a supraviețuit tuturor inundațiilor, cutremurelor (inclusiv politice), secetelor şi s-a prezentat la ediția 2015 cu o înfățişare de Sanremo, completând "Triunghiul de aur" al concursurilor de elită din România, alături de "George Grigoriu", Brăila (11 ediții) şi "Dan Spătaru", Medgidia (a X-a ediție a avut loc în octombrie). Se aseamănă prin rigoarea organizării, premiile consistente, respectul față de muzica uşoară românească şi mai ales prin faptul că pe scenă se află, acompaniind concurenții şi nu o dată şi vedete, cea mai valoroasă formație din țară, condusă de compozitorul Ionel Tudor. Le deosebeşte faptul că ultimele două sunt internaționale (inclusiv la recitaluri, în care au fost invitați din Republica Moldova Ion Suruceanu, Yan Raiburg, Anişoara Puică, Pasha Parfeni, Anatol Mârzencu, Aliona Moon), în schimb la Amara este cel mai mare festival în aer liber, afluența de 2000-2500 de spectatori (pe scaune, dar şi în picioare sau pe taluzuri de pământ) fiind absolut copleşitoare, participarea fiind pe măsură, mai ales că anul acesta organizatorii au confecționat stegulețe cu numele vedetelor, agitate ca la Eurovision! Cei doi organizatori, Consiliul local Amara şi Consiliul județean Ialomița, au conlucrat armonios, de altfel manifestarea a fost deschisă, umăr lângă umăr, de destoinicul, pasionatul primar al oraşului Amara, Victor Moraru (are exact 48 de ani, ca festivalul!) şi de vice-preşedintele C.J., Ştefan Muşoiu. Meritul lor a fost acela că şi-au alăturat circa 20 de sponsori generoşi, unii dintre ei înmânând distincții la Gală: Teletext (Mitru Crişan şi faimoasele lactate Diami), Centrul de resurse comunitare, Premier Com, Orion,

L. Mihai, G. Amzaru, V. Moraru

H. Moculescu şi finaliştii

iar Tris Company a oferit frumoase genţi concurentelor. Vorbeam de aspectul demn de Sanremo sau de oricare alt mare festival european; ei bine, el s-a datorat impresionantului edificiu scenic, cu sunet impecabil şi lumini de clasă, aparţinând lui Alin Oprea (la un moment dat a şi fost prezentator aici, este un mare prieten al Ialomiţei) şi formaţiei sale, Talisman, aceeaşi scenă de mari dimensiuni folosită la generosul turneu caritabil "Îngeri pentru îngeri", un unicat în ţara noastră. Cât de departe este imaginea de altădată, cu podiumul de beton din faţa ecranului, în faţa căruia se montau un decor modest şi câteva boxe! Un alt câştig cert îl constituie apelarea la un juriu de numai 5 persoane, toţi însă muzicieni desăvârşiţi (alte concursuri ar putea lua exemplu): Horia Moculescu (preşedinte), dirijorul Voicu Enăchescu, Viorel Gavrilă, Titus Andrei, Cristi Obrejan. Parteneri au fost Centrul naţional de cultură "Tinerimea Română" (unde au avut loc repetiţiile) şi TV Neptun, care a transmis în direct tot festivalul, aşa cum procedează, dând o palmă TVR, la toate manifestările importante ale genului. O echipă mică, dar puternică, şi la capitolul Parteneri media, aceştia fiind publicaţiile "Actualitatea Muzicală", "Ultima Oră" şi "Literatorul", precum şi Radio România Actualităţi (deşi numai aceasta din urmă, de neînţeles, a apărut pe afiş şi pe... diplomele foarte frumoase). Cele două ediţii ale foii festivalului (interviuri, program, prezentări de concurenţi şi vedete, amintiri), distribuite gratuit, au completat setul de reuşite certe ale ediţiei 2015, în care un mare merit l-a avut directoarea evenimentului, Larisa Elena Mihai, care a înmânat pe drept cuvânt Trofeul.

Premiu înmânat de V. Gavrilă

Din cei 13 finalişti, doar 4 n-au luat premii, semn că a fost o ediţie puternică, echilibrată, dar şi aceştia au dovedit calităţi: cu experienţa câştigată aici (unii dintre ei nu mai cântaseră niciodată acompaniaţi de o orchestră!) sunt aşteptaţi la celelalte două competiţii majore, la Medgidia şi Brăila. Nivelul a fost indiscutabil mai ridicat decât cel de anul trecut (prima ediţie cu orchestră), dovadă că mai mulţi dintre laureaţii actuali s-au situat peste învingătorul din 2014, Theodor Manciulea din Râmnicu-Sărat, care a oferit un micro-recital la Gală. Trei fete frumoase şi talentate au fost distinse cu menţiuni, Elena Petcu din Bucureşti, Iulia Constandin din Constanţa, Mihaela Mihăilescu din Călăraşi, o a patra menţiune revenind experimentatului Cristian Prăjescu din Roman. Cu unele participări internaţionale la activ, Alexandra Haidău din Iaşi a cucerit pe merit Premiul de popularitate. Dar dacă vorbim de performanţe internaţionale, la acest capitol se detaşează Johnny Bădulescu din Mioveni: a cântat tulburător "Ave Maria", piesă distinsă cu Trofeul ediţiei 1990 la Mamaia, aducând un omagiu regretatului

Premiu înmânat de T. Andrei

I. Bădulescu, M. Crişan

său dascăl, compozitorul Cornel Fugaru, dar şi celui care a lansat piesa, Gabriel Cotabiță; cu toate acestea, surprinzător, n-a primit decât premiul III. Pentru poziția a II-a a fost preferat studentul la UNMB Emilian Nechifor din Iaşi, la rândul lui cu premii peste hotare. O surpriză a fost acordarea premiului I puştiului de numai 16 ani din Alexandria Octavian Broşteanu, care ne-a reamintit două vechi şlagăre scrise de Ion Cristinoiu şi Horia Moculescu. A fost o ediție a tinereții (nu degeaba se cheamă aşa trofeul!), cel mai "vârstnic" finalist având... 21 de ani. Când primele două poziții în palmares sunt ocupate de adolescenți de 16 ani, avem toate motivele să privim cu optimism la viitorul muzicii uşoare româneşti. După ce anul trecut a fost distinsă cu premiul II, rebela rockeriță Gabriela Amzaru, 16 ani, din Călăraşi, a dat acum lovitura, cucerind de justețe "Trofeul tinereții" cu un repertoriu foarte inspirat ales în raport cu stilul ei: "Nunta", celebra piesă Phoenix compusă de Nicolae Covaci, şi melodia "O mie", aparținând lui Pasha Parfeni şi cântată de Aliona Moon, care a reprezentat Republica Moldova în finala Eurovision în urmă cu câțiva ani. Nu întotdeauna concurenții şi-au ales bine repertoriul, dar Ionel Tudor şi admirabilii săi instrumentişti au orchestrat, au repetat, le-au suplinit cu generozitate carențele şi lipsa evidentă de experiență. Important cu adevărat este că tineri de 16-17 ani au abordat cu curaj creații, adeseori dificile, aparținând unor George Grigoriu (cântat de 3 ori, semn că festivalul de la Brăila dă roade, între care "Doar băieții sunt de vină", şlagăr vechi de 50 de ani!), Cornel Fugaru ("Spune-mi", cu care Monica Anghel a cucerit atâtea trofee internaționale), Ion Cristinoiu ("Dacă într-o zi mă vei iubi"), Şerban Georgescu ("Tu n-ai avut curaj"), Horia Moculescu ("Fîntînile albastre"), Marius Țeicu (inegalabilul "Oameni"), Ionel Tudor ("Aproape de cer"), Virgil Popescu ("Te iubeam"), Nicolae Caragia ("Prima şi ultima oară"), Andrei Tudor (între altele foarte recenta "A Million Stars", de la selecția națională Eurovision), Adrian Romcescu ("Vreau doar iubirea ta"), Cristian Faur ("Îmi spune inima"), Holograf, Mihai Trăistariu. Ce reconfortant sună melodii datând de decenii în versiunile proaspete, cuceritoare ale acestor adolescenți! Cine a zis că muzica uşoară a murit?

L. Mihai, G. Amzaru, D. Bouroşu

Tocmai de aceea ne-am fi dorit, aşa cum este normal, mai multe recitaluri circumscrise specificului manifestă-

P. Seling şi formația A. Tudor

rii, înscris ca atare pe frontispiciu: “de muzică uşoară”, nu rock, dance, hip-hop sau house. Din acest punct de vedere, programul recitalurilor a fost inegal. S-a detaşat, prin muzicalitatea perfectă, repertoriu şi calitatea acompaniamentului (Andrei Tudor, Dan Pirici, Daniel Bouroşu, Radu Bucura) cel al marii vedete Paula Seling, pianistă ea însăşi şi studentă la UNMB, unde de

Fly Project

altfel se pregăteşte cu Andrei Tudor. Ea a respectat întocmai identitatea manifestării, trecând cu lejeritate de la “Ploaie în luna lui Marte” la “Playing With Fire” (cu care a ocupat locul 3 la Eurovision). Chiar dacă un hit al ei se cheamă “La Radio se anunță ploi”, la Amara n-a plouat decât cu ovații, urale, entuziasm, bucurie. Un adevărat delir a provocat formația Voltaj, cu o înlănțuire unică de hit-uri, umor, ritm, dar şi emoție (aducerea pe scenă a talentatului copil nevăzător George Andrei, elev la şcoala de muzică a grupului). Călin Goia (el este unul dintre cei care n-a reuşit cândva să câştige trofeul aici!), Gabi Constantin, Vali Ionescu, Oliver Sterian şi Adrian Cristescu au fost absolut senzaționali, publicul cântând împreună cu ei “Asta-i viața”, “Albinuța”, “Ultima secundă”, “Dă vina pe Voltaj”, “Câte-un pic”, dar şi piesa de la Eurovision 2015, “De la capăt”. Aflați pentru a treia oară

Voltaj

pe scena festivalului, membrii formației Fly Project (de fapt, de această dată dintre fondatori a fost doar temperamentalul, dezlănțuitul Tudor Ionescu, secondat de 3 superbe dansatoare, cu nurii la vedere) n-au ratat nici unul din hit-urile care au dus renumele grupului şi peste hotare: “Raisa”, “Mandala”, “Goodbye”, “Back in my Life”, “Musica”, “Brasil”, “Hello”, “Toca-Toca”, “Tasha”, “Like a Star”. În nota obişnuită, cunoscută s-au înscris recitalurile oferite de Corina Bud (cu “Fete din Balcani”, “Pernele moi”, “Autobronzant”, “Noi doi”, “Gimme your love”) şi Lora (“Singuri în doi”, “Floare la ureche”, “Capul sus”, “Fără el”), ambele însoțite de DJ şi dansatoare.

La Amara sunt cele mai frumoase fete (merita să vedeți dezlănțuirea din tribune, ca la fotbal!), cei mai dulci pepeni, gazdele cele mai ospitaliere, plaja cea mai primitoare (despre nămol ce să spunem? “Cel mai alinător de suferințe”?). Parafrazându-l pe Cristi Borcea, avînd în vedere că peste 2 ani vine ediția cu numărul 50, concluzionăm invitându-vă... „Să-i lăsați să se pregătească pentru Champions League!”.

Formațiile noastre

Cargo - 30 de ani de activitate

Cunoscuta formație **Cargo** a susținut un concert pentru a aniversa 30 de ani de activitate, în cadrul festivalului Metalhead Meeting 2015. Înființat la Timişoara în 1985, grupul s-a impus în rockul românesc încă de la primul album, "**Povestiri din gară**". Succesul l-au cunoscut cu albumul din 1995, "**Destin**" urmat în 1998, de Sânziene, când au lansat "**Ziua Vrăjitoarelor**". La începuturile anilor 2000, se lansează "**Bagă-ți mințile în cap**", sub egida **MediaPro Music**, iar în 2007 au lansat un album "Best Of" intitulat "**XXII**", cu 22 dintre piesele trupei. Cele mai recente single-uri, "**Nu mă lăsa sămi fie dor**" şi "**A 5-a dimensiune**", s-au bucurat de un mare succes la public. **Cargo** înseamnă **Adi Bărar** – chitară, **Adrian Igrişan** (Baciu) – voce, **Tavi Pilan** – tobe, **Ionuț Carja** – clape şi **Florin Barbu** – bass.

Kempes - „Regăsire"

Ovidiu Ioncu-Kempes, fostul solist vocal al formației Cargo, suferind de o boală gravă, a emigrat cu câțiva ani în urmă în Australia. Vindecat miraculos, el s-a repatriat de curând şi şi-a alcătuit o nouă formație. **Kempes** a lansat primul single, „**Regăsire**", de pe albu-

mul cu acelaşi titlu lansat prin intermediul **Universal Music România** cu ocazia unui concert special care a avut loc în Berăria H din Bucureşti.

Electric Fence şi Sore – „I Got My Mind on You"

Electric Fence ne oferă un nou single şi videoclip. **I Got My Mind on You**, o colaborare cu Sore, prima piesă de pe viitorul album. Electric Fence este unul dintre grupurile autohtone ce s-a remarcat printr-un sound original, o fuziune de electro, influențe etnice sau jazz. De la **Ready Steady Go,** la **(I Dont Wanna) Think Twice** sau **Wrong**, compozițiile **Electric Fence** au fost apreciate de public grație şi aparițiilor la festivaluri precum B'ESTFEST, Rock for People (Cehia), "G. Grigoriu" (Brăila) sau Peninsula. În 2012 şi 2013 Electric Fence a ocupat poziția a doua la selecția națională pentru Eurovision cu piesele Sun-ta şi Emilia. Pentru **I Got My Mind on You** (compusă de David şi Elena, claviaturistă şi solistă) Electric Fence şi Sore au realizat şi un videoclip regizat de Anton Sandu.

Zero - "Dragoste amară"

Trupa Zero, noii artişti **MediaPro Music**, lansează un nou single, "**Dragoste amară**", împreună cu un videoclip în regia lui **Alex Ceauşu**. Noua piesă este compusă de Vlad Manolache şi Alex Cotoi, iar textul este scris de Vlad Manolache şi Laurentiu Costea. Trupa Zero, înființată în 2006, are patru membri: **Laur** - voce, **Papu** - chitară, **Vlad** – bas şi **Alex** - tobe. Formația a

ajuns în finala națională a concursului Eurovision din 2008 cu piesa "Come this way". Un an mai târziu, piesa "Sunny Days" a ajuns în finala aceleiaşi competiții, unde a ocupat locul 4. Imediat după lansarea videoclipului "Sunny Days", trupa şi-a lansat şi albumul de debut, cu acelaşi nume. In 2010, formația participat iar la calificările Eurovision, cu "Lay Me Down".

9.7 RICHTER - album „Ground Zero"

Noul album al formației bucureştene 9.7 RICHTER, **„Ground Zero"**, a fost lansat sub egida Universal Music România pe scena din The Silver Church.

RoadkillSoda - album „Yo No Hablo Ingles"

Noul album conține 18 melodii care combină stoner, sludge, psychedelic şi rock'n'roll. Pentru disc formația **RoadkillSoda** a lucrat cu un artist cu pedigree în stoner, **Arthur Seay** (Unida, House of Broken Promises), masterul albumului fiind făcut la studioul chitaristului, în BitterSand Studio, California

Zdob şi Zdub - "Lângă codrii de aramă"

Zdob şi Zdub revine cu piesa, "**Lângă codrii de aramă**" (compusă de **Mihai Gincu**, versuri **Andrei Copot**) inclusă pe cel mai recent album al trupei, "**Basta Mafia**". Albumul conține **13 piese,** dar şi **două bonus tracks.** fiind înregistrat în **Chişinău**, la **Cuibul Studio, şi** în **Germania**, la **Headroomstudio Berlin**. Single-ul beneficiază şi de un videoclip, parte din concertul **Xmas Symphony**, susținut în decembrie 2013 la Palatul Național „Nicolae Şulac" din Chişinău, alături de o orchestră simfonică.

Folk

Gărâna şi Bulci

Amatorii de folk din vestul țării au avut parte de două festivaluri care deja au tradiție. Cea de-a zecea ediție a festivalului de folk Gărâna (fratele celebrului festival de jazz), eveniment muzical complex - două zile cu o serie de concerte folk, susținute de cunoscuți muzicieni, iar a treia zi - un festival al berii germane, cu muzică şi dansuri tiroleze şi bavareze. Vineri au cântat Mircea Vintilă, Victor Socaciu, Vasile Şeicaru & Nicolae "Nae" Matei, Adrian Berinde & BAND, Thea Marconi, apoi a urmat prezentarea de modă Princess Melina by Luciana Matei Plavosin. Sâmbăta au cântat Mircea Baniciu – Vlady Cnejevici – Teo Boar, Narcisa Suciu & Band, Ioan Gyuri Pascu – Vlady Cnejevici – Teo Boar, Călin Bârcean, Ovidiu Scridon şi a avut loc lansarea albumului "Povestiri minereşti" de Zoltan Butuc. Un festival cu serios impact turistic.

În aceeaşi perioadă (de ce oare?), în localitatea Bulci (județul Arad) a avut loc a şaptea ediție a festivalului Maris Fest. În prima zi au concertat Ioan Gyuri Pascu, Hidro Grup 8, Nova Band, Corso Band, Old Lady`s Band, Vasile Gondoci., iar în a doua zi - concerte cu Adrian Ivanițchi, Didina Curea, Vizi Imre,

Ioan Gyuri Pascu

Cristi Buică, Nelu Pitic, Daniel Julean & Trupa de Servici, Felix Alin Bejan, Grupul Ama. Tot un festival cu potențial turistic: intrarea a fost liberă, iar la fața locului a existat posibilitatea de campare gratuită.

Vama Veche.

A 11-a editie a Festivalului Folk You! Florian Pittiş a avut loc ca de obicei la malul mării, timp de trei zile. Conform tradiției, au fost convocați folkiştii noştri de frunte, unii în postură solistică, alții cu grupuri de acompaniament, precum şi nume mai puțin cunoscute, dar şi 6 formații rock. În prima zi au evoluat Cătălina Beța, Folk Frate, Gyuri Pascu & Vlady Cnejevici şi Teo Boar, Alexandru Andrieş, Alina Manole, Ducu Bertzi, Ada Milea, Anca Hanu, Cristi Rigman, Bobo Burlăcianu, Mircea Vintilă & Brambura, OCS, Celelalte Cuvinte. În cea de-a doua - Teodora Buciu, Laura Meştereaga, Adrian Ivanițchi, Mihaela Popescu, Andrei Păunescu, Cosmin Vaman, Alexandra Andrei & Trupa Spam ,Vasile Şeicaru, Dinu Olăraşu, Poesis, byron, Vița de Vie, Iris. În ultima zi au cântat Claudiu Pălălae (Câştigătorul trofeului Folk U Florian Pittiş 2014), Tatiana şi Marius Ojog (Fox Studis), Maria Gheorghiu, Adi Sărmăşan, Zoia Alecu, Emeric Imre & Jimi El Laco, Florin Chilian, Dan Andrei Aldea, Nicu Alifantis & Zan, Pasărea Rock. După cum se vede, vedetele genului au fost prezente - nu

Zoia Alecu

mai puțin de 33 de nume principale precum şi mulți acompaniatori au figurat pe afiş, făcând din acest festival numărul 1 în domeniu.

Folkever - RĂDĂUȚI şi SIRET

Un eveniment cu totul deosebit, axat pe diverse componente culturale, nu numai pe latura folk, intitulat Festival de atitudine culturală, desfăşurat – idee originală – în două oraşe. Din bogatul program desprindem: expoziție de caricatură Gabriel Tora, concert de pian la patru mâini, vernisajul expoziției Filip Lazăr, Teatrul BRUSC (teatru după Mihai Ignat), lansări de reviste (Timpul, Bucovina literară, Zona literară, Als ob), de cărți şi cd-uri, recitaluri de poezie şi lecturi publice - Walter Dionisie şi Anca Dionisie, Al. Ovidiu Vintilă, Clara Mărgineanu / Paul Gorban , "Antologia Ziduri între vii", Dinu Olăraşu, Florin Onică. Conferința de presă de deschidere şi manifestările ulterioare au avut loc la Galeriile de Artă Rădăuți, Sala Voievozilor Primăria Siret, Biblioteca orăşenească şi s-au vizitat obiectivele turistice din Siret (Sf. Treime, Sinagoga, Cimitir Evreiesc) şi Sucevița.

Concertele folk şi folk-rock au fost susținute de V.Avdochimov, Icarus, Mihai Boicu, Gabriel Tora, Florentin Budea, Cantos, Walter Dionisie (care a susținut un curs de songwriting şi de structuri muzicale modern), Dinu Olăraşu, Ştefan Geraksiev, trupa Denvar şi Sorin Minghiat. O frumoasă inițiativă în aceste vremuri ne-culturale.

Pagini de Florin-Silviu URSULESCU

Eugen Doga

Octavian URSULESCU

Distins cu premiul UCMR în 2006, acad. Eugen Doga, "Maestru în artă, Artist al Poporului şi Om al Mileniului", fost deputat, este cu adevărat o celebritate mondială, cu zeci de ordine, medalii, distincţii, concerte în întreaga lume; a compus muzica pentru sute de filme (faimoase sunt coloanele sonore ale filmelor "Şatra" şi "Lăutarii", în regia lui Emil Loteanu), i s-au consacrat lui însuşi filme şi cărţi. Recunoaşterea mondială, unică, este probată de includerea în Topul realizat de "History Rundown" cu cele mai bune 200 de piese muzicale din toate timpurile, Doga figurând în acest clasament pe locul 83, cu "Gramofonul", şi 94, cu "Dulcea şi tandra mea fiară". Acest vals, considerat de Ronald Reagan drept cel mai bun vals al secolului trecut, a stat la baza fondului muzical al Ceremoniei de deschidere a Olimpiadei de la Soci (2014), de deschidere şi de închidere a Olimpiadei de la Moscova (1980) şi a fost inclus pe lista patrimonială a UNESCO, fiind considerat drept una dintre cele 4 capodopere muzicale ale sec. XX! Născut pe 1 martie 1937 în satul Mocra-Ribniţa, în Transnistria, Republica Moldova, Eugen Doga a declarat de fiecare dată că se simte pe de-a-ntregul român, fiind fascinat de poezia eminesciană, pe care a elaborat numeroase lucrări. Între cele aproape 200 de filme la care semnează coloana sonoră, înafara celor amintite se numără "Maria-Mirabela" (regia Ion Popescu-Gopo), "Nunta la palat", "Singur în faţa dragostei", "Zece ierni pe o vară", "Explozie cu efect întârziat", "Durata zilei", "Patul lui Procust", "Se caută un paznic", "Portretul soţiei artistului", "Va fi trista despărţire", "Incomparabilă", "Dragul meu prieten uitat de mult timp...", "Riabinovi vals", "Casă pentru Serafim".

alături de Emil Loteanu

Creaţia lui Eugen Doga este absolut impresionantă, de la cântece şi romanţe, balet şi operă, muzică pentru film şi teatru la coruri sau cvartete, alchimia muzicii sale, după cum afirmă comentatorii, constând în studiul atent al istoriei şi culturii diferitelor naţiuni, aşa explicându-se că a reuşit să compună cu acelaşi succes, păstrând coloritul respectiv, muzică specific moldovenească, rusească, ţigănească, poloneză, latino-americană (baletul "Venancia", din 1989, pentru care a studiat câţiva ani folclorul local), afgană, chineză, din Asia Centrală (coloana sonoră a filmelor "Jamila" şi "Trebuie să trăim încă o dată") sau cehă! "Pentru mine creaţia este o dragoste abstractă, inexplicabilă, ca o suflare trecătoare de vânt cald într-un curent de aer rece..." - declara Doga. Din 1972 a început să susţină concerte în întreaga lume, în cele mai îndepărtate colţuri ale globului, a lansat discuri în numeroase ţări, între care

şi în România. Zeci de orchestre simfonice prestigioase, între care şi Orchestra Filarmonicii "George Enescu" din Bucureşti, coruri academice sau de copii au lucrările sale în repertoriu, sub bagheta dirijorilor Iosif Ion Prunner, George Mustea, Serghei Scripka, Cristian Florea, Vladislav Bulahov, Anatoli Badhen, Iuri Silantiev. Concertele sale au loc mereu cu casa închisă (la Sankt Petersburg au ţinut o săptămână, cu câte două reprezentaţii pe zi!), în săli mari, în spiritul concepţiei expuse de creator (în egală măsură violoncelist, la debut, şi pianist): "Concertele mele au drept scop aducerea oamenilor laolaltă, conservarea idealurilor care fac lumea mai bună, mai tolerantă, florile să înflorească şi soarele să lumineze. În plus, concertul este cel mai bun test, e ca un examen, îmi verific muzica recent compusă. Apoi muzica de film: nu este întotdeauna percepută, uneori serveşte doar ca fundal, însă datorită concertelor pot s-o readuc la viaţă, redescoperind-o pentru public". Încă din 1979 au început să apară filme şi cărţi dedicate lui, una din ele, "Meditaţie pe portativ", cuprinzând dialoguri Eugen Doga-Victor Crăciun, fiind editată la Bucureşti. Este membru în mai multe academii, iar distincţiile, câteva zeci la număr, vin şi ele din întreaga lume. Astfel, este membru al Uniunii Compozitorilor din Republica Moldova şi din Rusia, artist al poporului din ambele ţări, Cavaler al Ordinului Republicii Moldova, distins cu Premiul de stat pentru baletul "Luceafărul", cu Medalia mondială de aur "Personality" (SUA), Ordinul "Delaker" (Republica Kârgâzstan), "Steaua României de aur în grad de Comandor" şi Ordinul naţional al României "Serviciu credincios în grad de mare Ofiţer", Ordinul " Pentru merite în faţa patriei" (Rusia). Probabil însă că muzica de film i-a adus şi mai multe recunoaşteri internaţionale, începând cu "Lăutarii" (Scoica de argint) şi "O tabără se urcă în cer" (Şatra), trofeul Scoica de aur, ambele la festivalul de la San Sebastian, Spania şi continuând cu trofeele cucerite la Brno, Chişinău, Lagow, Stockholm ("Grand prix"), Minsk, Praga, Yalta, Soci. Din 2012 Eugen Doga este preşedintele Fundaţiei internaţionale "Dominanta", ale cărei scopuri sunt exclusiv caritabile, implementând proiecte din domeniul artei şi al educaţiei.

cu I. P. Gopo şi G. Vieru

În 1983 Eugen Doga a compus prima sa lucrare dedicată baletului, pentru filmul lui Emil Loteanu "Anna Pavlova", închinat legendarei balerine, pentru ca în acelaşi an să compună baletul "Luceafărul", inspirat de poemul eminescian, spectacol prezentat şi în aer liber, în parcul central al Catedralei din Chişinău. "Toată frumuseţea şi atractivitatea lumii înconjurătoare, în sens estetic, este un mister şi numai prin empatie îi poţi surprinde infinitatea". Extrem de diversă este şi creaţia sa din perimetrul muzicii corale, cu lucrări

pentru cor de copii şi pian, orchestră şi voce, cor, solişti şi orchestră simfonică, concertul de operă "Dialogurile dragostei", despre Eminescu şi Veronica Micle, poeme pentru cor a capella, balade pentru voce şi orchestră, cor şi orchestră simfonică ("Limba noastră cea română", pe versuri de Grigore Vieru), pentru bas, cor şi orchestră simfonică "Imn lui Ştefan cel Mare" pe versuri de Mihai Eminescu, cantate, suite vocale şi de dans, recvieme... La începutul carierei a predat la o şcoală de muzică şi apoi teorie muzicală la Liceul de muzică din Chişinău, iar din 1997 a lucrat cu copiii preşcolari, aşa încât nu e de mirare că are la activ o serie de foarte reuşite creaţii pentru cei mici.

În creaţia lui Eugen Doga poezia lui Mihai Eminescu şi a Veronicăi Micle ocupă un loc de frunte, încă din 1972 semnând două lucrări pentru cor a capella inspirate de versurile eminesciene, "Dorinţa" şi 1999 a fost scrisă prima arie a operei "Dialogurile dragostei", "Nu plânge". Pentru a ne convinge că activitatea sa este la fel de intensă şi în prezent, în anii 2013-2014 a definitivat în egală măsură 6 cântece pe versurile lui Eminescu (între care "Replici", "Floare albastră", "Te duci"), lucrări pentru pian, cor a capella ("Limba noastră cea română"), pentru bas, cor şi orchestră simfonică, pentru voce şi pian. Plus o sumedenie de concerte simfonice susţinute la Ateneul Român, la Moscova, Iaşi, Perm, Omsk, Simferopol, Chişinău, Smolensk, Sankt Petersburg... Ca o încununare şi o recunoaştere, Eugen Doga a fost în august 2015 invitatul principal la Festivalul Limbii Române în SUA şi Canada, organizat în premieră de Institutul cultural român din New York, cu spectacole la Montreal, Ottawa, New York. În cadrul programului au figurat un recital al naistului Vasile Iovu, artist al

a Concertul aniversar de la Ateneul Român

"Dintre sute de catarge", după care, în 1983, baletul simfonic "Luceafărul", de care am amintit deja. Tot versul eminescian i-a inspirat un ciclu de romanţe, "Ochiul tău iubit", 6 cântece pentru voce, cor feminin, cor de copii şi orchestră, arii, piese pentru cor a capella, solişti, cor şi orchestră simfonică. Ciclul Eminescu-Micle, conţinând peste 50 de cântece de dragoste, este pe cale de a fi definitivat, poezia Veronicăi stând de asemenea, în anii 2012-2013, la baza câtorva zeci de creaţii: romanţe, arii pentru voce şi orchestră simfonică, voce şi pian, voce, cor şi orchestră, cor de copii şi pian, dintre titluri remarcându-se "De-ai şti, iubite", "Din pulberea iubirii", "Drag mi-ai fost", "Te ştiam numai din nume", "S-a pus vălul", "Aş vrea să viu la tine", "Am urât această lume". În poporului din Republica Moldova, un altul de pian al lui Eugen Doga, cu piese instrumentale binecunoscute, dar şi lansarea cărţii "Eugen Doga: Muzica este prima şi ultima mea iubire" şi a filmului documentar "Eugen Doga", din seria "100 de români celebri născuţi în Moldova".

Eugen Doga crede în valoarea terapeutică a muzicii, în capacitatea muzicii de a crea o lume imaginară, în care domină armonia şi frumuseţea, creatorul putând transforma scânteia într-o operă de artă durabilă. Conştient fiind de paleta largă de nuanţe a muzicii sale, de valenţele bogate şi de lumina pe care o răspândeşte, compozitorul îşi numeşte muzica "un curcubeu alb"...

Dulcea și tandra mea fiară

muzica: Eugen Doga

Adagio (♩. = 32)

p

Ped. * Ped. * simile

Ped. * Ped. *

stringendo

Moineşti: ovaţii pe stadion

Suzana LEPŞE

Am colindat ţara în lung şi-n lat, cum se spune, şi afirm cu mâna pe inimă că n-am întâlnit un oraş (municipiu din 2001, atestat documentar de 578 de ani) mai elegant, mai curat, mai civilizat, cu pecetea artei şi bunului-gust la tot pasul: parcuri, arteziene, lucrări de artă (începând chiar cu emblema care te întâmpină când treci de ″poarta″ localităţii), acestora din urmă adăugându-li-se trei statui dezvelite acum şi aparţinând unor participanţi la a IV-a ediţie a Taberei internaţionale de pictură şi sculptură. Toate se datorează în cea mai mare măsură tânărului primar, mare iubitor de artă, Viorel Ilie, care anunţă pentru primăvară, cu un concert al marilor vedete de muzică uşoară românească, redeschiderea sălii de teatru, complet modernizate şi renovate după două decenii de inactivitate. Ca un corolar, Zilele municipiului Moineşti au reunit ca de fiece dată numeroşi participanţi, în serile de vârf peste 5.000 de spectatori ovaţionând artişti de top. Dar serbările

Antonia, V. Ilie

acestea tradiţionale, chiar dacă dominate de muzică, au însemnat şi literatură (lansarea volumelor V şi VI ale lucrării ″Caietele Tristan Tzara″), teatru, competiţii sportive, cinstirea cuplurilor cu peste 50 de ani de căsnicie. Desigur, cum spune şi titlul, stadionul a fost polul magnetic, timp de două zile, de dimineaţă până seara, scena celor de la ″Axial Music″ (Florin Lupancu) fiind ocupată de artişti urmăriţi cu interes de un public generos şi cunoscător. Un adevărat tur de forţă l-au făcut membrii juriului şi sutele de participanţi la a V-a ediţie a Concursului internaţional de muzică şi dans popular pentru copii şi tineret ″Moineşteanca″, unde artiştii români (ce talente, ce costume, ce virtuozitate instrumentală la câţiva copilaşi!) s-au înfruntat cu cei veniţi din Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Muntenegru, Ungaria. Autenticitatea evoluţiei acestora a contrastat, de pildă, cu aceea a adolescentelor locale care alcătuiesc un grup vocal de muzică uşoară, fără pic de personalitate – de altfel la orice concurs folcloric vei constata, faţă de cele de muzică uşoară, un plus valoric net, ideea de imitaţie fiind mult mai puţin prezentă în muzica populară. Oricum, e bine că s-a dat o şansă şi localnicilor de la Clubul elevilor, demnă de toată stima fiind pasiunea tinerilor componenţi ai unor trupe rock. La nivel de ″seniori″ au evoluat ansamblul ″Busuiocul″ din Bacău, precum şi două colective, Taraful ″Alăuta″ şi Ansamblul ″Sălcioara″, din oraşul înfrăţit Cantemir din Republica Moldova.

Tinerii spectatori au aşteptat cu nerăbdare venirea în oraşul lor, în premieră, a două soliste foarte mediatizate, dar s-a dovedit încă o dată că o scenă mare presupune un repertoriu alcătuit altfel decât, să zicem, pentru un club sau o discotecă; ele însă, tinere şi talentate fiind, au tot timpul să-şi adapteze show-ul. De la Lidia Buble nici nu aveam pretenţii prea mari, ea fiind la început de drum: descoperită de Adrian Sînă (ex-Akcent), solista din Deva îi datorează acestuia hit-urile ″Kamelia″ şi mai ales ″Noi simţim la fel″ (audienţă uriaşă în 2014). În schimb frumoasa Antonia (Clara Iacobescu), 26 de ani, după 13 ani petrecuţi în SUA, unde a luat primele lecţii de muzică, are un portofoliu mult mai consistent de melodii de succes, de la ″Roses on fire″, ″Morena″, ″Shake it mama″, ″Marionette″, ″I got you″, ″Jameia″, ″Marabou″, ″Chica loca″ la ″Nu stau în Hawaii″, ″Pleacă″ (titlu lansat împreună cu trupa Vunk), ″Întoarce-te acasă″. Are deci de unde alege, aşa încât e de dorit să-şi construiască un recital mai dens, în care timp de 45 de minute să înlănţuie aceste cântece stând permanent pe scenă, căci, slavă Domnului, are şi charismă, şi voce! Preşedinte de onoare al juriului la ″Moineşteanca″, popularul artist basarabean Ion Paladi (absolvent al Academiei de muzică din Chişinău cu specializarea... Dirijat cor academic!) a interpretat, la cererea publicului, toate piesele care l-au făcut cunoscut, în frunte cu ″Foaie verde şi-un chiperi″, ″Măicuţa-i cântec şi iubire″, ″Mii de stele″, ″Mama mea, icoană sfântă″, ″Dorul Basarabiei″, ″Tata-i stâlpul şi puterea″, ″Bine-i şade mesei mele″. Pentru mulţi iubitori ai muzicii uşoare, formaţia ″Provincialii″ din Focşani se identifică, în bună măsură cu solistul vocal Ionuţ Ungureanu, datorită faptului că acesta, după 2001, cînd au fost puse bazele trupei, a avut numeroase recunoaşteri individuale: Trofeul Mamaia în 2005 (a cântat ″Oameni″ de Marius Ţeicu), premiul I (cu Ionel Tudor) şi premiul II (cu Laurenţiu Duţă) la secţiunea Creaţie a aceluiaşi festival. Apoi a fost unul din finaliştii... fără noroc la preselecţiile naţionale Eurovision, clasându-se pe poziţia secundă în 2007 (cu ″Time″) şi marcând participări notabile alături de Paula Seling în 2008 şi Moni-K în 2004 (″Sărutul nopţilor de mai″ a devenit apoi un hit în duet cu Andra). Regretabil, deşi au

numeroase creații proprii reușite pe albumele ”Contraste”, ”Ochii de catifea”, ”Chitara maița”, ”Noaptea pe covor”, cei de la Provincialii au preferat să recurgă mai ales la reluări, alături de Ionuț evoluînd și o solistă din Republica Moldova.

Dacă ar fi să se alcătuiască o listă a formațiilor de frunte din muzica pop-rock românească, Direcția 5 ar figura cu siguranță într-un Top alături de Holograf, Iris, Voltaj, Vunk (un motiv de mândrie pentru gazde: 3 din cele 5 au cântat la Moinești!), pe un criteriu foarte simplu, ce ține de valoare, stabilitate în componență și mai ales popularitate, ele putând oricând umple singure Sala Polivalentă sau Sala Palatului din Capitală. Grăitor este faptul că Voltaj și Direcția 5 anunță pentru această toamnă concerte alături de orchestre simfonice! Show-ul celor de la Direcția 5 a încheiat apoteotic, înainte de atrăgătorul joc de lasere, manifestările de la Moinești, primarul Viorel Ilie putându-se felicita pentru alegerea făcută. Liderul Marian Ionescu și colegii săi (între care propriu-i fiu, dar și noua achiziție, frumoasa solistă Alina Crișan, fostă la ASIA) au dovedit că nu întâmplător este trupa noastră pop-rock cu cele mai numeroase premii la activ – la Bregenz (Austria), ”Orfeul de aur” (Bulgaria), Bratislava (Slovacia), Barcelona (Spania), Mamaia sau ”Cerbul de aur”, nerefuzând niciodată competiția. Merita să vedeți la Moinești, într-un superb final de festival, un stadion întreg reluând în cor celebrele balade rock ”O fată ca ea”, ”Ai un loc”, ”Am nevoie de tine”, ”Ești stilul meu”, ”Altul mai bun”, ”Seducție”, ”Te voi aștepta”, ”Dacă ai ști”, ”Obsesia”, ”Poți să visezi”! Aceasta este adevărata popularitate, nu cea falsă din tabloide și emisiuni mondene...

Direcția 5

Mirajul dansului

Andra VĂSÂI

Competițiile de dans de pe micul ecran au sporit în mod indiscutabil popularitatea acestei arte, așa încât nu e de mirare că școlile de dans sunt tot mai numeroase și mai căutate. Important este însă ca și profesorii să fie la un nivel înalt, pentru a crește eventual campionii de mâine – iar dacă nu-ți propui așa ceva, ai șansa măcar de a nu mai fi stângaci pe ringul de dans la un eveniment, câștigi în eleganță și în siguranță de sine. Iată de ce m-am bucurat să aflu că doi reputați dansatori-coregrafi din Republica Moldova, și-au deschis o asemenea școală, dotată cu tot confortul, într-o zonă centrală (str. Titu Maiorescu 10A, lângă Piața Obor). Practic, „Teodor Dance Studio” (facebook.com/Teodor Dance Studio), cu o experiență de peste 20 de ani în domeniu, oferă în condiții excepționale cursuri de balet, dans modern, dans sportiv, dans de societate. Copiilor între 5 și 8 ani li se predau elemente combinate de balet, pop, dans sportiv, ritm, mobilitate, în timp ce între 9 și 12 ani elementele de balet sunt asociate cu MTV/Pop, dans sportiv. La cei între 13 și 17 ani apar în plus (deh, vârsta și idolii de pe micul ecran!) elemente de hip-hop si R & B, iar cei de peste 18 ani și adulții se familiarizează și cu dansul de societate (cum vi se pare când la o nuntă mirii habar n-au să danseze corect un vals sau un tango?), tangoul, zumba, kizomba, aerobic. Deci avem de-a face cu cursuri de dans pentru începători, amatori și profesioniști, cu ore individuale sau coregrafii speciale, după dorință, predate de valoroși profesori, Teodor Rădulescu (facebook.com/Teo Radulescu) și Alexandra Shine (facebook.com/Alexandra Shine), frumoasa Alexandra fiind, nu v-ați înșelat, cunoscuta protagonistă a topurilor muzicale, în prezent componentă a grupului Super Trooper. Atrăgător este faptul că aici se pot lua, cum spuneam, ore individuale, dar pot fi urmate cursuri de fitness și aerobic, nemaivorbind de cursurile speciale pentru perechi (tango, vals, salsa, kizomba, flamenco, dans sportiv). Dacă aveți noroc, poate chiar ne întâlnim la sală, merg adesea acolo, e la doi pași de casa mea, ca să-mi păstrez mobilitatea și să fiu la zi cu tot ce mai e nou în domeniu. Muzică, dans, eleganță, distincție, mișcare, grație, socializare – poate fi ceva mai frumos?

Alexandra Shine

Muzicieni români din diaspora (XIV)

Doru IONESCU

Edițiile „O poveste... cu cântec!” ale emisiunii „Lumea şi Noi” se difuzează la TVR Internațional (în fiecare vineri, de la ora 20.30), dar şi pe platforma , unde rămân înregistrate şi pot fi vizionate oricând.

REZIDENT EX reloaded! (Germania / România) Grupul rock inventat de Octavian Iepan (chitarist şi compozitor stabilit la Hamburg), în urmă cu cinci ani, are o singură țintă: scenele din România. Nu este la prima încercare de a strânge instrumentişti români din diaspora, dar aceasta este cea mai importantă. Alături de Christian Podratzky (Berlin) la bas, Tavi i-a adus pe prietenii săi cunoscuți în toată Europa, chitaristul Matthias Lange şi bateristul Mark Cross. Solist, în urma unei selecții naționale, Sebastian Simonis, singurul rezident în România. Emisiunea este povestea primului concert. Scopul? „Noi să fim noi”, cum spune titlul primului videoclip. Cum? În limba română. Rock! Mai multe puteți afla din concertele care se pregătesc în această toamnă, care anunță şi al doilea lor CD! Tot în acest anotimp, e anunțat ca sigur turneul românesc canadienilor O.N.E., conduşi de Marius Luca, despre care v-am povestit în articolul precedent.

Eva Kiss, C. Radu alături de echipa TVR

FELIX şi IONUȚ ŞIPOŞ (Oslo, Norvegia) Tată şi fiu, amândoi afirmați ca muzicieni - jazz-rock respectiv pop-rock - în România, apoi dezvoltând cariere asemănătoare. Felix a lăsat amintiri plăcute melomanilor, în anii ’70 - ’80, cu grupurile Transfer şi Ethos (Iaşi, apoi Oradea); după două decenii, Ionuț a cântat la rândul său cu mai multe formații, cel mai recent în 2009, în studiourile TVR, cu Peşte Viu. Tatăl este profesor de chitară, dezvoltându-şi activitatea deopotrivă în producția muzicală, la Oslo; Ionuț n-a sărit departe de trunchi, urmând calea sunetului, specializându-se în captări şi postprocesări pentru filme artistice. Niciunul nu a abandonat ideea revenirii acasă (ba au şi un disc înregistrat de mai mulți români), în muzica ce le-a dat nume, fie şi pentru un singur concert ori disc. Filmarea TVR Internațional este primul pas.

CONSTANTIN RADU (Copenhaga, Danemarca) La debut chitarist, apoi multiinstrumentist şi orchestrator, Constantin Radu are şcoala primelor trupe pop-rock româneşti de la jumătatea anilor ’60, apoi un portofoliu de grupuri cu care a cântat mai ales în străinătate, în anii ’70 - ’80, din Emiratele Arabe şi până în Scandinavia. După contractele cu Romanticii, formează propriul grup RC’s Band, care o va acompania pe soția sa, Eva Kiss. Rămâne în cele din urmă în Danemarca, acolo unde marea solistă şi cele două fete ale lor l-au urmat imediat după 1989. N-a durat mult până când cei doi soți au urcat din nou pe scenă şi şi-au continuat carierele. Reveniți de mai multe ori în România, ei îşi fac socoteli să se restabilească în țara natală.

CĂTĂLIN MILEA (Olanda / România) Muzicianul a pendulat încă din anii ’90 între scenele de jazz ale lumii. Din 2006, a studiat în Olanda şi a dezvoltat astfel experiențe internaționale alături de muzicieni titrați ai genului, revenind din ce în ce mai des alături de generația sa, dar şi de instrumentiştii şi soliştii în formare în țara sa natală. Cu Romanian Jazz Collective, saxofonistul a redat actualității compoziții din arhiva de aur a muzicii româneşti, iar cu generația tânără a dat un nou suflu mişcării prin revista „Jazz Compas” şi concertele subsidiare. Emisiunea pune în lumină proiecte dintre cele mai diverse, de la Jazz It Up şi Re-Bop Unit la Eugen Gondi Trio, Hammond Trip şi experimentul de ultimă oră Imagination Orchestra.

CRISTI MARINESCU (Aalborg, Danemarca) Chitaristul din ultima formulă a grupului Roşu şi Negru are multe amintiri despre rockul anilor ’80 - ’90, toate frumoase. Când nu a mai putut să se întrețină din muzică, a muncit, dar niciodată nu şi-a abandonat marea pasiune. Aşa face şi în Scandinavia, unde s-a strămutat cu toată familia, de şase ani. Nu mai cântă pe scenă, dar lucrează de zor în studioul propriu. Concertul de rămas bun - susținut în 2009 pentru TVR Cultural - are un post-scriptum în ediția cu cântec a emisiunii „Lumea şi Noi”, care include şi un proiect de ultimă oră. Sau un nou început…

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional: Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Petre Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr: Ruxandra ARZOIU, Luminița CIOBANU, Grigore CONSTANTINESCU, Viorel COSMA, Andra FRĂȚILĂ, Oana GEORGESCU, Olga GRIGORESCU, Doru IONESCU, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Mariana POPESCU, Florin-Silviu URSULESCU, Laura VASILIU, Vasile VASILE, Vlad VĂIDEAN, IrIna VESA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect.1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - ERICOM PRINT SRL
TEL: 021-410.64.88 ISSN: 1220-742x